

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA

Bruxelles, 5. studenoga 2008.

SEC (2008) 2694

Preliminarna kopija

EMBARGO do početka konferencije za novinare povjerenika Rehna

5. studenoga 2008.

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

HRVATSKA

IZVJEŠĆE O NAPRETKU ZA 2008. GODINU

kao prilog

PRIOPĆENJA KOMISIJE

EUROPSKOMU PARLAMENTU I VIJEĆU

Strategija proširenja i glavni izazovi 2008. – 2009.

(COM (2008) 674)

SADRŽAJ

1. Uvod	4
1.1. Predgovor.....	4
1.2. Kontekst.....	4
1.3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske.....	5
2. Politički kriteriji.....	6
2.1. Demokracija i vladavina prava.....	6
2.2. Ljudska prava i zaštita manjina.....	9
2.3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze.....	15
3. Gospodarski kriteriji.....	17
3.1. Postojanje učinkovitoga tržišnoga gospodarstva.....	17
3.2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije.....	23
4. Sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva.....	26
4.1. Poglavlje 1.: Sloboda kretanja roba.....	26
4.2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika.....	28
4.3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga.....	29
4.4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala.....	30
4.5. Poglavlje 5.: Javna nabava.....	31
4.6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava.....	32
4.7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva.....	33
4.8. Poglavlje 8.: Tržišno natjecanje.....	34
4.9. Poglavlje 9.: Financijske usluge.....	35
4.10. Poglavlje 10.: Informacijsko društvo i mediji.....	36
4.11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvitak.....	38
4.12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor.....	39
4.13. Poglavlje 13.: Ribarstvo.....	40

4.14. Poglavlje 14.: Prometna politika.....	40
4.15. Poglavlje 15.: Energetika.....	42
4.16. Poglavlje 16.: Porezi.....	43
4.17. Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna unija.....	44
4.18. Poglavlje 18.: Statistika.....	45
4.19. Poglavlje 19.: Socijalna politika i zapošljavanje.....	46
4.20. Poglavlje 20.: Poduzetništvo i industrijska politika.....	48
4.21. Poglavlje 21.: Transeuropske mreže.....	49
4.22. Poglavlje 22.: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.....	49
4.23. Poglavlje 23.: Pravosuđe i temeljna ljudska prava.....	51
4.24. Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost.....	56
4.25. Poglavlje 25.: Znanost i istraživanje.....	59
4.26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura.....	60
4.27. Poglavlje 27.: Okoliš.....	61
4.28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja.....	63
4.29. Poglavlje 29.: Carinska unija.....	64
4.30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi.....	65
4.31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika.....	66
4.32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor.....	67
4.33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe.....	68

STATISTIČKI DODATAK

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

HRVATSKA

IZVJEŠĆE O NAPRETKU ZA 2008. GODINU

1. UVOD

1.1. Predgovor

Od ožujka 2002. godine Komisija je redovito izvješćivala Vijeće i Parlament o napretku koji su postigle zemlje zapadnoga Balkana.

Struktura Izvješća koje je Hrvatska priredila u sklopu pripreme za članstvo u Europskoj uniji uglavnom je jednaka onoj koja se koristila prethodnih godina. Izvješće ukratko opisuje odnose između Hrvatske i Unije:

- analizira situaciju u Hrvatskoj s obzirom na političke kriterije za članstvo
- analizira situaciju u Hrvatskoj na temelju ekonomskih kriterija za članstvo
- razmatra sposobnost Hrvatske da preuzme obveze članstva, tj. *pravnu stečevinu EU-a* kako je izražena u Ugovorima, sekundarno zakonodavstvo te politike Unije.

Ovo Izvješće obuhvaća razdoblje od 1. listopada 2007. do 3. listopada 2008. godine. Napredak se mjeri na temelju odluka koje su donesene, zakonodavstva koje je prihvaćeno i mjera koje su provedene. U pravilu se ne uzima u obzir zakonodavstvo ili mjere koje su u pripremi ili čekaju odobrenje Sabora. Takav pristup osigurava jednak postupak kroz sva izvješća i dopušta objektivnu ocjenu.

Izvješće se sastavlja na temelju podataka koje je prikupila i analizirala Komisija. Korišteni su i dodatni izvori, uz doprinos hrvatske Vlade, država članica, izvješća Europskoga parlamenta¹ i podataka iz različitih međunarodnih i nevladinih organizacija.

Komisija sastavlja detaljne zaključke o Hrvatskoj u odvojenom priopćenju o proširenju² i to na temelju tehničkih analiza koje se nalaze u ovom Izvješću.

1.2. Kontekst

Europsko vijeće u lipnju 2004. godine Hrvatskoj je dodijelilo status države kandidatkinje. Pristupni pregovori s Hrvatskom počeli su u listopadu 2005. godine. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i Europske unije potpisan je u listopadu 2001., a na snagu je stupio u veljači 2005. godine.

1.3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske

¹ Izvjestitelj za Hrvatsku je g. Hannes Swoboda.

² Strategija proširenja i glavni izazovi za razdoblje 2008. – 2009.

Pristupni pregovori s Hrvatskom su se nastavili. Do sada su otvoreni pregovori o dvadeset i jednom od trideset i pet poglavlja (*Znanost i istraživanje, Obrazovanje i kultura, Ekonomska i monetarna politika, Poduzetništvo i industrijska politika, Carine, Pravo intelektualnog vlasništva, Usluge, Pravo trgovačkih društava, Statistika, Financijske usluge, Financijski nadzor, Informatičko društvo i mediji, Zaštita potrošača i zdravlja, Vanjski odnosi, Financijske i proračunske odredbe, Transeuropske mreže, Prijevoz, Energetika, Sloboda kretanja radnika, Socijalna politika i zapošljavanje, Sloboda kretanja roba*), a privremeno su zatvoreni pregovori o četirima poglavljima (*Znanost i istraživanje, Obrazovanje i kultura, Poduzetništvo i industrijska politika, Vanjski odnosi*).

Što se tiče preostalih poglavlja, u Vijeću je nastavljena rasprava o sedam nacрта pregovaračkih stajališta EU-a (*Pravda, sloboda i sigurnost, Porezi, Sloboda kretanja kapitala, Zajednička vanjska i sigurnosna politika/Europska sigurnosna i obrambena politika (CFSP/ESDP), Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata i Okoliš, Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor*). Komisija priprema nacrt pregovaračkih stajališta EU-a za tri poglavlja (*Poljoprivreda i ruralni razvitak, Ribarstvo i Javna nabava*).

Na temelju općeg dobrog napretka koji je Hrvatska ostvarila predsjednik Europske komisije Barroso u ožujku 2008. godine izjavio je da će Komisija u paketu proširenja za 2008. godinu predstaviti **indikativni vremenski raspored za tehničko zaključenje pregovora** u 2009. godini ako Hrvatska ispuni određene uvjete. Prvi uvjet je da Hrvatska ispuni sva mjerila za otvaranje poglavlja do lipnja 2008. godine. To je uglavnom učinjeno, osim za dva poglavlja (Pravosuđe i temeljna prava; Tržišno natjecanje). Što se tiče Pravosuđa i temeljnih prava, Hrvatska mora poduzeti konačne napore da ispuni preostale elemente mjerila za otvaranje. Što se tiče mjerila za otvaranje poglavlja Tržišno natjecanje, Hrvatska mora uložiti dodatne napore, osobito što se tiče brodogradnje. Drugo, Hrvatska mora poštovati sve pravne obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). U tom pogledu, opća usklađenost je većim dijelom osigurana. Hrvatska je u dogovoru s Komisijom pronašla rješenje za ukidanje diskriminirajućeg oporezivanja cigareta. Država mora i dalje ulagati napore u restrukturiranje brodogradilišta. Treće, Hrvatska mora i dalje djelovati u skladu s općim uvjetima Procesu stabilizacije i pridruživanja, osobito što se tiče suđenja za ratne zločine, pitanja povratka izbjeglica, kao i pune suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). To je velikim dijelom osigurano. Četvrto, Hrvatska pod hitno mora poboljšati upravljanje financijskom pomoći EU-a u okviru programa PHARE i IPA. Tu je ostvaren dobar napredak, koji sada treba pretvoriti u konkretan napredak na terenu (vidi dalje). I posljednje, Hrvatska mora obustaviti primjenu svih aspekata zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa na plovila EU-a. To je postignuto.

Nastavljen je **politički i ekonomski dijalog** između Europske unije i Hrvatske. U travnju su u Luxembourgu održani sastanci političkoga dijaloga na razini ministara, a u svibnju 2008. u Zagrebu na razini visokih dužnosnika. U travnju su u Luxembourgu održani sastanci ekonomskoga dijaloga na razini ministara, a u srpnju 2008. na razini visokih dužnosnika. Na tim su sastancima razmatrani glavni izazovi s kojima se Hrvatska susreće unutar kopenhagenskih političkih i ekonomskih kriterija, kao i napredak koji je postignut u ostvarivanju prioriteta Pristupnog partnerstva.

Provedba **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)** uglavnom se nastavila bez velikih teškoća. Osnovne iznimke predstavljaju neusklađenost s određenim odredbama državne pomoći, osobito što se tiče pomoći dodijeljene sektoru brodogradilišta, kao i postojanje carinskog režima trošarina na cigarete koji nije u skladu sa SSP-om. Hrvatska je u listopadu, u dogovoru s Komisijom, pronašla rješenje za ukidanje diskriminirajućeg oporezivanja cigareta. Nije nastavljen prijašnji napredak u poboljšanju provedbe odredaba SSP-a o pristupu nekretninama. U srpnju 2008. godine potpisan je Protokol o proširenju vezan uz SSP, kako bi se uzelo u obzir pristupanje Rumunjske i Bugarske.

Kroz **Pristupno partnerstvo** Europska unija vlastima daje smjernice o prioritetima za reforme. Napredak u tim prioritetima reformi potiče se i nadzire kroz tijela SSP-a. Vijeće za pridruživanje SSP-a sastalo se u travnju 2008., a Odbor za pridruživanje sastao se u prosincu 2007. godine. Od studenoga 2007. održano je sedam sastanaka sektorskih pododbora. Na osnovi Pristupnog partnerstva Hrvatska je u proljeće 2008. prihvatila Nacionalni program za pristupanje Europskoj uniji.

Od 2007. godine **financijska pomoć** osigurana je u okviru novog instrumenta za pretpristupnu pomoć – IPA. Program IPA za 2008. godinu iznosio je 146 milijuna eura. Ta se pomoć odnosi na jačanje institucija i pripremu za provedbu zajedničke poljoprivredne politike i kohezijske politike Europske unije. Osim toga, Hrvatska i dalje koristi regionalne i horizontalne programe. Hrvatska je poduzela mnogobrojne važne korake u rješavanju slabosti koje je Komisija uočila u hrvatskome upravljanju pretpristupnom pomoći. Ti su koraci doveli do jačanja tijela upravljanja i nadzora. Potrebno je praćenje poboljšane provedbe.

Što se tiče potpore **civilnom društvu** u okviru IPA-e, objavit će se darovnica u iznosu od tri milijuna eura za potporu projektima civilnoga društva u sljedećim sektorima: transparentnost i odgovornost državne uprave u borbi protiv korupcije, antidiskriminacija i održivi razvoj. Osim toga, doprinos u iznosu od 20 milijuna eura u okviru IPA-e za prekograničnu suradnju s Italijom, Slovenijom i Mađarskom, kao i sudjelovanje u programima Europskoga fonda za regionalni razvoj (ERDF), namijenjen je promicanju dijaloga između lokalnih i regionalnih vlasti. Prekogranična suradnja proširit će se i na Srbiju, Crnu Goru te Bosnu i Hercegovinu, s doprinosom u iznosu od 4,4 milijuna eura.

Sudjelovanje Hrvatske u rastućem broju **programa Zajednice** također je važno sredstvo u provedbi dijaloga civilnoga društva.

2. POLITIČKI KRITERIJI

Ovaj odjeljak ispituje napredak koji je Hrvatska postigla u ispunjavanju kopenhagenskih političkih kriterija kojima se zahtijeva stabilnost institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina. Ovdje se također nadzire regionalna suradnja, dobrosusjedski odnosi sa zemljama proširenja i državama članicama i poštivanje međunarodnih obveza kao što je suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom UN-a za bivšu Jugoslaviju.

2.1. Demokracija i vladavina prava

Sabor

Parlamentarni izbori održani su u studenome 2007. godine. Izbori su bili slobodni i poštteni. Što se tiče popisa birača, potrebna su određena zakonodavna poboljšanja kako bi se osigurala odgovarajuća provjera i ažuriranje podataka o stalnome boravištu, što je osnova za upis u popis birača. Stalno Državno izborno povjerenstvo sada djeluje na državnoj razini. Ipak, još nije zaposleno odgovarajuće osoblje na lokalnoj razini, a potrebna je i daljnja obuka svih članova.

Sabor je imenovao tri nova suca Ustavnoga suda. Kao i kod prijašnjih imenovanja, izborni postupak održan je uz djelomičan parlamentarni i javni nadzor.

Sabor je donio odluku o ukidanju imuniteta od kaznenoga progona saborskome zastupniku koji je optužen za teško kazneno djelo. Ipak, Sabor nije donio odluku o ukidanju imuniteta za zadržavanje u pritvoru. Odluka je u suprotnosti s odlukom prijašnjega saziva Sabora. Ta je odluka donesena unatoč težini optužaba i mogućem utjecaju na spremnost svjedoka na davanje iskaza.

Vlada

Nova vlada sastavljena je nakon parlamentarnih izbora u studenome 2007. godine. Koalicija srednjega centra predvođena HDZ-om osvojila je većinu, tj. 83 od 153 mjesta u Saboru. Prvi put službene koalicijske partnere čini osam saborskih zastupnika predstavnika manjina, a član srpske stranke SDSS-a zauzeo je jedno od mjesta potpredsjednika Vlade i postao član kabineta.

Sabor je prihvatio izmjene i dopune ratifikacije Europske povelje o lokalnoj samoupravi, čime je omogućena potpuna provedba Povelje.

Državna uprava

Ostvaren je određeni napredak u reformi državne uprave. Vlada je prihvatila Strategiju reforme državne uprave za razdoblje 2008. – 2011., kao i prijedlog revidiranog Zakona o općem upravnom postupku u rujnu 2008. godine. Prihvaćeno je daljnje provedbeno zakonodavstvo za Zakon o državnoj službi. Sam Zakon o državnoj službi dodatno je izmijenjen i dopunjen kako bi omogućio planiranu depolitizaciju te kako bi se uvela zaštita „zviždača“. Donesen je novi Zakon o upravnoj inspekciji. Taj Zakon predviđa veći stupanj samostalnosti i odgovornosti upravnih inspektora, kao i poboljšanu provedbu mjera nadzora. Broj zaposlenih u Središnjem državnom uredu za upravu (SDUU) povećao se sa 114 na 120. Stručna znanja i kvalifikacije osoblja unaprijeđeni su kroz razne oblike izobrazbe. U travnju 2008. Vlada je prihvatila Plan izobrazbe državnih službenika za 2008. godinu. Različite inicijative e-Vlade, osobito projekt HITRO.HR (One-stop-shop) i HITROREZ (regulatorna giljotina), bili su visoko na dnevnome redu Vlade.

Ipak, pravni temelji za izgradnju moderne i stručne državne službe još su nepotpuni. I dalje su prisutne glavne slabosti u upravnim postupcima, a još se čeka i izmjena odgovarajućeg zakonodavstva. Potreban je novi sustav plaća, a nije prihvaćen ni nacrt Zakona o plaćama državnih službenika. Zakon o državnim službenicima ne provodi se usklađeno u čitavoj državnoj upravi zbog različitih kapaciteta određenih odjela, prevage agencija i podređenih tijela koja su neovisna u svojem radu te zbog nepostojanja zadovoljavajućeg nadzora i praćenja. Veoma je ograničeno prenošenje odgovornosti u donošenju odluka s upravljačke razine na državne službenike. Proces

depolitizacije državne uprave još je u početnoj fazi. I dalje ostaju slabosti u upravljačkim i administrativnim kapacitetima institucija mjerodavnih za državnu upravu. U državnoj službi i dalje je prisutan velik odljev ljudi i nedostatak stručnog osoblja. Kapaciteti za upravljanje ljudskim resursima su nedostatni. Puna učinkovitost različitih inicijativa e-Vlade ovisi o pravilnoj provedbi temeljnog pravnog okvira, koji nije niti dovršen, niti pravilno proveden.

Došlo je do značajnih kašnjenja u provedbi programa decentralizacije Hrvatske. Trenutačno u državnoj upravi nema dovoljno kapaciteta na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini koji bi vodili reforme decentralizacije i osigurali da takve reforme stvarno ispune ciljeve. Odbor za decentralizaciju nije postao vodeća snaga procesa decentralizacije. Razina lokalne vlasti nije pravilno organizirana, a njezina interesna organizacija – Udruga gradova i općina (SAVEZ) – i dalje je slaba.

Općenito, ostvaren je stanoviti napredak na području reforme državne uprave. Ipak, državna uprava i dalje je slaba, a tražene reforme i dalje predstavljaju glavni izazov za Hrvatsku. Potrebna je jasna politička volja i stalni dodatni napori.

Civilni nadzor snaga sigurnosti

Nastavljena je reforma sigurnosno-obavještajnog sustava. Doneseno je potrebno zakonodavstvo i riješeni su nedostaci u postojećem pravnom okviru. Donošenjem novog zakonodavstva, osobito Zakona o sigurnosnoj provjeri, poboljšan je rad tajnih službi i opseg nadzora. Ipak, još nije dobro usklađen legitimni interes države za zaštitu određenih podataka i pravo javnosti na pristup podacima.

Općenito, civilni nadzor nad sigurnosnim službama je osiguran.

Pravosudni sustav

Nastavljena je provedba strategije **reforme pravosuđa**, iako zbog slabih administrativnih kapaciteta nije bilo moguće provesti odgovarajući nadzor nad mjerama reforme. Ostvaren je određeni napredak u području novog zakonodavstva, kao što je prihvaćanje novog Prekršajnog zakona i novog Zakona o područjima i sjedištima sudova, što predstavlja prvi korak u procesu racionalizacije sudova. Sustav pravosudne inspekcije počeo je davati rezultate. U lipnju 2008. prihvaćen je revidirani Akcijski plan koji se odnosi na sva bitna pitanja vezana uz reforme. Ipak, Akcijskom planu u određenim područjima nedostaju mjerljivi ciljevi koji bi omogućili učinkovit nadzor provedbe. Iako Akcijski plan predstavlja korak naprijed, ključna će biti njegova provedba, kao i konkretni rezultati. I dalje je velik broj neriješenih predmeta, a trajanje sudskih postupaka je predugo. U stvarnosti još nije počela racionalizacija sudova, a trenutačni planovi nisu dovoljno ambiciozni. Potrebna su daljnja poboljšanja odgovornosti, profesionalizma i stručnosti u pravosuđu.

Što se tiče kaznenih postupaka za ratne zločine na domaćim sudovima, Hrvatska je i dalje aktivna u procesuiranju slučajeva ratnih zločina na vlastitu inicijativu, s oko trideset suđenja u protekloj godini. Čini se da se polako pojavljuje uravnoteženiji pristup, uz veću volju za procesuiranjem počinitelja, bez obzira na etničku pripadnost. Daljnji napredak ostvaren je na području regionalne suradnje na slučajevima ratnih zločina. Državni odvjetnik u listopadu 2008. tužiteljstvima je izdao upute s ciljem rješavanja problema neprimjenjivanja jednake kaznene odgovornosti za ratne zločine,

bez obzira na etničku pripadnost. Mnogi takvi zločini ostaju neprocesuirani, često zbog kombinacije nedostatka dokaza, nesklonosti svjedoka za davanje iskaza, npr. zbog zastrašivanja, i nedovoljne aktivnosti policije i tužiteljstva. Još nije na odgovarajući način riješeno pitanje presuda u suđenjima u odsutnosti iz 1990-ih godina. Tek je djelomično iskorištena mogućnost prijenosa slučajeva s lokalnih sudova na sudove specijalizirane za ratne zločine.

Općenito, reforme u pravosuđu se nastavljaju, ali relativno sporim tempom. I dalje ostaju značajni izazovi. Trenutačno građanima nije uvijek osigurana učinkovita podjela pravde (*vidi također Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava*).

Antikorupcijska politika

Ostvaren je određeni napredak u borbi protiv korupcije. Dodatno je poboljšan zakonski okvir za borbu protiv korupcije. U lipnju 2008. prihvaćena je revidirana Antikorupcijska strategija, kao i Akcijski plan sa specifičnim mjerama za mnogobrojna područja sklona korupciji. Uspostavljen je novi sustav međuministarske koordinacije za nadzor antikorupcijskih aktivnosti. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) i dalje jača aktivnosti te je podignuo optužnice u nekim važnim slučajevima. Uloga USKOK-a sve se više prepoznaje i zamjetno je povećan broj prijava o sumnji na korupciju, osobito kada je riječ o zloupotrebi službenoga položaja.

Ipak, korupcija je i dalje raširena. Administrativni kapaciteti državnih tijela za borbu protiv korupcije i dalje su nedostatni. Policija mora biti učinkovitija u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala. U provedbi antikorupcijskog programa i dalje nedostaje snažna koordinacija i učinkovit nestranački nadzor. Dok je ukupan broj slučajeva korupcije koji su do sada istraženi porastao, stvarni broj procesuiranih slučajeva i dalje je nizak. I dalje postoje slabosti u radu Nacionalnoga vijeća za borbu protiv korupcije, kako u pogledu zakonodavstva, tako i u pogledu prakse. Ostvaren je mali napredak u sprečavanju sukoba interesa. Povjerenstvo za sprečavanje sukoba interesa i dalje je opterećeno problemima, uključujući i ostavku predsjednice nakon optužbi za korupciju. Nedostaje kultura političke odgovornosti. Potrebni su dodatni naponi u rješavanju korupcije na visokim razinama.

(vidi također Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

2.2. Ljudska prava i zaštita manjina

Pridržavanje međunarodnih konvencija o ljudskim pravima

Što se tiče **ratifikacije instrumenata zaštite ljudskih prava**, Sabor je ratificirao Konvenciju Vijeća Europe o suzbijanju terorizma. Također je ratificiran i dodatni Protokol Konvencije o kibernetičkom kriminalu koji se odnosi na inkriminiranje djela rasističke i ksenofobne naravi koja su počinjena putem računalnoga sustava.

Sabor je ratificirao Europsku konvenciju o naknadi štete žrtvama nasilnih kaznenih djela. Konvencija će stupiti na snagu kasnije, na datum koji će se odrediti na temelju Zakona kojim je uređeno potpisivanje i izvršenje međunarodnih ugovora.

Europski sud za ljudska prava (ECtHR) u 2007. godini donio je 29 presuda protiv Hrvatske za kršenje Europske konvencije o ljudskim pravima (ECHR). Kao i u

prethodnim godinama, većina presuda odnosi se na povredu prava na pravedno suđenje i na dužinu trajanja postupaka, prema članku 6. Europske konvencije o ljudskim pravima (ECHR). ECtHR je otkrio kršenje prava na pošteno saslušanje u mnogobrojnim slučajevima u kojima lokalni sudovi nisu donijeli presude nakon što je Ustavni sud donio presudu o kršenju toga prava. ECtHR i dalje optužuje Hrvatsku za kršenje članka 3. – neljudsko i ponižavajuće postupanje prema zatvorenicima. Tijekom izvještajnog razdoblja ECtHR je primio 636 novih zahtjeva. Ukupan broj neriješenih zahtjeva na Sudu koji se odnose na Hrvatsku jest 882.

Što se tiče **promicanja i jačanja ljudskih prava**, Hrvatska je u studenome 2007. godine prihvatila Akcijski plan za zaštitu i promicanje ljudskih prava za razdoblje 2008. – 2011. Ipak, na jačanje prava i dalje negativno utječu nedostaci pravosuđa.

Općenito, u Hrvatskoj se poštuje međunarodni zakon o ljudskim pravima, uz neke specifične nedostatke vezane uz dužinu trajanja postupaka i nedostatke pravosudnog sustava.

Građanska i politička prava

Što se tiče sprečavanja **mučenja i zlostavljanja i borbe protiv nekažnjavanja**, povećan je broj pritužbi građana na pretjeranu uporabu sile od strane policije. U tom kontekstu pučki pravobranitelj zatražio je transparentnije postupke za utvrđivanje policijske odgovornosti, kao i bolje uređenje rada policije.

Istaknuti slučaj prisilne hospitalizacije potaknuo je pitanje rada policije i institucija sustava zdravstva i socijalne skrbi. Predmetni slučaj predstavlja ozbiljno kršenje ljudskih prava te oslikava sustav koji je zakazao na mnogim razinama. Do danas nitko nije snosio nikakve posljedice za neprofesionalno postupanje koje je utvrdio saborski Odbor za ljudska prava.

Što se tiče nekažnjavanja, mnogi ratni zločini još nisu procesuirani, osobito oni u kojima su žrtve pripadnici etničke manjine (Srbi). Posebno u manjim gradovima ne postoji volja za procesuiranjem takvih slučajeva.

Što se tiče **pristupa pravdi**, Sabor je u svibnju 2008. godine prihvatio novi Zakon o pravnoj pomoći koji ima za cilj poboljšanje sadašnjeg ograničenog sustava. Zakon zahtijeva značajnu izgradnju struktura za njegovu provedbu, kao i prihvaćanje nekoliko pravilnika. Predviđa se da će pružanje pravne pomoći građanima biti dostupno od 1. veljače 2009. godine.

Donesene su izmjene i dopune Zakona o odvjetništvu koje predviđaju stavljanje odvjetničkih tarifa pod nadzor Sabora. Trenutačno tarife samostalno određuje Odvjetnička komora, a povezane su s duljinom postupka. Te su tarife previsoke za većinu građana te im na taj način onemogućuju pristup pravosudnome sustavu.

Što se tiče **zatvorskoga sustava**, poduzete su prve mjere s ciljem poboljšanja zatvorskih uvjeta, osobito povećanje smještajnih kapaciteta. Ipak, i dalje ima prostora za nova poboljšanja. Nedostatak prostora pogoršan je strožim odredbama Kaznenoga zakona koji predviđa duže zatvorske kazne te velikim brojem neriješenih predmeta, što za rezultat ima duže zadržavanje u pritvoru prije suđenja.

Hrvatski zakoni osiguravaju **slobodu izražavanja**, uključujući i pluralizam medija, što se općenito poštuje. Ostvaren je daljnji napredak u poštivanju preporuka zajedničkoga stručnog izaslanstva iz 2004. u vezi s izmjenama Zakona o elektroničkim medijima i Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (*vidi također Poglavlje 10. – Informacijsko društvo i mediji*). Ipak, slučajevi fizičkih napada, kao i prijetnji smrću novinarima, dobili su na važnosti te zahtijevaju podrobniju istragu. U porastu su napadi na novinare koji rade na slučajevima korupcije ili organiziranog kriminala. Ostvaren je ograničeni uspjeh u identificiranju i procesuiranju počinitelja. Nedavno su ubijena dva novinara. Urednici i novinari i dalje izvještavaju o prekomjernom političkom pritisku. To izaziva zabrinutost za slobodu izražavanja, osobito na lokalnoj razini.

Nije bilo posebnih teškoća vezanih uz **slobodu udruživanja i okupljanja**.

Organizacije građanskoga društva i dalje imaju važnu ulogu u promicanju i zaštiti ljudskih prava i demokracije. Ipak, one i dalje imaju teškoća u utjecanju na političke debate te i dalje imaju relativno slabe analitičke kapacitete.

Nije bilo osobitih teškoća vezanih uz **slobodu vjeroispovijesti**.

Općenito, uz neke specifične iznimke, građanska i politička prava u Hrvatskoj se i dalje relativno dobro poštuju. Ipak, nedostaci kao što su nekažnjavanje ratnih zločina i pristup pravdi zahtijevaju dodatnu pozornost.

Ekonomska i socijalna prava

U području **prava žena** i jednakosti spolova nastavilo se s provedbom nacionalne politike za promicanje jednakosti spolova. Nastavljene su aktivnosti na obilježavanju 2007. godine kao godine borbe protiv nasilja nad ženama, uključujući i obiteljsko nasilje. U prosincu 2007. godine prihvaćena je Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje 2008. – 2010. U srpnju 2008. godine prihvaćen je novi Zakon o jednakosti spolova. U novom sazivu Sabora su 32 zastupnice (21 %) od 153 člana.

Ipak, porastao je broj prijavljenih slučajeva obiteljskoga nasilja. Jedno od objašnjenja je povećana svijest javnosti. Dodatno je poboljšano djelovanje policije u slučajevima obiteljskoga nasilja. Ipak, centri za socijalnu skrb nisu pokazali takvu ustrajnost i ne koriste uvijek pravodobno svoje pravne ovlasti. I kod njih je prisutan nedostatak stručnog i osposobljenog osoblja. Hrvatska je i dalje tranzitna zemlja i odredište za žene žrtve trgovanja ljudima.

Potrebno je učinkovitije provoditi politiku jednakosti spolova na području zapošljavanja, osobito kada je riječ o pristupu zapošljavanju i pravima na rodiljnu naknadu i dječji doplatak. Potrebno je poboljšati kapacitet za obradu svih prijavljenih slučajeva diskriminacije u zapošljavanju. Slabosti pravnog sustava, osobito s obzirom na duljinu postupaka, negativno utječu na pravo zapošljavanja žena (*vidi također Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*).

Što se tiče **prava djece**, izmjenama i dopunama Obiteljskoga zakona u listopadu 2007. godine uvedene su promjene vezane uz usvajanje, skrbništvo i uzdržavanje djece. Glavni cilj je osigurati naplatu alimentacije u slučajevima rastave te osigurati materijalnu potporu za djecu rođenu izvan bračne zajednice. Najvažnija će biti

potpuna provedba, s obzirom na velik broj djece koja su trenutačno ostavljena bez financijske potpore.

Pravobranitelj za djecu i dalje ima važnu ulogu u ukupnom promicanju i zaštiti prava djece u Hrvatskoj. Broj pojedinačnih pritužbi i općih inicijativa porastao je u odnosu na 2006. godinu 63 %. Taj porast je vjerojatno posljedica povećane svijesti javnosti o pučkom pravobranitelju, kao i otvaranje triju regionalnih ureda.

Ipak, povećan broj slučajeva dodatno je opteretio postojeće resurse. U puno slučajeva nedostaje praćenje upita i preporuka pučkog pravobranitelja od strane ministarstava. Odgođena je provedba mjera predviđenih Nacionalnim planom aktivnosti za prava i interese djece za razdoblje 2006. – 2012. Osnovni problemi koji pogađaju djecu i dalje proizlaze iz nasilja u obitelji, općih odnosa među roditeljima u vezi sa skrbištvom i uzdržavanjem djece, ali također i iz slabih, preopterećenih ustanova za socijalnu skrb i odgojnih ustanova s nedovoljnim brojem zaposlenih. Postoji opći nedostatak obrazovanih stručnjaka koji bi savjetovali obitelji. Ne postoji jedinstven pristup institucija problemima vezanim uz zaštitu djece, uključujući i preventivnu ulogu obrazovnih institucija. Dok Zakon o udomiteljstvu teži ka poboljšanju kakvoće udomiteljske skrbi, on donosi i nova ograničenja i uvjete za udomiteljstvo, koji su uzrokovali pad broja udomiteljskih obitelji. Zaostali neriješeni sudski predmeti i nedostatak obučanih sudaca dodatno pogoršavaju situaciju u kojoj se nalaze djeca, osobito u obiteljima kojima prijeti razdvajanje ili u slučajevima neplaćenih alimentacija. Nema dovoljno podataka o siromaštvu djece.

U siječnju 2008. godine stupio je na snagu Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom. Sabor je prvog takvog pravobranitelja imenovao u svibnju 2008. godine. Izrađen je Nacionalni provedbeni plan za socijalno uključivanje za razdoblje 2007. – 2008. Ipak, i dalje su potrebni naponi vezani uz **socijalno ranjive i/ili osobe s invaliditetom**. Odgovarajuće zakonodavstvo ne provodi se u dovoljnoj mjeri. Nije učinjen vidljiv napredak na području deinstitutionalizacije, uključujući i djecu s invaliditetom, iako je to, uz decentralizaciju, jedan od prioriteta utvrđenih u Zajedničkome memorandumu o socijalnom uključivanju i u Nacionalnom provedbenom planu koji je s njime povezan. Organizacije civilnoga društva koje pružaju usluge u zajednici trebaju dobiti odgovarajuću potporu kako bi u dovoljnoj mjeri izgradile alternativu institucionalizaciji.

Što se tiče **radnih prava i sindikata**, ostvaren je određeni napredak (*vidi također Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*). U teškom društveno-gospodarskom okruženju sindikati imaju sve važniju ulogu u javnim debatama. Ipak, na prava radnika još negativno utječe slaba inspekcija rada i loše funkcioniranje pravosuđa.

U srpnju 2008. donesen je sveobuhvatni **antidiskriminacijski zakon**, što je važan napredak. Taj Zakon ima za cilj potpuno usklađivanje s *pravnom stečevinom* EU-a. Ipak, antidiskriminacijsko zakonodavstvo ne primjenjuje se odlučno. Do danas je izrečena samo jedna kaznena presuda za zločin iz mržnje. Nije bilo osuda za poticanje rasne i drugih mržnji. Vlasti su samo ograničeno reagirale na različite izraze ekstremnog nacionalizma koji se mogu smatrati poticanjem na nacionalnu i vjersku mržnju. Ne postoje statistički podaci o sudskim postupcima pomoću kojih bi se mogla pratiti priroda i opseg diskriminacije. Potpora žrtvama diskriminacije je zanemariva.

Razina zaštite od diskriminacije u praksi, kao i sudsko procesuiranje, nisu u skladu s normama EU-a (*vidi također Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*).

Pravo na vlasništvo je općenito zajamčeno. Ipak, postoje neriješeni slučajevi odgađanja povrata imovine i problema u naknadi za korištenje privatne imovine oduzete prema zakonodavstvu koje je bilo na snazi za vrijeme rata 1990-ih godina. Pučki pravobranitelj ponovno je upozorio na nepostojanje odgovarajućih upravnih odluka koje bi trebalo izdati osobama koje podnose zahtjev za stambeno zbrinjavanje i naknadu za korištenje njihove imovine. Neizdavanje takvih upravnih odluka onemogućuje podnositelja zahtjeva u ostvarivanju prava na žalbu. I dalje se sporo odvija postupak povrata imovine koja je oduzeta nakon Drugoga svjetskog rata.

Općenito, pravna zaštita za ekonomska i socijalna prava djelomično je zajamčena. Potrebno je u praksi poboljšati provedbu prava žena i prava djece protiv svih oblika diskriminacije.

Prava manjina, kulturna prava i zaštita manjina

Ostvaren je određeni napredak kada je riječ o provedbi Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih **manjina** (UZPNM). U lipnju 2008. prihvaćen je Akcijski plan za provedbu UZPNM-a, kojim su obuhvaćena sva glavna pitanja i odgovarajuće institucije. U Središnjem državnom uredu za upravu (SDUU) osnovan je Odjel za nacionalne manjine.

SDUU je donio plan zapošljavanja za 2008. godinu. Taj plan predviđa zapošljavanje 158 pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave na središnjoj razini i 44 pripadnika nacionalnih manjina u uredima državne uprave u županijama. Poboľšan je kapacitet lokalnih vijeća za nacionalne manjine za savjetovanje lokalne vlasti o pitanjima manjina. Većina vijeća za nacionalne manjine dobila je prostore i financijska sredstva. Državnomu vijeću za nacionalne manjine u 2008. godini dodijeljeno je oko 5,7 milijuna eura iz državnoga proračuna za udruge nacionalnih manjina, što je povećanje od 19 % u odnosu na 2007. godinu.

Ipak, provedba odredaba UZPNM-a u praksi daje različitu sliku. Neke se odredbe provode dobro, a neke samo u ograničenom opsegu. I dalje postoje problemi, osobito kada je riječ o nedovoljnoj zastupljenosti manjina u državnoj upravi, pravosuđu i policiji. Plan zapošljavanja u upravi na razinama županija, gradova i općina i dalje nije prikladan. I dalje nedostaje dugoročna strategija za provedbu odredaba UZPNM-a o zapošljavanju manjina. Još ne postoji odgovarajuća statistika za pravilno praćenje. Nisu dostupni detalji o provedbi ciljeva za 2007. godinu. Unatoč povećanoj financijskoj potpori, većina općina još u dovoljnoj mjeri ne prepoznaje vijeća za nacionalne manjine kao savjetodavna tijela. Štoviše, na njihovu samostalnost i utjecaj utječe činjenica da ovise o proračunu gradskih vlasti ili vijeća.

Što se tiče kulturnih prava, odredbe o školovanju UZPNM-a i drugih zakona koji se odnose na manjine uglavnom se provode na zadovoljavajući način. Što se tiče prikazivanja nacionalnih manjina u medijima, dodatno su se smanjili negativni stereotipi. I dalje se ostvaruje malen napredak kada je riječ o proizvodnji i/ili emitiranju programa za manjine na njihovim jezicima na javnim radijskim i televizijskim postajama, kako je predviđeno UZPNM-om. Potrebno je dodatno

poticati inicijative koje promiču bolju integraciju, pomirenje i toleranciju, kao i zajedničke aktivnosti unutar postojećega sustava.

Što se tiče srpske manjine, došlo je do određenoga pozitivnog razvoja. Pripadnik srpske etničke manjine prvi je put imenovan na mjesto potpredsjednika Vlade. Prijavljeno je manje etnički motiviranih napada na pripadnike srpske manjine i Pravoslavnu crkvu. Poboljšana je policijska istraga takvih incidenata, iako je samo nekoliko slučajeva procesuirano. Štoviše, tijekom ljeta su se dogodili mnogobrojni etnički motivirani incidenti, što bi moglo štetno utjecati na spremnost izbjeglica na povratak. Pripadnici srpske manjine, uključujući i one koji su ostali u Hrvatskoj tijekom rata, imaju mnogobrojne teškoće u pristupu zapošljavanju, osobito u ratom pogođenim područjima. Nastavlja se diskriminacija, posebno u javnom sektoru na lokalnoj razini. Hrvatska mora poticati duh tolerancije i poduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu onih koji bi još mogli biti predmet prijetnji ili zastrašivanja.

Ostvaren je određeni napredak u različitim neriješenim pitanjima vezanim uz **izbjeglice**. Više od 2.100 izbjeglica i 1.100 raseljenih osoba vratilo se tijekom 2007. godine u svoja mjesta u Hrvatskoj. Ukupan broj hrvatskih Srba koji su registrirani kao povratnici u Hrvatsku povećao se na gotovo 143.000, iako se procjenjuje da bi stvarnih povratnika moglo biti manje od 60 % od toga broja. U lipnju 2008. prihvaćen je Akcijski plan za ubranu provedbu Programa stambenoga zbrinjavanja. Nastavljena je obnova kuća. Program za ponovno uspostavljanje javne infrastrukture u određenim povratničkim selima provodi se bez većih teškoća. Nastavljene su aktivnosti na čišćenju od mina.

Ipak, ostale su mnogobrojne prepreke održivom povratku srpskih izbjeglica, pri čemu glavni problemi i dalje ostaju rješavanje stambenoga pitanja, osobito za bivše nositelje stanarskoga prava. Provedba Vladina programa stambenoga zbrinjavanja na područjima od posebne državne skrbi (PPDS) i izvan njih za one bivše nositelje stanarskoga prava koji se žele vratiti u Hrvatsku i dalje je iznimno spora, iako je posljednjih mjeseci ubrzana.

Izvan PPDS-a konačno je riješeno samo oko 530 (12 %) od 4.560 zahtjeva. Daljnjih 1.360 (30 %) pozitivnih odluka čeka provedbu. Obradu čeka još 1.806 zahtjeva (40 %), a 864 riješena su negativno (19 %). Planirani datum za potpunu provedbu izvan područja od posebne državne skrbi pomaknut je na 2009. godinu.

Od 8.668 zahtjeva unutar PPDS-a stan je dobilo 4.788 (55 %) obitelji od 6.816 pozitivno riješenih zahtjeva, što predstavlja lagano povećanje u odnosu na proteklu godinu. Ipak, ostaju 653 neriješene upravne odluke, dok je u 1.199 slučajeva donesena negativna odluka. Negativne odluke, i na PPDS-u i izvan njega, pregledavaju se uz pomoć UNHCR-a prije slanja podnositeljima zahtjeva.

Vladino mjerilo za 2007. o dodjeli 1.400 smještajnih jedinica unutar PPDS-a i izvan njega uglavnom je ispunjeno. Za preostalih 60 slučajeva Hrvatska je uvela mogućnost dnevnih naknada sve dok ne bude dostupan predviđeni smještaj. Od 1.400 slučajeva planiranih da budu riješeni u 2008., riješeno je 598 slučajeva.

Što se tiče obnove kuća, u 2007./2008. popravljeno je oko 2.700 stambenih jedinica, a oko 1.500 stambenih jedinica bit će popravljeno u 2008./2009. Tako ostaje oko 2.500 stambenih jedinica koje još treba popraviti, ovisno o ishodu žalbi. Ostaje još oko

8.700 neriješenih žalbi na negativna rješenja o prihvatljivosti, od kojih mnoge čekaju četiri godine. Pomoć u stambenom zbrinjavanju proširena je na podnositelje zahtjeva čiji su zahtjevi za popravak odbijeni.

Još 54 kuće, od čega 45 čeka sudsku odluku, treba ponovno vratiti i predati stvarnim vlasnicima. Još sporo napreduje ponovno vraćanje zaposjednutoga poljoprivrednog zemljišta. Program za obnovu kuća koje su bile oštećene ili opljačkane prije ponovnog vraćanja bliži se kraju.

Osim stambenoga zbrinjavanja, ostali ključni problemi s kojima se susreću izbjeglice su zapošljavanje, trajno neprijateljstvo u određenim područjima, kao i „konvalidacija“ ili priznavanje radnoga staža vezanog uz mirovinska prava onim osobama koje su tijekom 1990-ih godina boravile u dijelovima Hrvatske koji nisu bili pod nadzorom hrvatskih vlasti. U tom pogledu pozitivno je što je Vlada donijela različite odluke kojima se ponovno otvara mogućnost za priznavanje tih mirovinskih prava.

Položaj **romske** manjine u Hrvatskoj i dalje se popravlja, a uprava zauzima pozitivan i proaktivan pristup. Postignut je određeni napredak i u predškolskom obrazovanju Roma u okviru Vladina Akcijskoga plana za „Desetljeće uključivanja Roma 2005. – 2015.“. Povećava se i financiranje. Povećao se broj romske djece koja su završila osnovno i predškolsko obrazovanje. Riješeno je pitanje pravnog statusa Roma bez državljanstva. Prvi put je član romske manjine izabran u Hrvatski sabor.

Ipak, većina Roma i dalje je isključena iz glavnine hrvatskoga društva i bori se s teškim životnim uvjetima. I dalje je prisutna sveopća nezaposlenost. Mjere koje se odnose na obrazovanje moraju se ugraditi u sistematičnije politike. Postoje problemi i u pristupu zapošljavanju, odgovarajućem stambenom zbrinjavanju, socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti te u općem stavu društva u kojem prevladavaju diskriminacijski stavovi prema Romima i ostalim ranjivim skupinama. Potrebno je poboljšati koordinaciju između romskih grupa i ojačati njihovu stručnost za učinkovitu provedbu. I dalje je prisutan problem sudjelovanja romske zajednice u obrazovnom sustavu, čak i kad su dostupni posebni programi.

Općenito, položaj manjina u Hrvatskoj i dalje se polako poboljšava. Ipak, pripadnici srpske i romske manjine i dalje imaju mnogobrojne probleme. Ostvaren je određeni napredak u neriješenim pitanjima povratka izbjeglica, ali treba pojačati napore kako bi se osigurao njihov održivi povratak.

(vidi također Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

2.3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze

Općenito, osigurano je poštivanje **Daytonskog/Pariškog sporazuma i Erdutskog mirovnog sporazuma.**

Hrvatska i dalje suraduje s **Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)**. Ipak, postoje određeni problemi u pristupu MKSJ-a nekim dokumentima u Hrvatskoj. Hrvatska mora osigurati kompletnu i pravilnu istragu o tome gdje se nalaze nestali spisi. U ožujku je pred MKSJ-om počelo suđenje Gotovini, Čermaku i Markaču. Prije početka suđenja jedan od optuženika u dva je navrata prekršio uvjete privremenoga puštanja na slobodu. Na zahtjev Suda, uhićen je i prebačen u pritvor

MKSJ-a. Optuženikovo ponašanje dovelo je do ostavke ministra unutarnjih poslova koji je s optuženikom bio u lovu tijekom jednog od gore spomenutih prekršaja.

Donesena je početna presuda u suđenju protiv Rahima Ademija i Mirka Norca, što je jedini slučaj suđenja za ratne zločine koji je iz MKSJ-a prebačeni u djelokrug hrvatskoga pravosuđa. Nakon početnih problema, kada zaštićeni svjedoci nisu dali iskaze, poboljšana je sustav davanja iskaza putem videoveze. U svibnju 2008. održana je konferencija o regionalnoj suradnji u procesuiranju ratnih zločina, uz sudjelovanje državnih odvjetnika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije, Crne Gore i državnoga odvjetnika za ratne zločine iz Srbije. Ipak, još postoje prepreke u prijenosu slučajeva i izručenju osumnjičenika u slučajevima ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti između Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Srbije. To dodatno pogoršava problem nekažnjavanja.

Hrvatska nije potpisala nijedan bilateralni sporazum o neizručenju Međunarodnome kaznenom sudu, a njezina politika koja se odnosi na **Međunarodni kazneni sud (MKS)** usklađena je sa zajedničkim stajalištima EU-a o nepovredivosti Rimskoga statuta, kao i vodećih načela EU-a koja se odnose na to pitanje.

Postignut je određeni napredak u provođenju **Sarajevske deklaracije** kojoj je cilj bio završetak procesa povratka izbjeglica do kraja 2006. godine. Ponovnim otvaranjem mogućnosti priznavanja mirovinskih prava Hrvatska je riješila jedno od dvaju osnovnih neriješenih pitanja. Potrebni su dodatni naponi za rješavanje preostalih pitanja, osobito pitanje rješavanja zahtjeva za naknadu osobama koje su izgubile stanarska prava u Hrvatskoj.

Regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi čine ključni dio procesa približavanja Hrvatske Europskoj uniji.

Mnogobrojni bilateralni posjeti, sporazumi i daljnje uključivanje Hrvatske u regionalne inicijative doprinijeli su ostvarenju daljnjeg napretka u odnosima između Hrvatske i susjednih zemalja.

Hrvatska je aktivno sudjelovala u prijelazu s Pakta o stabilnosti do više regionalno vođenih okvira s Procesom za suradnju u jugoistočnoj Europi (PSJIE) i Regionalnim vijećem za suradnju (RCC). Tajništvo RCC-a formalno je predstavljeno u travnju. Bivši državni tajnik Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske imenovan je glavnim tajnikom. Hrvatska je aktivni sudionik i ostalih regionalnih inicijativa kao što su Jadransko-jonska inicijativa (predsjeda od lipnja 2007. do svibnja 2008.) i Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (MARRI). Hrvatska je članica Ugovora energetske zajednice i Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA) te potpisnica Sporazuma o zajedničkom europskom području letenja (ECAA).

Primjena zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa (ZERP) Republike Hrvatske koji se odnosi i na države članice EU-a stupila je na snagu 1. siječnja 2008. godine. Ipak, u skladu s ranije preuzetim obvezama, Hrvatski je sabor u ožujku 2008. godine donio odluku o ukidanju primjene ZERP-a na države članice EU-a dok se ne postigne zajednički sporazum između predmetnih država. Odlukom Hrvatskoga sabora učinkovito je riješeno pitanje ZERP-a.

Hrvatska je prihvatila pravnu stečevinu u okviru Barcelonskoga procesa te je u srpnju 2008. godine sudjelovala u pokretanju Barcelonskoga procesa – Unija za Mediteran – čime je postala punopravnim članom toga procesa.

Bilateralni odnosi s ostalim državama proširenja i susjednim državama članicama i dalje se razvijaju. Ostvaren je određeni napredak u pronalaženju konačnih rješenja za različita otvorena bilateralna pitanja između Hrvatske i njezinih susjeda, osobito kada je riječ o rješavanju sporova oko granica.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Albanijom* i *Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom*.

Bilateralni odnosi s *Bosnom i Hercegovinom* i dalje su stabilni. Zaključen je sporazum o suradnji dviju policija. Hrvatski sabor ratificirao je bilateralni sporazum o dvojnomo državljanstvu. Nema napretka u vezi s granicom. Odgođena je ratifikacija sporazuma iz 2005. godine o određivanju zemaljskih i riječnih granica. Projekt mosta Pelješac ostaje otvoreno političko pitanje. Nije bilo napretka u dogovoru oko korištenja luke Ploče. Ostala neriješena pitanja odnose se na imovinu i izbjeglice.

Što se tiče odnosa s *Crnom Gorom*, osnovana je radna skupina za rješavanje otvorenih pitanja, uključujući i pitanje imovine, kojom predsjedaju ministri pravosuđa i koja se sastala dva puta. Potpisani su sporazumi o suradnji na području obrane i vodnoga gospodarstva. Unaprijeđeni su poslovni odnosi. Što se tiče otvorenih pitanja granica, dvije države usuglasile su se da se granica na Prevlaci odredi putem međunarodne arbitraže na Međunarodnome sudu pravde. Osnovana je zajednička komisija koja će pripremiti pravni okvir. Privremeni granični režim koji je na snazi i dalje se odvija bez problema.

Odnosi sa *Srbijom* su stabilni, ali je na njih utjecala hrvatska odluka o priznavanju Kosova³. I dalje je na snazi privremeni režim bez viza. Ostvaren je određeni napredak u suradnji po pitanju nestalih osoba i procesuiranja ratnih zločina. Nije ostvaren napredak u određivanju granice. Ostala otvorena pitanja uključuju pitanja vezana uz imovinu, osobito uz zahtjeve za naknadu za izgubljena stanarska prava, povratak izbjeglica te hrvatsku tužbu za genocid pred Međunarodnim sudom pravde, za koju su saslušanja počela u svibnju 2008. godine.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Mađarskom* i *Italijom*.

Iako su odnosi sa *Slovenijom* općenito dobro razvijeni, i dalje se povremeno javljaju teškoće vezane uz preostala granična pitanja. Hrvatska i Slovenija su se u načelu dogovorile o uključivanju treće strane u rješavanje pitanja granice. Osnovana je zajednička komisija koja je održala prvi sastanak. Ipak, ne postoji dogovor o tijelu kojemu će se povjeriti arbitraža, kao ni točan predmet konačne arbitraže. Nije postignut napredak u rješavanju otvorenih pitanja Ljubljanske banke/Sporazuma o sukcesiji SFRJ-a (jamstva za devizne depozite). Postignut je određeni napredak u otvorenim pitanjima vezanim uz Nuklearnu elektranu Krško, ponajprije kroz osnivanje posebnoga fonda od strane Hrvatske za buduće troškove razgradnje.

Riješeno je pitanje neprimjenjivanja zaštićene ekološko-ribolovne zone u Jadranskom moru na države članice EU-a.

³ U okviru UNSCR-a 1244/1999.

Hrvatska je primila poziv za pristupanje Sjevernoatlantskom savezu (NATO) i potpisan je Protokol o pristupanju Washingtonskom ugovoru.

3. GOSPODARSKI KRITERIJI

Ispitujući gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj, Komisija se vodila zaključcima Europskoga vijeća u Kopenhagenu iz lipnja 1993., koje je definiralo da je za članstvo u Uniji potrebno postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva, kao i sposobnost nošenja s konkurentskim pritiskom i tržišnim snagama unutar Unije.

3.1. Postojanje učinkovitoga tržišnoga gospodarstva

Osnove ekonomske politike

Zemlja je uključena u postupak prepristupnoga fiskalnog nadzora EU-a. Prepristupni ekonomski program (PEP) za razdoblje 2008. – 2010., dostavljen u prosincu 2007., predstavlja čvrst srednjoročni okvir za gospodarske politike. Ako se u potpunosti provede, on će poboljšati funkcioniranje tržišta i dati potporu održivom rastu i stvarnom približavanju. Zadržan je politički konsenzus o osnovama tržišnoga gospodarstva. Ipak, često je prevladavao *ad hoc* pristup ekonomskim politikama, a produbljivanje strukturnih reformi nije bilo među najvišim Vladinim prioritetima. Strukturna reforma kretala se sporo i često je postojao jaz između zakonodavne namjere i stvarne provedbe. Nije se sustavno provodila koordinacija politike unutar Vlade, kao i Vladina komunikacija s Hrvatskom narodnom bankom (HNB). Općenito, zadržan je konsenzus o osnovama tržišnoga gospodarstva, ali pristup Vlade ekonomskoj politici i reformi ponekad nije imao stratešku srednjoročnu orijentaciju.

Makroekonomska stabilnost

U 2007. godišnji BDP bilježi značajan rast od 5,6 % s 4,8 % u 2006. godini, ali počinje usporavati u posljednjem kvartalu. Rast se i dalje temelji na snažnoj domaćoj potražnji. Osobna potrošnja u 2007. godini zabilježila je najveću stopu rasta od 2002. i snažno je porasla na 6,2 % s 3,5 % u odnosu na prethodnu godinu. I dalje se temelji na snažnom, ali usporavajućem rastu kredita i povratu duga umirovljenicima koji iznosi 1,2 % BDP-a. Ostvaren je i značajan rast javne potrošnje na 3,4 %, što je velikim dijelom rezultat predizbornog povećanja potrošnje. Smanjene su i privatne i javne investicije, a ukupni rast investicija smanjen je s 10,9 % na još uvijek snažnih 6,5 %. Rast izvoza i uvoza smanjen je na 5,7 %, odnosno 5,8 %, a udio neto izvoza u rastu BDP-a i dalje je negativan. Na strani ponude, industrijski sektor najsnažnije je pridonio rastu. Također, gospodarskom su rastu pridonijeli dobri rezultati nekih usluga, osobito financijskoga posredovanja, maloprodaje i turizma. U prvoj polovici 2008. godine gospodarski rast bilježi značajan međugodišnji pad na 3,8 % sa 6,8 % u istom razdoblju prethodne godine, što je dijelom posljedica usporavanja izvoza. U isto vrijeme došlo je do određenog rebalansa jer je smanjena potrošnja uz snažniju investicijsku aktivnost. Prosječni prihod po glavi stanovnika u 2007. godini porastao je na 55 % prosjeka EU-27⁴, s 52 % u 2006. godini. Općenito uzevši, gospodarski pokazatelji i dalje su snažni uz određeno usporavanje rasta.

Deficit na tekućem računu nastavio se povećavati, sa 7,9 % BDP-a u 2006. godini na 8,7 % u 2007. godini i na 10,5 % u četiri kvartala do lipnja 2008. godine, uglavnom

⁴ Izraženo u kupovnoj moći.

zbog rastućega trgovinskog deficita. Relativno snažna domaća potražnja i uvoz, više cijene na svjetskom tržištu roba, kao i nedavni pad rasta izvoza doveli su do povećanja trgovinskog deficita na 26,3 % BDP-a⁵. Kao i prethodnih godina, oko dvije trećine trgovinskog deficita pokrivene su viškom na računu trgovine uslugama, uglavnom u turizmu i prijevozu. Nešto je smanjen deficit u bilanci prihoda, zbog većeg prihoda od vlasničkih ulaganja i deviznih pričuva. Smanjen je višak u inozemnim transferima, uglavnom zbog smanjenih prihoda države iz inozemstva. U cijelosti, unatoč snažnim prihodima od turizma i većem prihodu iz inozemstva, vanjski deficit i dalje se povećava na temelju jake potražnje za uvozom, viših cijena na svjetskom tržištu roba i energije te smanjenog rasta izvoza.

Neto izravna inozemna ulaganja (FDI) i dalje su osnovni izvor inozemnog financiranja. U četiri kvartala do lipnja vrijednost neto priljeva FDI-a na međugodišnjoj razini pala je 13,5 % i iznosi 7,7 % BDP-a, financirajući tako još velik dio deficita na tekućem računu. Neto priljevi velikim su dijelom nastali radi dokapitalizacije banaka, kao i investicija u sektor trgovine na veliko i osiguravajući sektor, dok su greenfield investicije i dalje slabe. Zbog trajnog priljeva neto kapitala službene devizne pričuve su do kraja prosinca 2007. godine porasle na oko 9,3 milijardi eura, te dalje na 9,8 milijardi eura u kolovozu 2008. godine, što je jednako vrijednosti ukupnog izvoza u otprilike 5,5 mjeseci.

Vanjski dug nastavio je značajno rasti na 14 % u dvanaest mjeseci do kolovoza 2008. godine, ali je udio kratkoročnog duga ostao relativno nizak na 13,2 %. Omjer vanjskog duga do kraja 2007. godine⁶ porastao je na 87,8 % BDP-a u odnosu na 85,5 % prethodne godine. Smanjen je udio domaćeg bankovnog sektora u ukupnom vanjskom dugu jer su banke tijekom 2007. godine smanjile svoje nepodmirene vanjske obveze, što je također odgovor na mjere središnje banke koje su imale za cilj obuzdavanje inozemnog zaduživanja banaka. Poslovni sektor značajno je povećao svoju inozemnu zaduženost, što je dijelom posljedica činjenice da su domaće banke poticale svoje poslovne klijente na izravno zaduživanje kod matičnih banaka u inozemstvu, zaobilazeći na taj način vlastita ograničenja kreditnih plasmana. Povećana izloženost domaćeg sektora neutrživih dobara inozemnom zaduživanju postala je zabrinjavajuća i zahtijeva pažljivo praćenje. U cijelosti, priljev kapitala ostao je snažan, a vanjski dug nastavio je rasti na temelju snažnog inozemnog zaduživanja poslovnog sektora.

Do sada je međunarodna financijska kriza imala samo blagi utjecaj na hrvatsko gospodarstvo i financijski sektor. Ipak, sve veći deficit na tekućem računu, kao i visoka razina inozemne zaduženosti stvaraju značajnu potrebu za inozemnim financiranjem koje zahtijeva veliki priljev kapitala. U toj mjeri vanjske neravnoteže čine hrvatsko gospodarstvo osjetljivim na mogući prekid dotoka kapitala. Čini se da je rizik od iznenadnog prestanka ili promjene smjera dotoka kapitala ograničen, ali bi mogao utjecati na tempo inozemnog zaduživanja koje je postalo važan izvor financiranja domaćeg poslovnog sektora. Visoke premije za rizik i troškovi refinanciranja već su počeli stvarati određeni pritisak na vanjskoj strani. Zadovoljavajuća situacija s deviznim pričuvama služi kao važna zaštita u slučaju usporavanja dotoka kapitala. Hrvatske vlasti podigle su graničnu obveznu pričuvu za

⁵ U 12 mjeseci do lipnja 2008. godine.

⁶ Prema novom sustavu izvješćivanja HNB-a, koji je počeo u prosincu 2007. godine, omjer vanjskog duga u BDP-u potkraj 2007. godine iznosio je 88,6 %.

zaduživanje banaka u inozemstvu kako bi povećale njihovu deviznu likvidnost. Štoviše, Sabor je prihvatio Zakon o osiguranju depozita, čime je četverostruko povećan zajamčeni iznos osiguranih depozita građana (do 56.000 eura).

Nastavili su se pozitivni trendovi na tržištu rada. Podaci iz ankete o radnoj snazi potvrđuju snažan rast zaposlenosti od 2,7 % u 2007. godini, koji je pridonio povećanju prosječne stope zaposlenosti na 57,1 % s 55,6 % u 2006. godini. Stopa nezaposlenosti (ILO) smanjila se s 11,1 % u 2006. godini na 9,6 % u 2007. Taj se pad odnosi na sve dobne skupine, ali je stopa i dalje visoka kod mlađe populacije (oko 24 %). Stopa dugotrajne nezaposlenosti smanjila se na 5,9 % (sa 6,7 % u 2006.). Službena stopa nezaposlenosti smanjila se na 12,4 % u srpnju 2008., s 13,7 % u srpnju 2007. godine. Razvoj tržišta rada i dalje je obilježen relativno niskom fluktuacijom radne snage, što upućuje na nefleksibilnost i ograničeno restrukturiranje tržišta radne snage. Porast prosječnih bruto plaća u 2007. ostao je 6,2 %, kao i u 2006. godini, a u prvoj polovici 2008. godine povećao se na 7,1 %. Ipak, zbog rastuće inflacije smanjen je prosječni realni rast plaća. U cijelosti, značajke tržišta rada su se nastavile poboljšavati, ali i dalje zabrinjava visoka stopa nezaposlenosti mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba, kao i ograničena fluktuacija radne snage.

Nije bilo velikih promjena u monetarnoj politici. Na temelju pozitivnih iskustava prethodnih godina u stabilizaciji inflatornih očekivanja s pomoću stabilnog tečaja i dalje je na snazi „upravljajuće plutajući“ okvir monetarne politike. Stabilizacija tečaja također je doprinijela ublažavanju značajnih rizika bilance u okviru visoko euroiziranog financijskog sustava. U posljednjem kvartalu 2007. godine i u 2008. godini HNB je tri puta intervenirao na deviznom tržištu i kupio ukupno 712 milijuna eura. Unatoč stalnim promjenama u priljevu kapitala, očuvana je stabilnost nominalnog tečaja kune u odnosu na euro. Prosječni dnevni tečaj mijenjao se u veoma malom rasponu između 7,16 i 7,35 kuna za euro, a u dvanaest mjeseci do rujna 2008. porastao je 2,4 %. U cijelosti, politika stabilnog tečaja za državu je bila dobra i ostala je faktor monetarne i financijske stabilnosti.

Kao reakcija na snažne inflatorne pritiske, HNB je od kraja 2007. godine naovamo postupno povećavao svoje marže za povratnu kupnju. Štoviše, HNB se nastavio oslanjati na administrativne i nadzorne mjere u obuzdavanju snažnog priljeva kapitala i brzog kreditnog rasta. I dalje su na snazi granične obvezne pričuve za zaduživanje banaka u inozemstvu, kao i nadzor nad kreditima⁷. Potkraj 2007. i u 2008. godini djelomično su prilagođene kako bi učinkovitije povećale troškove zaduživanja domaćih banaka. Dijelom kao rezultat tih mjera, godišnji rast domaćih kredita privatnom sektoru smanjen je s oko 23 % u 2006. godini na 15 % u 2007. te na 11,2 % u kolovozu 2008. godine. Smanjen je rast zajmova stanovništvu, kao i poslovnom sektoru. Ipak, smanjenje zajmova poslovnom sektoru odraz je i pojave izbjegavanja financijskog posredovanja prilikom uzimanja zajmova jer su se neki poslovni subjekti zaduživali izravno u inozemstvu. U cijelosti, u pokušaju da obuzda brz kreditni rast, monetarna politika se i dalje oslanja na administrativne mjere i nadzor nad kreditima.

Prosječna godišnja inflacija u 2007. godini blago je smanjena na 2,9 % s 3,2 % u 2006. godini. To je posljedica niskih učinaka prijenosa iz 2006. godine te niske inflacije tijekom prve polovice godine. Ipak, u drugoj polovici 2007. godine došlo je

⁷ Ipak, 10. listopada 2008. središnja je banka ukinula primjenu Odluke o graničnim obveznim pričuvama u pokušaju poticanja devizne likvidnosti bankovnog sektora.

do značajnog međugodišnjeg porasta inflacije na 5,8 % u prosincu te dalje na 6,4 % u rujnu 2008., u usporedbi s 2,1 % u prosincu 2006. godine. To je ubrzanje uglavnom posljedica šoka ponude koji je povezan sa značajnim povećanjima cijena poljoprivrednih, prehrambenih i energetske proizvoda. Štoviše, veliko povećanje administrativno utvrđenih cijena energenata i komunalija, od čega većinu nadziru lokalne vlasti, također je doprinijelo porastu inflacije. U određenoj mjeri, porast raspoloživih prihoda kućanstava koji osobito proizlazi iz povrata duga umirovljenicima i većih transfera države također je pridonio pritisku cijena. Dokazano je da je rastuća inflacija dovela do tzv. efekta „spirale inflacije“. Temeljna inflacija porasla je na 6,5 % u kolovozu 2008. godine u usporedbi s 3 % prethodne godine, a inflacija proizvođačkih cijena dostigla je jednu od najvećih ikad zabilježenih razina (11 %). U cijelosti, inflacija je značajno porasla na temelju viših cijena roba i energije te snažne domaće potražnje.

Fiskalnim pomacima u 2007. godini i u prvoj polovici 2008. doprinijeli su rast gospodarstva i snažni prihodi koji su na međugodišnjoj razini porasli 13 %, odnosno 11,5 %. Tekuća potrošnja zabilježila je porast od 10,8 % u 2007. godini te 10,2 % u prvoj polovici 2008. godine na temelju snažnog rasta potrošnje na robe i usluge, kao i na subvencije. U skladu s planiranim, deficit opće države u 2007. godini smanjen je na 1,6 % BDP-a s 2,5 % u 2006. (prema ESA 95). Ipak, fiskalni računi ne obuhvaćaju mnogobrojne izvanproračunske operacije kao što su isplata duga umirovljenicima (1,2 % BDP-a u 2007.) i kvazifiskalne operacije Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR). Stoga je stvarno stanje fiskalne politike bilo puno ekspanzivnije nego što pokazuju proračunske brojke. U srpnju je prihvaćen revidirani proračun za 2008. koji predviđa proračunski deficit koji je neznatno manji od izvornog plana (1,3 % umjesto 1,6 % BDP-a), iako je osnovni razlog tome *ad hoc* isključivanje Hrvatskih autocesta iz proračuna opće države. Kao i prethodnih godina, revidirani proračun omogućuje veće prihode od izvorno planiranih. Oni se ponovno koriste za isplatu dugova zdravstvenog sektora, ali i za potpore građanima i kućanstvima za ublažavanje porasta cijene energije te za dodatno financiranje regionalnog razvoja, kao i znanosti i obrazovanja. Iznos duga opće države potkraj 2007. godine iznosio je 37,8 % BDP-a, što je smanjenje u odnosu na 40,8 % u prethodnoj godini, a u lipnju 2008. godine dodatno je pao na 34 %. Ipak, promjene za iznos izdanih državnih obveznica i duga Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR) povećat će ukupni iznos duga za oko 10 postotnih poena BDP-a. Općenito, smanjenje deficita nastavljeno je prema planu, ali je stvarna fiskalna politika bila ekspanzivnija nego što se vidi iz prikazanih brojki. Snažnije ograničavanje potrošnje i dalje je ključno s obzirom na veću inflaciju i vanjsku neujednačenost te kao veća potpora monetarnoj politici.

Racionalizacija javne potrošnje i dalje je osnovni cilj javnih financija. Nastavljena je provedba strategije reforme sustava socijalnih davanja koja je donesena (u travnju) 2007. godine. Njezin je cilj smanjenje broja naknada i bolje usmjeravanje socijalne pomoći. Ipak, udio naknada vezanih uz imovinski i prihodovni cenzus i dalje je relativno nizak u ukupnim naknadama, dok kategorijske naknade i dalje čine veliku većinu socijalnih davanja. Iako je postignut određeni institucionalni napredak po pitanju uspostavljanja osobnog identifikacijskog broja i „one-stop-shops“, sustav socijalne skrbi i dalje je opterećen složenim kriterijima prihvatljivosti i neučinkovitom administracijom. Nisu poduzete nove mjere koje bi učinkovito riješile financijske teškoće zdravstvenog sektora, pa su se nastavili gomilati dugovi. Osobito je reforma oslobođenja od participacije širom primjenom imovinskog i prihodovnog cenzusa postigla samo slab napredak. U kontekstu revizije proračuna 2008. Vlada je – kao i

protekle godine – otpisala dugove zdravstvenog sektora. Nisu poduzete mjere za reformu prvoga stupa mirovinskog sustava. Općenito, ostvaren je ograničeni napredak u smislu povećanja učinkovitosti javne potrošnje.

Vlada je podržala sveobuhvatnu strategiju reforme Ministarstva financija kao čvrsti temelj za poboljšanje upravljanja troškovima i sustava proračunskog nadzora. Ojačana je uloga Ministarstva financija u procesu pripreme proračuna. Postignut je daljnji napredak u jačanju institucionalnih i analitičkih kapaciteta za uspostavljanje srednjoročnih makroekonomskih i fiskalnih okvira. Ipak, javne financije i dalje su opterećene nedostatkom realnog srednjoročnog okvira troškova koji povezuje utvrđene političke prioritete s procesom planiranja proračuna. Ostvaren je određeni napredak u poboljšanju kapaciteta za upravljanje javnim dugom, ali još nema cjelovite strategije. I dalje je slaba transparentnost politike izdavanja, što dovodi do sumnje u nejednak pristup podacima potencijalnih sudionika na tržištu. Učinjeni su napor za usklađivanje sadašnje proračunske statistike s normama ESA 95, ali i dalje se ne bilježe značajne kvazifiskalne operacije, kao i one lokalnih vlasti, čime se ozbiljno narušava transparentnost proračuna. Općenito, ostvareno je daljnje jačanje analitičkih i institucionalnih kapaciteta u javnim financijama, ali su strateško planiranje proračuna i upravljanje dugom i dalje općenito slabi.

Smjer makroekonomske politike u cjelini je omogućio zaštitu od potencijalnih vanjskih slabosti. Budući da su mogućnosti za odlučivanje o monetarnoj politici ograničene zbog snažne financijske euroizacije, fiskalna politika i dalje ima važnu ulogu u smanjivanju bilanci štednje-investicija u gospodarstvu. Fiskalna konsolidacija do sada je značajno iskoristila snažni rast prihoda. Međutim, vjerodostojan i održivi postupak fiskalnog usklađivanja zahtijeva puno više napora na ubrzavanju reformi socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i mirovinskog sustava kako bi se smanjio relativno visok udio javne potrošnje.

Djelovanje tržišnih snaga

Država je nastavila s postupnim povlačenjem iz proizvodnog sektora. Prodaja 7 % dionica državne naftne kompanije INA-e uspješno je dovršena potkraj 2007. godine. U lipnju 2008. Vlada je prodala 4,2 % vlasništva u Hrvatskom telekomu (HT) i 12,5 % vlasništva u tvornici umjetnih gnojiva. U svim trima slučajevima dionice su prodane sadašnjim i bivšim zaposlenicima. Međutim, privatizacija imovine u vlasništvu Hrvatskoga fonda za privatizaciju ostvarila je samo ograničeni napredak. Istraga velike korupcijske afere u Fondu 2007. godine dovela je *de facto* do obustave procesa privatizacije. Početkom 2008. godine Vlada je imenovala novoga ravnatelja i novi Upravni odbor Fonda te izmijenila postupke donošenja odluka kako bi dala nov poticaj čitavom procesu. Do rujna 2008. Hrvatski fond za privatizaciju prodao je ili likvidirao oko 30 tvrtki, a u vlasništvu je preostala 891 tvrtka, pri čemu je država većinski vlasnik u njih 97. Mnogobrojni javni natječaji nisu uspjeli privući pažnju potencijalnih investitora. Udio privatnog sektora u ukupnom proizvodu i zapošljavanju narastao je do malo iznad ili blizu 70 %. Općenito, napredak u procesu privatizacije bio je neujednačen te je i dalje ometan institucionalnim slabostima.

Ulazak i izlazak na tržište

Postupak registracije tvrtke dodatno je pojednostavljen. Dodatno je smanjeno prosječno vrijeme i broj postupaka potrebnih za pokretanje posla, kao i prosječni

troškovi registracije. Međugodišnji porast broja novoregistriranih tvrtki u ožujku iznosi 1,4 %⁸, a porast broja aktivnih tvrtki iznosi 13 %. Uspostavljen je e-registar nacionalnih propisa kako bi se svi propisi mogli naći na jednome mjestu. S druge strane, Hrvatska i dalje relativno nezadovoljavajuće provodi nekoliko mjera za poboljšanje kakvoće poslovnog okruženja. Ostvaren je ograničen napredak u unapređenju projekta „Hitrorez“, čiji je cilj pojednostavniti ili ukloniti nepotrebne propise. Poslovanje u različitim sektorima otežavaju dugotrajni postupci za dobivanje dozvola ili ovlaštenja na državnoj i lokalnoj razini. Općenito, ostvaren je daljnji napredak u pojednostavnjenju registracije tvrtke, ali je poslovno okruženje i dalje opterećeno prekomjernim propisima i *ad hoc* zahtjevima.

Pravni sustav

Ostvaren je daljnji napredak u smanjenju broja neriješenih slučajeva na hrvatskim sudovima. Tijekom 2007. godine broj neriješenih slučajeva smanjen je 6,1 % u odnosu na 2006. godinu. Ipak, broj neriješenih slučajeva još je velik (969.100 slučajeva potkraj 2007. godine), a pravosudni sustav i dalje je neučinkovit. Slabosti pravosudnog sustava mogu odvratiti gospodarske čimbenike od pokretanja sudskih postupaka, dovodeći tako u pitanje učinkovitu provedbu prava vjerovnika i imovinskih prava.

Razvijenost financijskoga sektora

Financijski sektor, nad kojim i dalje dominiraju banke, potkraj 2007. godine predstavljao je oko tri četvrtine ukupne imovine. Oko 95 % banaka u privatnom je vlasništvu, a udio stranoga vlasništva ostaje na visokih 90 %. Broj banaka ostao je isti, 33, što je relativno mnogo u odnosu na veličinu tržišta. Stupanj koncentracije tržišta i dalje je srednji i općenito nije bilo smetnji tržišnomu natjecanju. Tržišni udio pet najvećih banaka zajedno iznosio je oko 68 % potkraj 2007., što je pad u odnosu na 72 % u 2006. godini. Razlika između ponderiranih prosjeka novih zajmova u kunama i novih depozita u kunama nije se značajno promijenila. Domaći krediti stanovništvu povećali su se sa 69 % u 2006. na 73 % BDP-a u 2007. godini. Općenito, bankovni sektor koji je većinom u privatnom i stranom vlasništvu ostao je ključni faktor u financijskom posredovanju.

Bankovni je sektor postao otporniji kao rezultat mnogobrojnih mjera opreza i nadzora koji su poduzeti kako bi se riješila potencijalna makrofinancijska osjetljivost. Brzorastućim bankama nametnuti su zahtjevi za osiguranjem dodatnog kapitala te su povećani ponderi rizika na nezaštićene zajmove u stranoj valuti. Adekvatnost kapitala banaka, kakvoća imovine i profitabilnost i dalje su na zadovoljavajućim razinama. Udio imovine koja ne ostvaruje prihod i dalje je relativno nizak i u lipnju 2008. iznosio je 3,2 %, iako ovaj pokazatelj može umanjiti važnost rizika vlasništva tijekom razdoblja snažnoga rasta imovine. Međutim, bankovni sustav i dalje je suočen s kreditnim rizicima uzrokovanim promjenom tečaja, s obzirom na to da većina zajmova sadržava promjenljivu kamatnu stopu i vezana je uz stranu valutu. Središnja banka ostvarila je veoma dobar napredak u unapređenju analitičkih kapaciteta za izradu dugoročnih procjena stabilnosti financijskog sektora. Općenito, dodatne mjere opreza poslužile su kako bi i inače zdravi bankovni sustav učinile još otpornijim te smanjile potencijalne makrofinancijske rizike.

⁸ Posljednji kvartal 2007. i prvi kvartal 2008. u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine.

Udio imovine nebankovnog financijskog sektora u ukupnoj imovini financijskoga sektora porastao je s 23,4 % potkraj 2006. na 26 % potkraj 2007., također kao rezultat snažnoga rasta imovine investicijskih fondova i obveznih mirovinskih fondova. U 2007. godini na domaće tržište kapitala povoljno je djelovao snažan rast nebankovnih institucionalnih investitora, kao i povećan interes javnosti za ulaganja u dionice, iako je promet i dalje nizak. Posljedica toga bio je velik rast burzovnog indeksa za 60 %, što je kapitalizaciju tržišta dovelo na oko 128 % BDP-a potkraj 2007. godine u odnosu na 79 % u 2006. godini. Od početka godine hrvatsko tržište kapitala bilo je prilično promjenljivo, a indeks Zagrebačke burze u deset je mjeseci pao oko 50 %. Kapitalizacija tržišta pala je na 90 % BDP-a u lipnju 2008. godine. Kapitalizacija tržišta obveznicama u lipnju 2008. iznosila je oko 13 % BDP-a, što je blagi pad u odnosu na proteklu godinu, jer je došlo do pada kapitalizacije tržišta poslovnoga sektora. Postupno su se poboljšali nadzor i regulacija nebankovnog financijskog sektora. Sektor leasinga, koji ranije nije bio reguliran, stavljen je pod nadzor Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA). Također, HANFA i Zagrebačka burza prihvatile su hrvatski Kodeks korporativnog upravljanja koji bi, ako se pravilno primjenjuje, trebao poboljšati transparentnost i učinkovitost tržišta kapitala. Općenito, bez obzira na rast nekih tržišnih segmenata, tržišta kapitala i dalje su nerazvijena, s malim prometom.

3.2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije

Postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva

Makroekonomska stabilnost uglavnom je održana, a gospodarskim subjektima omogućeno je da svoje odluke donose u okružju stabilnosti i predvidljivosti, podupirući na taj način funkcioniranje tržišnih mehanizama. Ipak, značajne intervencije države u gospodarstvo, što se očituje u visokoj stopi potrošnje i visokim potporama, kao i prepreke koje koče razvoj privatnog sektora i dalje djelomično onemogućuju raspodjelu resursa usmjerenu ka razvoju te na taj način ograničavaju potencijal za veću produktivnost i konvergenciju.

Ljudski i fizički kapital

Nastavljene su reforme obrazovnog sektora u okviru Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja za razdoblje 2005. – 2010. Poduzeti su daljnji koraci za poboljšanje obrazovanja na svim razinama. Nacionalni program ima za cilj povećanje broja upisanih osoba i osoba sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem te smanjenje postotka osoba koje napuštaju školovanje. Ipak, obrazovni sektor i dalje ima zastarjele nastavne programe i lošu opremu. Komisija i hrvatska Vlada potpisale su Zajedničku procjenu prioriteta zapošljavanja. Vlada i dalje provodi politiku aktivnoga tržišta rada. Ona obuhvaća obuku i subvencije za zapošljavanje za mlade osobe bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe, starije osobe i ranjive skupine. Ipak, iako je došlo do laganoga porasta stopa zaposlenosti i udjela radne snage, one su u 2007. i dalje bile na relativno niskoj razini – na 57 %, odnosno 63,2 %. Općenito, na tržištu rada i dalje je prisutan problem neusklađenosti ponude i potražnje.

Investicije su nastavile snažan rast u 2007. i 2008., iako sporijim tempom, a fiksna stopa investicija u 2007. ostala je oko visokih 30 % BDP-a. Ukupna potrošnja na istraživanje i razvoj ostala je relativno visoka na oko 0,9 % BDP-a. Državne

investicije u prijevoz i dalje su snažne. Osobito, investicije u nove autoceste iznosile su do 1,9 % BDP-a i omogućile su daljnje širenje mreže autocesta. Većina glavnih željezničkih linija dovoljno je dobro održavana te omogućuje konkurentno poslovanje u sektoru teretnoga prometa. Neto izravna inozemna ulaganja (FDI) i dalje imaju značajnu ulogu. Ukupan iznos FDI dosegnuo je 17,6 milijardi eura (47 % BDP-a). Financijski sektor predstavlja najveći dio ukupnih priljeva izravnih inozemnih ulaganja (36 %), nakon čega slijedi proizvodnja (27 %) i pošta i telekomunikacije (10 %). Još je premalo greenfield investicija, a privatne investicije u prerađivačku i proizvođačku industriju i dalje su relativno malene, čime se ograničavaju tehnološke promjene i izvozni potencijal. Zaključno, visoka razina investicija i dalje je većinom koncentrirana u sektoru prometne infrastrukture i u sektoru usluga.

Struktura sektora i poduzeća

Tvornica aluminijske (TLM) u državnom vlasništvu, koja je ostvarivala gubitak, prodana je nakon dugotrajnih javnih natječaja i pregovaranja. Nakon toga novi je vlasnik Vladi predstavio program restrukturiranja. Nakon privatizacije dviju tvornica čelika Vlada je donijela revidirani Nacionalni program restrukturiranja industrije čelika. U području brodogradnje Vlada je prihvatila revidirane pojedinačne programe restrukturiranja te donijela odluku o restrukturiranju šest brodogradilišta kroz proces privatizacije. Očekuje se da će proces privatizacije početi odmah i da će biti dovršen do kraja 2009. godine. Međutim, detalji vezani uz načine i uvjete prodaje još nisu dogovoreni. Općenito, ostvaren je različit napredak u restrukturiranju tvrtki koje ostvaruju velike gubitke.

U restrukturiranju velikoga željezničkog prijevoznika koji ostvaruje gubitak postignut je veoma ograničen napredak. Nisu ostvareni ciljevi poslovnog plana za 2007. godinu, osobito značajno smanjenje broja zaposlenih i zamrzavanje plaća. Nije ostvareno ni predviđeno smanjenje omjera troškova i prihoda u 2007., a taj se omjer u 2008. čak počeo pogoršavati. Sektor željeznice i dalje troši velik dio proračunskih potpora (više od 1 % BDP-a u 2007.). Niska produktivnost i visoki jedinični troškovi rada i dalje onemogućuju njegovu dugoročnu održivost i zahtijevaju hitno djelovanje, uključujući i otpuštanje zaposlenika i zatvaranje neprofitabilnih linija. Objavljen je natječaj za privatizaciju četiriju tvrtki kćeri, ali one još nisu prodane. Nastavlja se liberalizacija industrije telekomunikacija. Hrvatska agencija za telekomunikacije nastavila je poticati tržišnu konkurentnost poboljšanjem pristupa tržištu za nove pružatelje usluga. To je dovelo do daljnjeg snižavanja cijena te do većeg izbora tarifnih paketa za kupce. Novi operateri fiksnih linija povećali su svoj tržišni udio s 13 % na još uvijek skromnih 19 %, ali je Hrvatski telekom i dalje ostao dominantni operater. Liberalizacija energetskega sektora i dalje postupno napreduje otvaranjem tržišta električne energije privatnim kućanstvima od 1. srpnja 2008. godine. Iako je to značajan formalni korak ka većoj konkurentnosti, veliko državno elektroprivredno poduzeće HEP i dalje je *de facto* jedini dobavljač električne energije. Štoviše, nema napretka u restrukturiranju HEP-a. Općenito, nastavljena je reforma mreže industrija, ali sektor željeznica treba puno dublje restrukturiranje kako bi se osigurala dugoročna održivost i konkurentnost.

Ionako velik sektor usluga povećao je svoj udio u ukupnom proizvodu na 63 %. Udio sektora poljoprivrede u ukupnom proizvodu dodatno se smanjio na 6,8 % u 2007. godini. Udio sektora građevinarstva i industrije ostao je nepromijenjen i zajedno iznosi oko 32 %. Udio zaposlenosti u poljoprivredi pao je na 13 %, dok je udio

industrije i građevinarstva porastao na više od 30 %, a sektor usluga zadržao svoj udio na oko 56 %. S obzirom na otprije velik sektor usluga, u sektorskoj strukturi gospodarstva dogodile su se samo neznatne promjene.

Sektor maloga i srednjega poduzetništva (SME) nastavio je rasti i u 2007. te čini više od 40 % ukupne imovine poslovnoga sektora, 66,2 % ukupne zaposlenosti i 65 % ukupnih investicija. SME je ostvario više od 45 % BDP-a i povećao udio (više od 40 %) u ukupnom izvozu. Vlada je odlučila proširiti postojeće programe pomoći SME-u prihvaćanjem novoga srednjoročnog programa (2008. – 2012.). Ipak, taj sektor je i dalje suočen s neprikladnim regulatornim okvirom i neučinkovitim javnom upravom. I dalje je otežan pristup dugoročnom financiranju, osobito za novoosnovana poduzeća. Općenito, unatoč preostalim administrativnim preprekama, sektor maloga i srednjega poduzetništva dobio je na važnosti.

Utjecaj države na konkurentnost

Vlada je poduzela kratkoročne mjere kako bi ublažila učinak viših cijena energenata na kućanstva, kao što su povećanje neoporezivog dijela dohotka i davanje subvencije elektroprivrednom poduzeću. Ipak, kako su subvencije cijene vezane uz razinu potrošnje, ostaje upitno hoće li te mjere biti učinkovito usmjerene ka najranjivijim skupinama stanovništva. Također, one predstavljaju rizik od narušavanja nužnih cjenovnih signala. Uloga Agencije za zaštitu tržišnoga natjecanja u nadzoru i kontroli državne pomoći dodatno je ojačana, ali gorući problem i dalje predstavlja relativno nedovoljan broj zaposlenih. Ukupan iznos državne pomoći u proračunu opće države u 2007. i 2008. godini ostao je visok – 2,6 % BDP-a – a velik dio i dalje odlazi tvrtkama koje ostvaruju gubitke. Horizontalna pomoć predstavlja samo mali dio državne pomoći. Općenito, i dalje je značajna intervencija države u sektoru poduzetništva.

Gospodarska integracija s EU-om

Hrvatska je gospodarstvo otvorenoga tržišta u kojem ukupna trgovina robama i uslugama čini više od 100 % BDP-a. Osim izvoza transportne opreme (uglavnom brodova), turizam je i dalje najveći izvor izvoznih prihoda i u 2006. iznosio je gotovo 18 % BDP-a. EU je i dalje ostao najvažniji trgovinski partner, iako je njegov udio u ukupnom hrvatskom izvozu i uvozu pao za nekoliko postotnih poena na 60,9 %, odnosno 64,8 %. U isto vrijeme Hrvatska je proširila trgovinu sa susjednim zemljama, što također odražava proces regionalne trgovinske integracije. Oko 97 % priljeva FDI-a dolazi iz država članica EU-a. Općenito, integracija s EU-om u području trgovine i investicija i dalje je veoma visoka, a nastavila je rasti i trgovinska razmjena sa susjednim zemljama.

Realni rast plaća bio je približno 3 % u 2007. godini te je ostao usklađen s procijenjenim promjenama prosječne produktivnosti rada, što je rezultiralo nepromijenjenim realnim jediničnim troškovima rada. Nominalni efektivni tečaj kune porastao je za 3,2 % zbog snažnog porasta u odnosu na američki dolar. Realni efektivni tečaj kune rastao je po većoj stopi (3,8 %) jer su domaće proizvođačke cijene rasle nešto brže nego one na inozemnom tržištu. Općenito, standardni pokazatelji ne bilježe bitne promjene u konkurentnosti izvoznih cijena.

4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ ČLANSTVA

U ovom se dijelu ispituje sposobnost Hrvatske da preuzme obveze koje proizlaze iz članstva – tj. pravnu stečevinu izraženu u ugovorima, sekundarnom zakonodavstvu i politikama Unije. U njemu se također analizira administrativna sposobnost Hrvatske za provedbu pravne stečevine. Analiza slijedi strukturu 33 poglavlja pravne stečevine. Ocjena Komisije za svaki sektor odnosi se na ostvareni napredak u razdoblju izvješćivanja te se ukratko donosi opća razina pripremljenosti.

4.1. Poglavlje 1.: Sloboda kretanja roba

Može se izvijestiti o dobrom napretku u odnosu na prilagođavanje **općim načelima**. Hrvatska je u studenome 2007. prihvatila Akcijski plan za usklađivanje s člancima od 28. do 30. Ugovora o EZ-u, u kojem se određuju specifične zadaće vezane uz usklađivanje, utvrđuju rokovi za državne i lokalne vlasti te određuju potrebne institucionalne strukture za uklanjanje svih mjera koje imaju učinak ekvivalentan kvantitativnim ograničenjima uvoza i izvoza. To je jedan od ključnih elemenata za pristupne pregovore o ovome poglavlju.

Može se također izvijestiti o dobrom napretku u odnosu na područje **horizontalnih mjera**. U studenome 2007. prihvaćeno je ključno horizontalno zakonodavstvo i Strategija za provedbu pravne stečevine u području slobode kretanja roba. Strategija donosi sveobuhvatni okvir za učinkovito provođenje zakonodavstva EZ-a, zajedno s realistično određenim ključnim točkama i mjerama za jačanje administrativnih sposobnosti. Unatoč tomu, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti, kao i ostalo relevantno horizontalno zakonodavstvo potrebno je daljnje uskladiti s pravnom stečevinom, a osobito s novim okvirom koji se odnosi na prodaju proizvoda.

U području *normizacije* do kraja kolovoza 2008. Hrvatski zavod za norme (HZN) preuzeo je 10.695 usklađenih europskih normi. Od rujna 2008. osoblje HZN-a povećalo se na 61 člana. HZN je pridruženi član Europskog odbora za normizaciju (CEN) i Europskog odbora za elektrotehničku normizaciju (CENELEC). HZN treba poduzeti daljnje napore kako bi se osiguralo pravodobno prihvaćanje strategija, akcijskih planova i europskih normi radi dovršavanja priprema za članstvo u CEN-u/CENELEC-u do prosinca 2008. U tijeku je infrastrukturna reorganizacija tehničkih odbora od kojih je do kraja kolovoza preustrojeno njih 154.

U vezi s *ocjenjivanjem sukladnosti*, u svibnju 2008. stupio je na snagu Pravilnik o obliku, sadržaju i izgledu oznake sukladnosti (EZ) proizvoda s propisanim tehničkim zahtjevima.

U području *akreditacije/potvrđivanja* Hrvatska akreditacijska agencija (HAA) u srpnju 2008. donijela je svoju razvojnu strategiju za razdoblje 2008. – 2010. Nastavila je s promicanjem akreditacija među Vladinim institucijama odgovornim za usklađivanje u skladu s direktivama o novome i starome pristupu. Do kolovoza 2008. HAA je akreditirao ukupno 123 tijela za ocjenu sukladnosti. Agencija ima 22 stalna zaposlenika, 59 glavnih ocjenitelja (zaposlenika HAA-e i vanjskih suradnika), 88

tehničkih ocjenitelja (uglavnom vanjskih suradnika) i 117 stručnjaka (vanjskih suradnika). U lipnju 2008. Europska suradnja na akreditaciji (ECA) počela je s predocjenjivačkim postupkom za dodjelu statusa potpisnika višestranog sporazuma HAA-u.

U području *mjeriteljstva* Vlada je u svibnju 2008. donijela Nacionalnu strategiju mjeriteljstva (2007. – 2013.), čime su se osigurali temelji za uspostavu nove mjeriteljske infrastrukture, uključujući Hrvatski mjeriteljski institut, i financiranje njezina razvoja. U lipnju 2008. prihvaćena je uredba o osnivanju toga instituta i počele su pripreme za njegovo osnivanje.

U vezi s *nadzorom tržišta* može se izvijestiti o određenom napretku u odnosu na administrativnu sposobnost i provedbene mjere Državnog inspektorata. U prosincu 2007. donesene su izmjene i dopune Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Državnog inspektorata, čime se omogućilo zapošljavanje novih tržišnih inspektora. Uvedeni su, također, novi odjeli kao što je Odjel za europske integracije, dok je drugim odjelima proširen opseg djelovanja, kao što je Odjel za ocjenjivanje sukladnosti i zaštitu potrošača. U okviru tog Odjela osnovana su dva nova odsjeka: Odsjek za nadzor prodaje proizvoda i pružanje usluga te Odsjek za razmjenu obavijesti i informacija o proizvodu (RAPEX – sustav za brzo obavješćivanje o neprehrambenim proizvodima), za što je uspostavljena državna kontaktna točka. Izrađene su smjernice za nadzor trgovine i označavanje tekstila i obuće te smjernice za plasiranje na tržište osobne zaštitne opreme.

U smislu administrativne sposobnosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, ostvaren je napredak u Odjelu za koordinaciju unutarnjeg tržišta. Taj je Odjel odgovoran za usklađivanje i provedbu tehničkih zakona, usklađivanje sveukupne politike s drugim ministarstvima i agencijama te primjenu članaka od 28. do 30. Ugovora o EZ-u. U prvome tromjesečju 2008. izvršen je preustroj Odjela, a broj članova osoblja povećan je na 20.

Sve u svemu, u području horizontalnih mjera Hrvatska je osigurala osnovne strukture za usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a. Osim toga, potrebno je provesti odgovarajuće mjere za jačanje sposobnosti kako bi se hrvatskim institucijama omogućilo da postanu punopravni članovi relevantnih europskih organizacija.

U sektorima obuhvaćenim **starim pristupom zakonodavstva za proizvode** ostvaren je određen napredak, a ponajviše u području motornih vozila, tekstila, medicinskih proizvoda za ljudsku uporabu i veterinarsko-medicinskih proizvoda. U lipnju 2008. prihvaćena su dva pravilnika o postupcima formiranja cijena medicinskih proizvoda te o kriterijima za uključivanje proizvoda na popis lijekova. Međutim, za njihovo puno usklađivanje s pravnom stečevinom potrebno je unijeti određene izmjene i dopune. Potrebni su daljnji naponi kako bi se postiglo potpuno usklađivanje zakonodavstva i potrebne administrativne sposobnosti, posebno u području kemikalija, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda te motornih vozila.

Unatoč ostvarenom napretku u zakonskom usklađivanju s pravnom stečevinom **prema novom i globalnom pristupu**, potrebno je pregledati mnoge mjere nacionalnog usklađivanja. Potrebni su daljnji naponi, a to se osobito odnosi na opremu niske voltaže, igračke, strojeve, opremu i zaštitne sustave u potencijalno eksplozivnim

okruženjima, građevinske proizvode, plinske uređaje, opremu pod tlakom i obične tlačne posude, žičare, buku koju proizvodi oprema za korištenje na otvorenom, emisiju zagađivača iz motora necestovnih mobilnih strojeva te zahtjeve vezane uz ekodizajn proizvoda koji koriste energiju.

U odnosu na **proceduralne mjere** može se izvijestiti o određenom napretku. U lipnju 2008. prihvaćena je Uredba o postupcima službenog obavješćivanja u području norma, tehničkih propisa i postupaka ocjenjivanja sukladnosti te propisa o uslugama informacijskog društva radi prenošenja Direktive 98/34/EZ koja se izmjenjuje i dopunjuje Direktivom 98/48/EZ. Prihvaćeno je sekundarno zakonodavstvo o nadzoru stjecanja i posjedovanja oružja.

Zaključak

Ostvaren je dobar napredak u usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom u području sloboda kretanja robe. Iako je usklađivanje s pravnom stečevinom u ovom području dobro uznapredovalo, još nedostaju određeni elementi. Prilagođavanje infrastrukture za ocjenjivanje sukladnosti i aktivnosti tržišnoga nadzora i dalje predstavljaju glavni izazov. Hrvatska mora uložiti značajne napore i nastaviti s procesom usklađivanja s pravnom stečevinom i njezinom učinkovitom primjenom i provedbom te prije samog pristupanja razviti politike i instrumente koji su što bliži onima EU-a.

4.2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika

U području **pristupa na tržište rada** ostvaren je određen napredak. U listopadu 2007. prihvaćene su izmjene i dopune Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje, kojima se omogućuje prekogranična isplata doprinosa u dodatnom mirovinskom sustavu.

Što se tiče budućeg sudjelovanja u mreži **EURES**, može se izvijestiti o određenom napretku. U srpnju 2008. prihvaćene su izmjene i dopune Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, kojima se osigurava jednaki tretman useljenih radnika iz EU-a i hrvatskih državljana glede pomoći državnoga ureda za zapošljavanje. Prilagođava se ustroj Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje i jača njegova administrativna sposobnost s obzirom na usluge vezane uz pokretljivost i slobodu kretanja radnika. I dalje postoji jaz u pogledu jezične osposobljenosti mogućih savjetnika EURES-a te s ciljem priključivanja, po pristupanju, portalu za radnu pokretljivost EURES-a, u pogledu sposobnosti da se osigura da sva slobodna radna mjesta javnih službi za zapošljavanje budu prikazana na javnim internetskim stranicama te da stoga budu dostupna za objavljivanje na portalu. U ovome području Hrvatska je već ostvarila umjereni napredak.

Što se tiče **koordinacije sustava socijalne sigurnosti**, nije ostvaren značajan napredak. Administrativna sposobnost još nije dovoljno razvijena za primjenu pravne stečevine u ovome području.

Pripreme za uvođenje **europske iskaznice zdravstvenog osiguranja** nakon pristupanja su u tijeku.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je određeni napredak. Stupanj pravne usklađenosti je zadovoljavajući. Međutim, hrvatsko zakonodavstvo još nije u potpunosti usklađeno s pravilima EU-a o pristupu tržištu rada. Potrebni su trajni naponi za razvijanje potrebne administrativne sposobnosti, a osobito u pogledu koordinacije sustava socijalne sigurnosti, što predstavlja ključni element za pristupne pregovore o ovome području.

4.3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga

U području **prava poslovnog nastana** može se izvijestiti o ograničenom napretku. Novim Zakonom o veterinarstvu iz 2007. uklonjena su određena ograničenja, kao što je obvezno hrvatsko državljanstvo za otvaranje privatne prakse, koja stupaju na snagu danom pristupanja Europskoj uniji. Izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi ukinute su razlike između hrvatskih i stranih fizičkih i pravnih osoba u pogledu odobrenja za osnivanje vrtića u Hrvatskoj. Prema izmjenama i dopunama Zakona o ustanovama, s učinkom od dana pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, hrvatske i strane pravne i fizičke osobe imaju jednako pravo na osnivanje ustanova.

U mnogim sektorima i dalje postoje mnogobrojna ograničenja prava poslovnog nastana u obliku zahtjeva za državljanstvo i prebivalište, neproporcionalnih zahtjeva za poznavanje jezika, obveznog minimalnog trajanja (šest mjeseci bez prekida) određenih gospodarskih djelatnosti i prava na osnivanje samo jednog ureda.

U odnosu na **slobodno pružanje prekograničnih usluga** postignut je određeni napredak. Izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima (prihvaćene su u listopadu 2007., a stupile su na snagu u travnju 2008.) uvela se razlika između pružanja usluga na privremenoj osnovi i trajnog nastana, čime se stranim poduzetnicima omogućilo pružanje prekograničnih usluga bez osnivanja podružnica. Uređeno je pitanje prekograničnih spajanja društava, no te će se odredbe primjenjivati od dana pristupanja. Međutim, u općim i sektorskim aktima i dalje postoje određena ograničenja koja ometaju pružanje prekograničnih usluga. Izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju i gradnji uvedene su potencijalno diskriminirajuće mjere u odnosu na trgovačka društva iz EU-a.

U području **poštanskih usluga**, gdje je razina zakonske usklađenosti već relativno visoka, ostvaren je određeni napredak. U ožujku 2008. donesena je Strategija razvoja tržišta poštanskih usluga u Republici Hrvatskoj i pripadajući Akcijski plan njezine provedbe. U Strategiji se predlaže vremenski okvir za daljnju liberalizaciju tržišta poštanskih usluga u Hrvatskoj. Izmjenama i dopunama Zakona o pošti, koji je stupio na snagu u srpnju 2008., ojačane su nadzorne ovlasti regulatornog tijela. Prihvaćanjem Zakona o elektroničkim komunikacijama Vijeće za poštanske usluge spojilo se s Hrvatskom agencijom za telekomunikacije u jedinstvenu Agenciju za poštu i elektroničke komunikacije, no zadaće i ciljevi vezani uz uređenje sektora poštanskih usluga ostali su isti unatoč toj promjeni. Odredbe o daljnjoj liberalizaciji tržišta poštanskih usluga neće stupiti na snagu sve do 1. siječnja 2010. godine, kada će ograničenje cijena i smanjeni opseg rezerviranih usluga na pismovne pošiljke do 50

grama biti u skladu s pravnom stečevinom EU-a. Prema navedenoj Strategiji, potpuna liberalizacija tržišta poštanskih usluga predviđa se do kraja 2012. godine. Međutim, ekskluzivna prava u poštanskom sektoru u Hrvatskoj šira su od onih predviđenih pravnom stečevinom, a za fizičke osobe još ne postoji nikakva mogućnost da zatraže licenciju.

U području **uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija** postignut je određen napredak, ali su potrebna daljnja poboljšanja. Izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu iz rujna 2008., u skladu s pravnom stečevinom, odvjetnicima iz EU-a po pristupanju Hrvatske Europskoj uniji omogućuje se pružanje pravnih usluga i pravnog savjetovanja u Hrvatskoj, uključujući u obliku odvjetničkih društava, kao i osnivanje podružnica. Donesen je novi zakon s ciljem usklađivanja s direktivom o trgovačkim zastupnicima. Minimalni zahtjevi za školovanje u medicinskoj struci (liječnici, stomatolozi, primalje, medicinske sestre, farmaceuti) još nisu usklađeni s pravnom stečevinom. Što se tiče stomatologa, spomenuta stručna i akademska titula („stomatologija“) nije priznata u pravnoj stečevini. Školovanje medicinskih sestara na razini srednje i visoke škole, srednjoškolsko obrazovanje primalja te strukovno osposobljavanje farmaceuta tijekom 5. godine studija ne ispunjavaju zahtjeve iz Direktive 2005/36/EZ. Ne postoje pravne niti upravne odredbe kojima bi se odredili minimalni zahtjevi osposobljavanja koje moraju poštovati sve školske ustanove.

U rujnu 2008. prihvaćene su izmjene i dopune nekoliko zakona iz zdravstvenog sektora, čime se ukidaju zahtjevi za hrvatsko državljanstvo, dok se zahtjevi za poznavanje jezika usklađuju s pravnom stečevinom. Te će se izmjene primjenjivati od dana pristupanja. Potrebno je ojačati administrativnu sposobnost tijela odgovornih za uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija te suradnju i usklađivanje s pravnom stečevinom u području slobode pružanja usluga. Međutim, pripreme u području uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija su dobro uznapredovale.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je određeni napredak, osobito u pogledu prava poslovnog nastana i slobode pružanja prekograničnih usluga. Međutim, potrebno je nastaviti sa značajnim radom kako bi se hrvatsko zakonodavstvo u potpunosti uskladilo s pravnom stečevinom, jer u općem i sektorskom zakonodavstvu i dalje postoje različite zapreke osnivanju poslovnog nastana i slobodi pružanja usluga. Sveukupno usklađivanje s pravnom stečevinom je na razumnoj razini, iako određena područja zahtijevaju značajne napore. Potrebno je ojačati administrativnu sposobnost pripadajućih tijela.

4.4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala

U području **kretanja kapitala** može se izvijestiti o određenome napretku. Što se tiče nekretnina, administrativna sposobnost Ministarstva pravosuđa ojačana je kako bi se požurila obrada zahtjeva za kupnju nekretnina od strane stranih državljana, što je dovelo do značajnog smanjenja zaostatka neriješenih zahtjeva državljana EU-a. Ubrzani su postupci za sve podnositelje zahtjeva, oni se obrađuju na nediskriminirajućoj osnovi, a transparentnost postupka je povećana. Međutim, u posljednjem se razdoblju zamijetilo određeno usporavanje u obradi zahtjeva. Što se

tiče ostalih kretanja kapitala, u hrvatskome zakonodavstvu i dalje postoje određene diskriminirajuće odredbe, a posebno one koje se odnose na institucionalne investitore, uključujući dionice s pravom veta ili kontrolnim utjecajem („golden shares“), i korištenje sredstava u građevinskim društvima. U privatizacijskim ugovorima sklopljenim tijekom razdoblja ovog izvješća čak su unesene određene klauzule u suprotnosti s pravnom stečevinom.

U području **platnih sustava** postignut je određen napredak. Daljnje su liberalizirana eksterna plaćanja tako da rezidenti mogu slobodno primati uplate od nerezidenata, dok se uplate na račun nerezidenata mogu obavljati u domaćoj valuti bez ikakvih ograničenja. Pravila o statističkom izvještavanju o kreditnim transakcijama s nerezidentima izmijenjena su tako da se uklone kapitalna ograničenja.

Što se tiče **borbe protiv pranja novca** (AML), hrvatska je Vlada donijela sveobuhvatni akcijski plan s ciljem jačanja nacionalnog pravnog i institucionalnog okvira. Novi Zakon o borbi protiv pranja novca prihvaćen je u srpnju 2008. i stupa na snagu u siječnju 2009., a predstavlja važan korak naprijed u smjeru jačanja hrvatskoga režima borbe protiv pranja novca, uvelike se usklađujući s pravnom stečevinom i preporukama Agencije za borbu protiv pranja novca. Za potpuno usklađivanje potrebno je prihvatiti određene marginalne izmjene i dopune. Hrvatska je potvrdila Konvenciju Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenoga kaznenim djelom i o financiranju terorizma. Međutim, potrebno je ojačati institucionalnu sposobnost. Nadzor i praćenje jedinica za izvješćivanje i dalje su nedostatni, osobito izvan bankarskog sektora, a podaci o kaznenim mjerama (uključujući izricanja kazni, konfiskacije, zapljene i zamrzavanje imovine) i dalje su malobrojni. Osim toga, potrebni su daljnji napor za poboljšanje Zakona o borbi protiv pranja novca, njegovu učinkovitu provedbu, jačanje FOS-a i bolju međuagencijsku suradnju.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je određen napredak, uglavnom u pogledu obrade zahtjeva za dozvolu za stjecanje nekretnina za državljane EU-a te donošenja akcijskoga plana i novih zakona u području borbe protiv pranja novca. Općenito je postignut razuman stupanj usklađenosti, iako je potrebno uložiti dodatne napore za njezinu primjenu i provedbu.

4.5. Poglavlje 5.: Javna nabava

Što se tiče poboljšanja općeg sustava javne nabave, uključujući **opća načela** koja proizlaze iz Ugovora, može se izvijestiti o dobrome napretku. U siječnju 2008. stupio je na snagu novi Zakon o javnoj nabavi, čime se hrvatsko zakonodavstvo dodatno uskladilo s pravnom stečevinom u smislu dodjele ugovora o javnoj nabavi i pravnih lijekova. Prihvaćeni su i provedbeni propisi. U listopadu su prihvaćene daljnje izmjene i dopune Zakona o javnoj nabavi, a donesen je i novi Zakon o koncesijama. U lipnju 2008. hrvatska je Vlada donijela sveobuhvatnu Strategiju razvoja sustava javnih nabava (uključujući koncesije i javno-privatna partnerstva) zajedno s Akcijskim planom u kojem se navode jasni rokovi za svaku od potrebnih aktivnosti za provedbu reforme javne nabave, koji se provode u skladu sa zadanim vremenskim okvirom.

Što se tiče **odjela ugovora o javnoj nabavi**, potrebno je dodatno razraditi propise o e-nabavi i njihovo provođenje kako bi se povećala transparentnost i učinkovitost javnih nabava. Poznavanje zakonodavstva o javnoj nabavi i dalje je slabo te je potrebno dodatno razviti administrativnu sposobnost kako na središnjoj, tako i na lokalnoj razini. Uredi za javnu nabavu nisu dovoljno upoznati sa zakonima i postupcima javne nabave. Ipak, Strategija prihvaćena u lipnju 2008. predviđa sveobuhvatni program izobrazbe za sve uključene aktere.

Osim pripadajućih dijelova Zakona o javnoj nabavi, ne može se izvijestiti o daljnjem napretku zakonskog usklađivanja u području **pravnih lijekova**. U djelokrug Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave zasad ne ulaze pravni lijekovi za koncesije. Državna komisija je posljednjih godina stekla dobru reputaciju. U posljednjih dvanaest mjeseci povećan je broj zaposlenika i Komisija ostvaruje dobre rezultate u rješavanju slučajeva. Radi veće transparentnosti, od travnja 2008. sve odluke Državne komisije objavljuju se na njezinoj internetskoj stranici.

Što se tiče *administrativne sposobnosti*, Vladinom odlukom iz ožujka 2008. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva zaduženo je za dosljedno vođenje politike, suradnju i provedbu sustava javne nabave. U okviru spomenutog Ministarstva osnovana je Uprava za sustav javne nabave koja je zamijenila bivši Ured za javnu nabavu. Kako bi osiguralo potrebnu koherentnost, Ministarstvo blisko surađuje, na političkoj i tehničkoj razini, s ostalim zainteresiranim stranama u sustavu javne nabave: Ministarstvom financija (koncesije), Javno-privatnim partnerstvom pri Agenciji za promicanje izvoza i ulaganja (provedba projekata JPP-a) i Državnom komisijom za kontrolu postupaka javne nabave (neovisno nadzorno tijelo). Na temelju spomenute Vladine odluke sva su dotična državna tijela (Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo financija, Državna komisija, Agencija za promicanje izvoza i ulaganja) povećala broj zaposlenika.

Zaključak

Može se izvijestiti o dobrom napretku u ovome području, osobito u pogledu osiguranja potrebne institucionalne strukture sposobne za upravljanje politikom javne nabave te u pogledu donošenja sveobuhvatne strategije. Međutim, potrebno je provesti daljnje zakonsko usklađivanje, dok se administrativna sposobnost mora poboljšati na svim razinama sustava javne nabave. Naglasak se mora staviti na pravilnu i učinkovitu provedbu novog Zakona o javnoj nabavi. Na svim razinama sustava moraju se također uvesti protukorupcijske mjere koje uključuju pravni okvir i njegovu funkcionalnu primjenu s ciljem veće transparentnosti i učinkovitosti.

4.6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava

U području **prava trgovačkih društava**, gdje je hrvatsko zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom, zabilježen je daljnji napredak. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima stupio je na snagu u travnju 2008., osim odredaba iz članka 142. koje će stupiti na snagu na dan pristupanja Hrvatske Europskoj uniji. Istodobno je izmijenjen i dopunjen Zakon o sudskom registru radi usklađivanja s pravilima iz Prve direktive o pravu trgovačkih društava.

Nova aplikacija koja ujedinjuje sudske registre u jedinstvenu bazu podataka registriranih tijela koristi se od travnja 2008. godine.

Stečajni zakon i Zakon o uvođenju Europskoga društva – Societas Europea (SE) i Europske ekonomske interesne grupacije (EEIG) – doneseni su u listopadu 2007., a stupit će na snagu na dan pristupanja. Još nije izvršeno usklađivanje s Direktivom Vijeća 2001/86/EZ kojom se dopunjuje Statut Europskoga trgovačkog društva u pogledu uključenosti radnika.

Zakon o preuzimanju dioničkih društava objavljen je u listopadu 2007., čime se osigurava provedba odredaba iz 13. direktive o trgovačkim društvima.

U području **računovodstva** ostvaren je dobar napredak. Novi Zakon o računovodstvu, donesen u listopadu 2007., stupio je na snagu u siječnju 2008. godine. Odredbe kojima se uređuje primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda (IAS) i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (IFRS) te odredbe kojima se uređuje revizija godišnjih financijskih izvješća (obvezno za sva velika i srednja poduzeća te sva ostala društva koja se nalaze na popisu ili će se unijeti na popis) primjenjivat će se od pristupanja Hrvatske Europskoj uniji. U ožujku 2008. prihvaćeni su novi standardi financijskoga izvještavanja. Doneseni su, također, pravilnici o strukturi i sadržaju godišnjih izvješća te registru novih računa. Sveukupna razina približavanja pravnoj stečevini u području računovodstva je zadovoljavajuća.

Porezna uprava kao ustanova zadužena za provedbu novoga Zakona o računovodstvu primila je određenu edukaciju. Međutim, nije došlo do promjene u broju zaposlenika.

U području **revizije** ostvaren je ograničen napredak. Rad na novom Zakonu o reviziji u završnoj je fazi. Potrebno je dodatno ojačati Hrvatsku revizorsku komoru kako bi se moglo osigurati pravilno provođenje standarda financijskog izvještavanja.

Zaključak

U okviru ovoga poglavlja može se općenito izvijestiti o određenom napretku. Usklađivanje s pravnom stečevinom u području zakona o trgovačkim društvima je u tijeku, ali je potrebno poduzeti trajne napore za provođenje nedavno prihvaćenih izmjena i dopuna kojima se uređuje računovodstvo i jača administrativna sposobnost.

4.7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva

U području **autorskoga prava i pripadajućih prava** ostvaren je dobar napredak. U siječnju 2008. Hrvatska je postala punopravni član Europskog ureda za patente (EPO). Prihvaćena je interpretativna izjava o udrugama za kolektivno ostvarivanje prava, čime se osiguralo daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom.

Izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku skratili su se parnični postupci. Hrvatska još treba uskladiti Kazneni zakon s Konvencijom o kibernetičkom kriminalu u pogledu autorskoga prava i pripadajućih prava. U području **prava industrijskog vlasništva** ostvaren je određeni napredak prihvaćanjem provedbenih propisa kojima

se dovršava pravni okvir. Za potpuno usklađivanje s pravnom stečevinom potrebno je unijeti manje izmjene zakona o patentu, žigu i topografijama poluvodičkih proizvoda.

Što se tiče **provođenja prava**, može se izvijestiti o dobrome napretku. Državni zavod za intelektualno vlasništvo razradio je metodologiju prikupljanja statističkih podataka o provođenju prava, koja će se koristiti za godišnja izvještavanja. U odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, značajno se povećao broj pokrenutih prekršajnih postupaka na temelju istraga Državnog inspektorata. U lipnju 2008. imenovan je Žalbeni odbor u okviru Državnoga zavoda. Iako su za suce i državne odvjetnike održane mnogobrojne radionice i seminari o zaštiti prava intelektualnog vlasništva, potrebno je provesti daljnju specijaliziranu obuku radi podizanja svijesti u pravosuđu, kao i javne svijesti općenito.

U vezi s administrativnom sposobnošću Zavod za intelektualno vlasništvo objavio je upute za podnositelje zahtjeva, a u siječnju 2008. otvoren je Informacijski centar (INCENTIV). U travnju 2008. dovršen je Esp@cenet – on-line baza podataka za pretraživanje dokumenata o patentima, žigu i industrijskom dizajnu, koja je dostupna javnosti. Što se tiče međuinstitucionalne suradnje, Carinska agencija počela je redovito izvještavati Ministarstvo pravosuđa i Državni inspektorat o slučajevima razumne sumnje u kršenje prava o intelektualnom vlasništvu u vezi s robom koja je predmet carinskoga postupka. Međutim, potrebno je uložiti daljnje napore za poboljšanje suradnje između svih tijela uključenih u provođenje prava intelektualnog vlasništva.

Zaključak

Može se izvijestiti o dobrome napretku u vezi sa zakonskim usklađivanjem i provedbom. Usklađivanje s pravnom stečevinom je na veoma visokoj razini, no potrebne su određene manje izmjene. U smislu administrativne sposobnosti potrebno je uložiti daljnje napore za provođenje prava intelektualnog vlasništva, a osobito za podizanje svijesti uključenih zainteresiranih strana. Trajna se pozornost treba posvetiti borbi protiv piratstva i krivotvorenja.

4.8. Poglavlje 8.: Tržišno natjecanje

U području **protumonopolske (antitrust) politike**, uključujući **fuzije**, nije ostvareno daljnje usklađivanje hrvatskoga zakonodavstva s pravnom stečevinom.

U pogledu administrativne sposobnosti u 2008. je 15 ekonomista i pravnika od ukupno 45 zaposlenika Hrvatske agencije za zaštitu tržišnoga natjecanja radilo na predmetima o tržišnome natjecanju. Unatoč zapošljavanju novog osoblja, došlo je i do gubitka osoblja. Potrebno je povećati administrativnu sposobnost Agencije.

Tijekom 2007. Agencija za zaštitu tržišnoga natjecanja donijela je 56 važnih odluka u području protumonopolske politike i fuzija, dok je u prvom tromjesečju 2008. doneseno njih devet. Od tih odluka 25 ih se odnosi na ocjene koncentracije, od kojih su 24 bezuvjetno odobrene. Jedna koncentracija uvjetno je odobrena u sektoru maloprodaje i distribucije tiska. Osim toga, utvrđen je jedan zabranjeni ugovor u sektoru autobusnog prijevoza, dok su potvrđena dva slučaja zlorabe vladajućeg

položaja u sektoru telekomunikacija i distribucije tiska. U oba slučaja zlorabe položaja poduzeća su u zadanim rokovima ispunila naloge koje je uputila Agencija. Agencija je, osim toga, obradila 27 predmeta u vezi s promicanjem kulture tržišnog natjecanja. U prvome tromjesečju 2008. doneseno je još devet važnih odluka, od kojih se njih sedam odnosilo na fuzije koje su odobrene u prvoj fazi. U drugome tromjesečju 2008. doneseno je 16 odluka, od kojih se sedam odnosilo na bezuvjetno odobrenje fuzija. Agencija i dalje Vladi dostavlja ocjene nacрта zakona te ostala stručna mišljenja.

Prekršajni sud u Zagrebu završio je postupak protiv jednog poduzetnika koji je ulazio u zabranjeni sporazum s drugim poduzetnikom. Prvi je put određena značajna novčana kazna za poduzetnika i odgovorne osobe. Međutim, još nije riješeno pitanje učinkovitog sustava određivanja novčanih kazni, čime bi odluke Agencije za zaštitu tržišnoga natjecanja imale odvrćajući učinak, kao ni pitanje ublažavanja kazni i sudskog nadzora.

U području **državnih potpora** zabilježen je napredak.

Hrvatska je u lipnju dovršila inventar državnih potpora i dostavila podatke o svim mjerama državnih potpora za preostale sektore aluminija, metala, tekstila, kože i obuće, automobila i turizma.

Komisiji je u lipnju dostavljen Akcijski plan s jasnim rokovima za usklađivanje programa potpora za koje se u inventaru državnih potpora utvrdilo da su nekompatibilne s obvezama koje proizlaze iz SSP-a.

Što se tiče provedbene evidencije državnih potpora, u razdoblju od 1. siječnja do rujna 2008. Agencija je donijela 26 odluka i po službenoj dužnosti započela *ex officio* postupke kontrole da dodjela državnih potpora bude u skladu s aktualnim propisima i programima.

U travnju 2008. Agencija je izrazila pozitivno mišljenje o karti regionalnih državnih potpora na temelju usklađenosti s pravnom stečevinom. Vlada je spomenutu kartu prihvatila u svibnju 2008., čime se olakšalo povlačenje nekompatibilnih programa potpore koji su zamijenjeni kompatibilnim mjerama potpore. To se posebno odnosi na Zakon o poticanju ulaganja i njegove provedbene propise koji su stupili na snagu 2007. te na niz nekompatibilnih mjera fiskalnih potpora koje su u lipnju 2008. u potpunosti usklađene s pravnom stečevinom.

U sektoru brodogradnje Agencija je u veljači 2008. izradila analizu šest predloženih programa restrukturiranja za razdoblje od 2007. do 2012. te je zaključila kako na temelju tih programa nije moguće osigurati uvjete za uspostavu dugoročne održivosti pod normalnim tržišnim uvjetima. Ta je ocjena dostavljena Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva koje je revidiralo spomenute programe restrukturiranja i u svibnju 2008. Agenciji i Komisiji dostavilo nove programe. Istoga mjeseca Vlada je donijela Odluku o privatizaciji svih hrvatskih brodogradilišta. **Dosadašnji koraci koje je poduzela Hrvatska ne predstavljaju dostatan temelj za usklađivanje s propisima EU-a i SSP-a.**

U sektoru industrije čelika ostvaren je dobar napredak u postupku privatizacije dviju

željezara. Na temelju pojedinačnih planova poslovanja željezara te ocjene Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, Vlada je 30. lipnja 2008. donijela revidirani Nacionalni program restrukturiranja industrije čelika. Uz neke manje prilagodbe spomenuti Nacionalni program restrukturiranja industrije čelika od 30. lipnja 2008. prihvatljiv je u smislu Protokola 2. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Zaključak

U ovome poglavlju ostvaren je određen napredak, osobito u vezi s državnim potporama za sektor industrije čelika te nacrtom karte regionalnih potpora i usklađivanjem sustava fiskalnih potpora. Međutim, potrebno je uložiti značajne napore osobito u pogledu državnih potpora za restrukturiranje brodogradilišta, koje se moraju urediti u kontekstu njihove **predviđene** privatizacije.

4.9. Poglavlje 9.: Financijske usluge

U području **bankarstva i financijskih konglomerata** ostvaren je značajan napredak. U rujnu 2008. prihvaćen je Zakon o kreditnim institucijama i Zakon o institucijama za elektronički novac, dok se donošenje pripadajućih propisa očekuje do kraja 2008. godine. Tim se zakonima i očekivanim podzakonskim aktima nastoji u potpunosti uskladiti hrvatsko zakonodavstvo u području bankarstva s pravnom stečevinom, a osobito s Direktivom o kapitalnim zahtjevima. Zakoni će stupiti na snagu od siječnja 2009. godine. Međutim, kreditne institucije moraju prilagoditi svoje aktivnosti zahtjevima novoga Zakona do 1. srpnja 2009., dok će neke odredbe zaživjeti tek po pristupanju. Okvir za nadzor rizika je u fazi izrade, no čini se da trenutačne tehnike nadzora i postupci upravljanja rizikom ne ugrožavaju uspješno provođenje standarda Basel II. Poboljšana je suradnja *home host* supervizora, iako se treba staviti veći naglasak na međusektorsku suradnju i prekograničnu koordinaciju za pripravnost i upravljanje kriznim situacijama. Postupak pretvaranja štedno-kreditnih zadruga u kreditne unije ili štedionice nastavljen je dobrim ritmom.

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) i Hrvatska narodna banka (HNB) su u postupku prihvaćanja odgovarajućih pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih izvješća za tijela pod njihovim nadzorom.

U vezi s **infrastrukturuom financijskog tržišta** ostvaren je određeni napredak. Radi usklađivanja s pravnom stečevinom u rujnu 2008. prihvaćen je Zakon o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata. Propisi o nesolventnosti i konačnosti usklađeni su s pravnom stečevinom. Zakon će stupiti na snagu u siječnju, iako će se odredbe kojima se na osnovi europske putovnice kreditnim institucijama iz EU-a dopušta pružanje usluga primjenjivati po pristupanju.

U području **osiguranja**, u kojemu je hrvatsko zakonodavstvo već u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom EU-a, može se izvijestiti o određenome napretku. U srpnju 2008. prihvaćen je novi Zakon o osiguranju, osobito s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom u području reosiguranja. U listopadu 2007. prihvaćene su izmjene i dopune Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje. Uvedene su odredbe kojima se dopušta da, od dana pristupanja Hrvatske u Europsku uniju, pravne osobe države članice kao pokrovitelji osiguravaju svoje mirovinsko osiguranje za zaposlene u Hrvatskoj, a da

dobrovoljni mirovinski fondovi države članice posluju u Hrvatskoj. Također se omogućuje isplata mirovina iz Hrvatske u državama članicama EU-a bez ograničenja i detaljnije uređuje zaštita prava na mirovinu nakon prestanka članstva u mirovinskom fondu. Zakonom se također dopušta da od dana pristupanja Hrvatske u Europsku uniju osiguravatelji iz države članice EU-a i Europskoga gospodarskog prostora osiguravaju posrednike. HANFA nastavlja donositi potrebne podzakonske akte radi dovršenja novoga pravnog okvira.

Može se izvijestiti o određenom napretku u području **tržišta vrijednosnim papirima i investicijskih usluga**. U srpnju 2008. prihvaćen je novi Zakon o tržištu kapitala koji će stupiti na snagu 1. siječnja 2009., osim određenih uređaba koje će zaživjeti po pristupanju Hrvatske Europskoj uniji. Cilj Zakona je potpuno usklađivanje s pravnom stečevinom, a predviđa se osnivanje Fonda za zaštitu ulagatelja koji će uključiti sva investicijska društva. HANFA je također donijela niz provedbenih mjera.

U vezi s *administrativnom sposobnošću*, Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka Hrvatske narodne banke povećao je broj zaposlenika (ukupno 105 članova). HANFA je ojačala svoj Odjel za nadzor zapošljavanjem deset novih članova u posljednjoj godini i sada ima 122 zaposlenika, od kojih se većina bavi zadaćama nadzora. Uvođenjem nove trgovinske platforme poboljšan je nadzor trgovine na Zagrebačkoj burzi. HANFA je u nekoliko slučajeva poduzela odlučne provedbene aktivnosti, uključujući obustavu sumnjive trgovine dionicama jednoga uglednog poduzeća. Povećana je transparentnost tržišta osiguranja: sva osiguravajuća društva su morala na svojim internetskim stranicama objaviti podatke za razdoblje od protekle tri godine. Registar objekata leasinga koji sadržava podatke o otprilike 140.000 predmeta leasinga (vozila, plovila, zrakoplovi, strojevi i ostala oprema) operativan je od listopada 2007. i dostupan je na internetskoj stranici HANFA-e. Unatoč tomu, i dalje su prisutne određene slabosti. Objavljivanje financijskih izvješća spomenutih društava još nije odgovarajuće. Propisi o sprečavanju zlorabe tržišta nisu uvijek jasni, a njihova se provedba treba još više ojačati. Sukladno izmjenama Prekršajnog zakona i Zakona o osiguranju i vrijednosnim papirima HANFA ne smije samo predlagati, nego i izravno nametati novčane kazne. Općenito, potrebno je dodatno ojačati administrativnu sposobnost HANFA-e i njezine postupke konzultacije s privatnim sektorom.

Zaključak

U ovome poglavlju može se izvijestiti o dobrom napretku. Usklađivanje s pravnom stečevinom dobro je uznapredovalo, ali je potrebno posvetiti dodatnu pozornost njezinoj pravilnoj provedbi. Oba nadzorna tijela, HNB i HANFA, moraju pojačati napore za poboljšanje nadzorne funkcije i interakcije sa sektorom.

4.10. Poglavlje 10.: Informacijsko društvo i mediji

U području **elektroničkih komunikacija i informacijske tehnologije** postignut je značajan napredak. U lipnju 2008. prihvaćen je Zakon o elektroničkim komunikacijama, što predstavlja važan korak naprijed u smjeru potpunog usklađivanja s pravnom stečevinom u ovome području, a to je ključni element za pristupne pregovore o ovome poglavlju. Znatno se napredovalo s liberalizacijom sektora,

osobito na tržištu širokopojasnog pristupa (rast od 53,7 % u 2007. u odnosu na 2006., uz značajan porast izdvojene petlje) te na tržištu fiksne telefonije, gdje polako počinje tržišno natjecanje. Značajno se također povećao broj usluga prenosivosti broja u fiksnoj i mobilnoj mreži. Kao posljedica toga zamijećeno je opće sniženje cijena za privatne i poslovne korisnike. Međutim, iako tržište mobilne telefonije i dalje predstavlja vodeću silu razvoja telekomunikacijskih usluga u zemlji sa stopom penetracije od otprilike 120 % potkraj drugoga tromjesečja 2008., pitanja dozvola za gradnju i zajedničko korištenje infrastrukture i dalje stvaraju teškoće, što bi moglo ugroziti budući rast tržišta mobilne telefonije.

Hrvatska agencija za telekomunikacije ojačala je ustroj i sposobnost, među ostalim osnivanjem novog Odsjeka za zaštitu potrošača i sigurnost mreže u studenome 2007. Od srpnja 2008., nakon spajanja s Vijećem za poštanske usluge, djeluje kao Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije. Međutim, provedbeni propisi još nisu dovoljno transparentni da bi se alternativnim operaterima osigurala zaštitne mjere konkurentnosti, što se odnosi na obveze računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva za operatere s vladajućim položajem na tržištu. Pripreme u ovome području dobro su uznapredovale.

U vezi s **uslugama informacijskog društva** i elektroničkom trgovinom ostvaren je značajan napredak. U svibnju 2008. prihvaćen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkoj trgovini, dok je u srpnju 2008. prihvaćen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkom potpisu. Novi Zakon o elektroničkim medijima osigurava zaštitu usluga uvjetnog pristupa u skladu s pravnom stečevinom. Vlada je u prosincu 2007. prihvatila Strategiju za razvoj elektroničkog poslovanja za razdoblje 2007. – 2010., a u srpnju 2008. Strategiju prelaska s analognog na digitalno emitiranje televizijskih programa. Pripreme u ovome području u završnoj su fazi.

U području **audiovizualne politike** može se također izvijestiti o dobrom napretku. U ožujku 2008. prihvaćene su preostale izmjene i dopune Zakona o elektroničkim medijima, usklađujući ga s Direktivom o televiziji bez granica, što je Hrvatskoj omogućilo sudjelovanje u programu Media 2007. Tim su se Zakonom uvela određena poboljšanja regulatornog okvira, uključujući zaštitne mjere protiv upletanja politike te poticanje samoregulative medija. Javna rasprava o Zakonu o medijima, održana u proljeće 2008., završila je zaključkom kako trenutačni pravni okvir osigurava profesionalno i neovisno djelovanje Programskog vijeća HRT-a i Vijeća za elektroničke medije. Unatoč tomu, u medijskom okružju i dalje je prisutno upletanje uglavnom gospodarskih i djelomično političkih interesnih skupina. Što se tiče administrativne sposobnosti, u okviru Audiovizualnog centra pri Ministarstvu kulture osnovan je Media desk Hrvatske kao struktura za potporu provođenja programa Media 2007. (2007. – 2013.). Pripreme u ovome području dobro su uznapredovale.

Zaključak

U ovome poglavlju ostvaren je značajan napredak, osobito u pogledu zakonskog usklađivanja. Poduzeti su važni koraci u smjeru liberalizacije tržišta elektroničkih komunikacija i reforme medija. Međutim, iako je u ovome području postignut dobar stupanj usklađenosti s pravnom stečevinom, značajan napredak postignut u pogledu regulative potrebno je podupirati u smjeru pravilnog funkcioniranja tržišta elektroničkih komunikacija.

4.11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvitak

U vezi s **horizontalnim pitanjima** ostvaren je ograničen napredak. Provedba integriranog sustava prikupljanja i praćenja informacija (IACS – Integrated Administration and Control System) još je u početnoj fazi. Potrebno je sveukupno ojačati administrativnu sposobnost, uključujući zapošljavanje i obuku osoblja te uspostavu odgovarajućih upravnih postupaka, kako bi se osiguralo pravilno izvršavanje izravnih plaćanja poljoprivrednicima od dana pristupanja. U studenome 2007. prihvaćen je Nacionalni program uspostave Sustava za identifikaciju zemljišnih čestica (LPIS). U tijeku su pripreme za provedbu LPIS-a na cijelom teritoriju Hrvatske, ali je potrebno pojačati napore. Pripreme za osnivanje Agencije za plaćanje su u ranoj fazi. U tijeku je projekt za Sustav računovodstvenih podataka u poljoprivredi (FADN), ali se pripreme za daljnje usklađivanje s europskom metodologijom moraju ubrzati.

U području **organizacije zajedničkog tržišta** može se izvijestiti o određenom napretku u pripremi pojedinih sektora. Postojeći sustav za potporu i uređenje poljoprivrednog sektora u Hrvatskoj u značajnoj se mjeri razlikuje od reformirane Zajedničke poljoprivredne politike jer plaćanja izravno vezana uz proizvodnju i dalje predstavljaju najveći dio državnih potpora. Potrebno je ubrzati pripreme u pogledu upravljanja kvotama, izvješćivanja i nadzora cijena, a osobito u pogledu europskoga sustava nevezanih izravnih plaćanja. U pripremi registra vinograda ostvaren je određen napredak.

U svibnju 2008. prihvaćena je **Nacionalna strategija ruralnog razvitka** kojom se predviđa provođenje nacionalnog programa potpora ulaganjima kao dopuna sredstvima iz fondova EU-a u okviru SAPARD-a i IPARD-a. Hrvatska je nastavila s napretkom u apsorpiranju fondova EU-a prema programu SAPARD. Međutim, još se suočava s teškoćama u potvrđivanju provedbenih postupaka. Odlukom Komisije iz veljače 2008. odobren je program ruralnog razvitka u okviru pretpripravnog programa IPARD. Na temelju iskustva iz programa SAPARD ostvaren je napredak u pogledu uspostave sustava praćenja, pravnog okvira za djelovanje upravljačkog tijela te imenovanja upravljačkog osoblja. Međutim, potrebno je poduzeti značajne napore za akreditaciju Agencije IPARD i prenošenje upravljačkih ovlasti od strane Komisije, koje se očekuje u prvoj polovici 2009. godine. Provedba programa SAPARD i IPARD predstavlja dobru osnovu za uspostavu upravnih struktura za ruralni razvitak, što će biti potrebno nakon pristupanja. Međutim, od ključne je važnosti da se spomenute pripreme pojačaju.

U području **politike o kvaliteti i organske poljoprivrede** Hrvatska je dobro pripremljena za pristupanje. Prihvaćen je novi Zakon za prenošenje Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 510/2006 o zaštiti zemljopisnih oznaka i oznaka izvornosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Zaključak

Napredak u ovome području je vrlo neravnomjeran. U područjima politike o kvaliteti i organske poljoprivrede pripreme su dobro uznapredovale. U pogledu ruralnog razvitka stečeno je dobro iskustvo u kontekstu pretpripravnih pomoći. Međutim, potrebno je poboljšati sposobnost apsorpcije fondova EU-a u skladu s pretpripravnim

programima ruralnog razvitka. Potrebno je značajno pojačati napore u vezi s horizontalnim pitanjima, a osobito u pogledu Agencije za plaćanja i IACS-a, uključujući LPIS. Trenutačni sustav potpora povezan s proizvodnjom razlikuje se od reformirane Zajedničke poljoprivredne politike. To pitanje treba hitno riješiti i početi s usklađivanjem sustava potpore kako bi se pripremio blagi prijelaz na Zajedničku poljoprivrednu politiku.

4.12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor

Strategija za prenošenje, primjenu i provedbu pravne stečevine u području sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike, prihvaćena u ožujku 2008., donosi okvir s detaljnim rokovima i akcijskim planovima te predstavlja ključni element za pristupne pregovore o ovome poglavlju. Ona je sredstvo za sveobuhvatni rad koji je potreban kako bi se osigurala potpuna usklađenost u ovome području do dana pristupanja.

Što se tiče **opće sigurnosti hrane**, Hrvatska je ostvarila dobar napredak donošenjem provedbenih propisa na temelju Zakona o hrani koji je već usklađen sa zahtjevima EU-a. Međutim, potrebno je uložiti značajne napore za pripremu sekundarnog zakonodavstva i osiguranje potrebne administrativne i nadzorne sposobnosti.

U području **veterinarstva** ostvaren je napredak na osnovi Zakona o veterinarstvu koji je već usklađen sa zahtjevima EU-a. U vezi s identifikacijom životinja i registracijom njihova kretanja, što predstavlja ključni element za pristupne pregovore, donesene su mjere koje bi trebale osigurati usklađeni sustav za identifikaciju i registraciju goveda. Započete su provedbene aktivnosti u vezi sa svinjama, ovcama i kozama.

U borbi protiv klasične svinjske kuge ostvaren je dobar napredak prihvaćanjem akcijskog plana za kontrolu i iskorjenjivanje te bolesti na temelju pristupa necijepljenja. Akcijski plan, koji predstavlja ključni element za pristupne pregovore, sadržava sve potrebne elemente, uključujući jačanje administrativne sposobnosti dijagnostičkih laboratorija i intenziviranje kontrola. Za pravilno provođenje akcijskog plana potrebno je uložiti značajne, dobro usmjerene napore.

Što se tiče **tržišnog plasiranja hrane i krme**, može se izvijestiti o dobrom napretku. Hrvatska je provela prvo ocjenjivanje svih pogona za proizvodnju hrane s obzirom na ispunjavanje standarda EU-a, što predstavlja ključni element za pristupne pregovore i omogućuje uspostavu nacionalnog programa za unapređenje pogona za proizvodnju hrane životinjskoga podrijetla, kao što su klaonice, pogoni za preradu mesa i mljekare, te pogona za proizvodnju hrane ribljeg podrijetla. Velika većina tih pogona (uključujući one za nusproizvode životinjskog podrijetla) trenutačno ne zadovoljava zahtjeve EU-a i bit će potrebno uložiti značajne napore za njihovo usklađivanje sa strukturnim zahtjevima EU-a prilikom pristupanja. Potrebno je također poboljšati kvalitetu sirovog mlijeka.

U području **dobrobiti životinja** ostvaren je samo ograničen napredak.

U području fitosanitarne politike nastavljeno je s dobrim napretkom jer je doneseno sekundarno zakonodavstvo i započete su provedbene aktivnosti, točnije aktivnosti vezane uz sustav biljnih putovnica i odobrenje sredstava za zaštitu bilja. Ostvaren je

daljnji napredak u sektoru sredstava za zaštitu bilja. Potkraj 2007. počela je registracija proizvoda u skladu sa zahtjevima iz pravne stečevine. Prihvaćena je strategija Zavoda za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu. Nastavljen je rad na jačanju sposobnosti fitosanitarnih inspektora i poboljšanju potrebnih IT sustava. U području proizvodnje sjemena izrađeni su programi za ispitivanje prepoznatljivosti, ujednačenosti i postojanosti (DUS) biljnih sorti registriranih u hrvatskome popisu biljnih sorti u poljoprivredi. U području fitosanitarne politike potrebno je poduzeti daljnje značajne napore kako bi se dovršilo prihvaćanje provedbenih propisa i ojačala administrativna sposobnost.

Zaključak

Općenito je postignut dobar napredak, a posebno glede donošenja provedbenih propisa. Potrebno je uložiti daljnje napore u području dobrobiti životinja te ojačati administrativne i nadzorne sposobnosti.

4.13. Poglavlje 13.: Ribarstvo

U vezi s **upravljanjem resursima i flotom** te **nadzorom i kontrolom** može se izvijestiti o određenome napretku. U siječnju i lipnju stupili su na snagu provedbeni propisi o izjavama o iskrcajima i prodajnim notama. U ožujku je izvršen preustroj Uprave ribarstva kako bi se bolje pokrila glavna područja iz Zajedničke ribarske politike. Novo uspostavljena Obalna straža preuzela je određene zadaće ribarske inspekcije. U odnosu na pravnu stečevinu i dalje postoje određene razlike u tehničkim mjerama za upravljanje resursima. Nedostaci u području upravljanja flotom odnose se na nepostojanje programa uplova-isplova. Potrebno je dovršiti ugradnju satelitskog sustava za praćenje plovila (VMS) na dotičnim plovilima, kao i uspostavu Centra za praćenje ribarstva (FMC). U znatnoj je mjeri potrebno ojačati administrativnu sposobnost i opremljenost ribarske inspekcije. Općenito, započete su pripreme u području upravljanja resursima i flotom te nadzorom i kontrolom.

U pogledu **tržišne politike** može se izvijestiti o ograničenom napretku. U Rijeci i Poreču otvorene su veletržnice ribom. U Hrvatskoj trenutačno ne postoje organizacije proizvođača i koriste se različiti tržišni standardi. Pripreme u ovome području tek su počele.

U području **strukturnih aktivnosti** i programa **državne potpore** nije učinjen poseban napredak. Hrvatska još treba izraditi i ojačati institucionalni okvir za provođenje strukturne politike EU-a te pripremiti potrebne strateške dokumente. Trebat će ukinuti državne potpore koje nisu u skladu s pravnom stečevinom, kao što je trenutačni program modernizacije flote.

U području **međunarodnih sporazuma** ne može se izvijestiti o posebnom napretku. Hrvatska općenito provodi preporuke relevantnih međunarodnih ribarskih organizacija kao što su GFCM i ICCAT.

Zaključak

Hrvatska je učinila određen napredak u području ribarstva. Općenito, pripreme su započete. Jaz ostaje u područjima upravljanja flotom, nadzora i kontrole, strukturnih aktivnosti i državnih potpora. Hrvatska će morati povećati napore kako bi se prevladali spomenuti jazovi.

4.14. Poglavlje 14.: Prometna politika

U području **cestovnoga prometa** može se izvijestiti o određenom napretku. U svibnju 2008. prihvaćeni su Zakon o sigurnosti prometa na cestama i Zakon o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prijevozu. Vlada je prihvatila uredbu o povećanju broja zaposlenika Ministarstva mora, prometa i infrastrukture zapošljavanjem 350 novih radnika, ali administrativna sposobnost za provođenje propisa vezanih uz pravnu stečevinu u području cestovnoga prometa, uključujući kontrole na cestama, nije dostatna.

U području **željezničkoga prometa** ostvaren je određeni napredak. U prosincu 2007. Hrvatska je potpisala dodatak Memorandumu o razumijevanju o razvoju osnovne regionalne prometne mreže jugoistočne Europe za područje željezničkog prometa jugoistočne Europe. U prosincu 2007. objavljena je izjava o željezničkoj mreži. Za usklađivanje s pravnom stečevinom koja se odnosi na sigurnost i interoperabilnost potrebno je izraditi nacrt podzakonskih propisa. Nakon donošenja Zakona o sigurnosti u željezničkom prometu u 2007. Ministarstvo je ustanovilo radne skupine za izradu nacrtu potrebnih provedbenih propisa. Sabor je u ožujku 2008. prihvatio Nacionalni program željezničke infrastrukture za razdoblje 2008. – 2012. Potrebno je dovršiti određene aspekte reforme željeznica u pogledu željezničkih institucija i pune neovisnosti ključnih funkcija.

U području **prometa unutarnjim plovnim putovima** postignut je određen napredak. U listopadu 2007. prihvaćen je Zakon o plovidbi i lukama unutarnjih voda. U svibnju 2008. Sabor je prihvatio Strategiju razvitka riječnog prometa za razdoblje 2008. – 2018. Zakonom se rješava pitanje priznavanja certifikata za stjecanje ovlasti zapovjednika plovila i certifikacija plovila iz EU-a, kao i pitanje pristupa tržištu. Završena je prva faza razvoja riječnih informacijskih servisa, a daljnje pripreme u ovome području su u tijeku. Osnovni zakonski okvir je usklađen, ali je potrebno donijeti pripadajuće propise.

U području **kombiniranoga prometa** ne može se izvijestiti o napretku.

U području **zračnoga prometa** može se izvijestiti o određenome napretku. U svibnju 2008. prihvaćen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnome prometu. Hrvatska je, također, u svibnju 2008. potvrdila Sporazum o Europskom zajedničkom zračnom prostoru (ECAA) te je potrebno provesti prvu prijelaznu fazu, što će zahtijevati određene napore i strukturne promjene u Ministarstvu/Agenciji za civilno zrakoplovstvo. Osim toga, još nije operativna Agencija za civilno zrakoplovstvo, sposobna za učinkovito provođenje pravne stečevine, nije imenovano nadzorno tijelo za kontrolu zračnoga prometa, potrebno je provesti zakone o jedinstvenom europskom nebu, kao i zabranu zrakoplova iz poglavlja 2., dok zakonodavstvo o zemaljskim uslugama (ground

handling) i dodjeljivanju slotova još nije usklađeno s relevantnim propisima Zajednice.

U području **pomorskoga prometa** može se izvijestiti o dobrom napretku, osobito glede pitanja sigurnosti. Međutim, stopa zaustavljanja plovila pod hrvatskom zastavom nakon lučke kontrole na području koje je obuhvaćeno Pariškim memorandumom o razumijevanju i dalje je visoka. Hrvatska je u srpnju 2008. prihvatila izmjene i dopune Pomorskoga zakonika u pogledu registracije brodova i jahti. Tržište pomorskoga prometa i dalje je uvelike zatvoreno. Zakonodavstvo o pomorskoj sigurnosti još nije usklađeno s pravnom stečevinom.

U pogledu **državnih potpora** u ovome području Hrvatska još nije uskladila svoje zakonodavstvo s pripadajućom sudskom praksom Suda Europskih zajednica.

Hrvatska namjerava sudjelovati u aktivnostima sustava **satelitske navigacije** Galileo kada postane operativan.

Zaključak

Općenito, ostvaren je napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom. Hrvatska mora uspostaviti kompetentno i učinkovito regulatorno tijelo za nadzor željezničkoga prometa. Ključne funkcije moraju se odvojiti od tijela koje pruža usluge prijevoza. Potrebno je što prije osnovati agenciju za sigurnost prometa, kao i tijela za istraživanje i obavješćivanje. Potrebno je daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a što se tiče cestovnoga prometa i uspostave zajedničkih propisa za određene vrste kombiniranoga prijevoza robe. Potrebno je donijeti akcijski plan za brzu provedbu europskoga zakonodavstva o zrakoplovstvu, što uključuje jačanje administrativne sposobnosti i usklađivanje preostalog zakonodavstva s pravnom stečevinom.

4.15. Poglavlje 15.: Energetika

U području **osiguranja opskrbe** ostvaren je mali napredak. Nije zadovoljen prosjek obveznih zaliha od 90 dana. Hrvatska agencija za obvezne zalihe je operativna. Nema napretka u vezi s uspostavom tijela za upravljanje kriznim situacijama ili izradom planova nepredviđenih okolnosti. Ograničeni napredak ostvaren je u vezi sa zakonodavstvom o odobrenjima za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika.

U području **domaćega tržišta električne energije** ostvaren je napredak. Od srpnja 2008. tržište električne energije otvoreno je za sve kupce. Međutim, u praksi HEP je i dalje jedini opskrbljivač električne energije na tržištu. Nema novosti u vezi s privatizacijom HEP-a. Ulaskom Hrvatske u Inter-TSO kompenzacijski mehanizam ukinute su sve tranzitne naknade. Pripreme u ovome području su uznapredovale.

U pogledu **državnih potpora** Hrvatska još nije uskladila svoje zakonodavstvo s pripadajućom pravnom stečevinom u ovome području.

Što se tiče **obnovljivih izvora energije**, može se izvijestiti o ograničenom napretku. Cilj za biogoriva u 2008. određen je na 1,21 % opće potrošnje goriva na domaćem tržištu.

Administrativna sposobnost za energetske učinkovitost i obnovljive izvore zahtijeva znatno jačanje.

U području tržišta plinom ostvaren je napredak. Prihvaćeni su provedbeni propisi o ukapljenom naftnom plinu. INA je i dalje jedini opskrbljivač prirodnim plinom u zemlji.

U području **energetske učinkovitosti** može se izvijestiti o ograničenome napretku. Doneseni su propisi o označavanju energetske učinkovitosti kućanskih uređaja. Hrvatska još mora osigurati usklađivanje glede visoko učinkovite kogeneracije, energetske učinkovitosti za krajnju primjenu i energetske usluga. Nije ostvaren napredak u prenošenju pravne stečevine vezane uz energetske učinkovitost u zgradama.

U području **nuklearne energije** ostvaren je napredak. Osnovan je Fond koji pokriva hrvatske obveze vezane uz razgradnju Nuklearne elektrane Krško, uključujući zbrinjavanje radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnoga goriva. Doneseni su provedbeni propisi o zbrinjavanju i upravljanju radioaktivnim otpadom, zaštiti građana i okoliša te praćenju uvoza i izvoza materijala koji može sadržavati radioaktivne izvore. Međutim, problem zbrinjavanja svih vrsta radioaktivnog otpada još nije riješen.

U području **nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja** također je ostvaren napredak. U području zaštite od zračenja prihvaćen je Nacionalni plan i program zaštite od ionizirajućih zračenja. Doneseni su provedbeni propisi o praćenju radioaktivnih tvari u okolišu, hrani, stambenim i radnim prostorijama. Osim toga, potvrđeni su propisi o mjerenju i zaštiti radnika i građana izloženih ionizirajućem zračenju, osiguranju kvalitete i drugim pitanjima vezanim uz radiološku i fizičku sigurnost izvora ionizirajućeg zračenja. Napredak u ovome području je dobar.

U tijeku je preustroj Državnoga zavoda za nuklearnu sigurnost i provode se aktivnosti za daljnje usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom u području zaštite od zračenja. Međutim, potrebni su daljnji naponi za jačanje administrativne sposobnosti nuklearnih regulatornih tijela i odgovarajuću raspodjelu i usklađivanje odgovornosti između Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te Državnoga zavoda za nuklearnu sigurnost i Državnoga zavoda za zaštitu od zračenja.

Usklađivanje s pravnom stečevinom je općenito dobro uznapredovalo.

Zaključak

Općenito, postignut je dobar napredak. Međutim, potrebni su značajni naponi za usklađivanje s pravnom stečevinom, posebno u području energetske učinkovitosti. Potrebni su također trajni naponi za ispunjavanje prioriteta iz Pristupnoga partnerstva koji se odnose na jačanje i neovisnost regulatornog tijela i administrativne sposobnosti, osobito u području energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.

4.16. Poglavlje 16.: Porezi

Ne bilježi se napredak u području **indirektnog oporezivanja**. Hrvatsko je zakonodavstvo, kada je riječ o PDV-u, i dalje samo djelomično usklađeno s pravnom stečevinom. Potrebne su značajne promjene, posebno one koje se odnose na smanjene ili nulte stope, opseg smanjenih stopa i oslobođanja od poreza, isključivanje slobodnih zona iz područja oporezivanja, na posebne programe te praznine u zakonodavstvu kojima se uređuje povrat PDV-a neregistriranim trgovcima. Kod trošarina potrebne su značajne promjene u vezi s pokrivenošću roba, stopama i odgodom plaćanja trošarina. U listopadu je Hrvatska s Komisijom dogovorila rješenje za ukidanje diskriminacijskih elemenata režima trošarina za cigarete kako bi počela rješavati neusklađenost sa SSP-om. U području indirektnog oporezivanja Hrvatska nije riješila prioritete Pristupnoga partnerstva.

U području **direktnog oporezivanja** nije postignut napredak, a Hrvatska nije riješila prioritete Pristupnoga partnerstva.

Ne bilježi se napredak u području **administrativne suradnje i uzajamne pomoći**.

Došlo je do određenoga napretka u odnosu na **operativnu sposobnost i kompjutorizaciju**. Odjel trošarina Porezne uprave preustrojen je u četiri jedinice kako bi odražavao ustroj zakonodavstva EU-a. Potrebno je obratiti pozornost na osiguranje primjerenog osoblja za taj odjel u vezi s uspostavljanjem sustava kretanja roba pod režimom odgode plaćanja trošarina. Iako sa zakašnjenjem, napredovao je rad na uzajamnoj IT povezanosti, a započeti su i projekti za razvijanje sustava razmjene podataka o PDV-u te sustava za kontrolu kretanja trošarinske robe (EMCS). Porezna i Carinska uprava i nadalje uvelike ovise o vanjskim stručnjacima u pitanjima informacijske tehnologije te je potrebno ojačati njihovu unutarnju osposobljenost.

Zaključak

U ovom poglavlju postignut je veoma ograničen napredak. Nije se napredovalo u usklađivanju zakonodavstva. Iako je cjelokupan ustroj poreznoga zakonodavstva sličan pravnoj stečevini, potrebni su značajniji naponi u tom području. Hrvatska je s Komisijom dogovorila rješenje za ukidanje diskriminacijskog oporezivanja cigareta. Također, i dalje su potrebni znatni naponi kako bi se ojačale administrativne sposobnosti, uključujući informacijsko-tehnološku uzajamnu povezanost.

4.17. Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna unija

Bilježi se značajan napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom u odnosu na **monetarnu politiku**. Hrvatska je donijela izmjene i dopune Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (HNB) s ciljem potpunog usklađivanja s odgovarajućom pravnom stečevinom. Novim Zakonom središnja banka dobiva potpunu neovisnost, posebno pojašnjenjem pitanja odgovornosti središnje banke. Novim se Zakonom također uređuje buduća integracija u Europski sustav središnjih banaka. Uz to, novim zakonskim okvirom ojačana je institucijska, financijska i osobna neovisnost HNB-a.

Dobar je napredak postignut u odnosu na ukidanje zakonske odredbe kojom se omogućuje *povlašten pristup državnih tijela financijskim institucijama*. U ožujku 2008. donesene su izmjene i dopune Zakona o Fondu hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Po pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji Fond može

neograničeno ulagati sredstva ne samo u dužničke vrijednosne papire Republike Hrvatske i vrijednosne papire koje jamči Republika Hrvatska, već i u vrijednosne papire koje izdaju države članice EU-a i OECD-a. Međutim, u hrvatskome zakonodavstvu još postoje odredbe koje omogućuju povlašten pristup državnih tijela financijskim institucijama, primjerice Zakon o osiguranju depozita.

U ožujku 2008. Hrvatska narodna banka (HNB) donijela je Odluku kojom se omogućuje zakonska osnova za osnivanje, u okviru HNB-a, Nacionalnog centra za borbu protiv krivotvorenja novca, Nacionalnog centra za ispitivanje novčanica i Nacionalnoga centra za ispitivanje kovanica. Uloga tih centara jest poduzimanje i primjena mjera za sprečavanje krivotvorenja novca i otkrivanje krivotvorenih kovanica i novčanica. Te zadaće zasad provode jedinice Ministarstva unutarnjih poslova. Općenito, pripreme u području monetarne politike i dalje dobro napreduju.

U području **ekonomske politike** zemlja je postigla određen napredak u prilagođivanju pravnoj stečevini, posebno u poboljšanju institucijske i tehničke sposobnosti za uspostavljanje srednjoročnih makroekonomskih i fiskalnih okvira. Hrvatska je u prosincu 2007. dostavila svoj četvrti Pretpristupni ekonomski program za razdoblje 2008. – 2010. godine. Program daje čvrst i koherentan srednjoročni makroekonomski i fiskalni okvir i ambiciozan program za strukturne reforme. Hrvatska je podnijela svoju četvrtu fiskalnu notifikaciju u ožujku 2008. godine. Poboljšalo se i izvješćivanje o fiskalnim podacima na temelju ESA 95. Međutim, u odnosu na provedbu politike često se daje prednost *ad hoc* pristupu ekonomskoj politici, a produbljivanje strukturnih reformi nije jedan od vodećih prioriteta državnih tijela. Program strukturne reforme polako kreće i često postoji jaz između zakonodavnih namjera i stvarne provedbe. Koordinacija politike u okviru državnih tijela, kao i komunikacija državnih tijela s Hrvatskom narodnom bankom (HNB) još nije sustavno provedena. Općenito, Hrvatska je u području ekonomske politike ostvarila daljnji napredak u pripremi srednjoročnih strategija ekonomske politike, ali stvarna provedba bitnih reformi često je slaba.

Zaključak

Ostvaren je znatan napredak u području ekonomske i monetarne politike. Općenito, usklađivanje s pravnom stečevinom u području ekonomske i monetarne politike dobro je napredovalo.

4.18. Poglavlje 18.: Statistika

Bilježi se dobar napredak u odnosu na **statističku infrastrukturu**. Državni zavod za statistiku (DZS) stavljen je pod izravnu nadležnost predsjednika Vlade, čime će se ojačati njegova koordinacijska uloga. Također je bitno povećan proračun DZS-a za 2008. godinu. Godišnji provedbeni plan za statističke aktivnosti u 2008. i program statističkih aktivnosti koji obuhvaća razdoblje 2008. – 2012. (srednjoročni plan) doneseni su u svibnju 2008. godine. Poboljšana je suradnja DZS-a i ostalih glavnih davatelja statističkih podataka. S obzirom na administrativnu sposobnost, konačno je u svibnju imenovan novi glavni ravnatelj DZS-a. Razvijaju se pojedinačni planovi osposobljavanja osoblja DZS-a. Međutim, neznatan napredak ostvaren je u stvarnom povećanju osoblja. Većina novih radnih mjesta još nije popunjena. Primjerice, iz IT

odjela otišlo je mnogo stručnog osoblja i taj odjel ima velike probleme u pronalaženju novih zaposlenika. Štoviše, još nisu preustrojeni regionalni statistički uredi, a izrada strategije diseminacije statističkih podataka osrednje napreduje. Djelomično su zadovoljeni prioriteti Pristupnoga partnerstva. Pripreme u tom području napreduju.

Bilježi se neznatan napredak u području **klasifikacija** i registara. Klasifikacija u skladu s NACE Rev. 2 nije provedena zbog pomanjkanja IT osoblja. Kvaliteta poslovnoga registra je poboljšana, ali je još daleko od zadovoljavajuće. Pripreme u tom području osrednje su napredovale.

U području **statistike po sektorima** postignut je dobar napredak. U odnosu na socijalnu statistiku, u izradi je nacionalna metodologija za istraživanje statističkih podataka o dohotku i životnim uvjetima. Dobar je napredak ostvaren u statistikama radne snage, državnih financija, vanjske trgovine te u pravodobnom prijenosu statističkih podataka Eurostatu. Određen je napredak postignut u odnosu na poljoprivredne statistike, osobito s obzirom na dobivanje usporedive poljoprivredne strukture, agromonetarnih i mljekarskih podataka. Međutim, metodologija i organizacijska struktura prikupljanja podataka poljoprivredne statistike još nije u skladu s pravnom stečevinom. U području makroekonomske statistike ključni pokazatelji nacionalnih računa i korištena metodologija nisu u skladu s pravnom stečevinom (ESA 95). To su, uz poljoprivrednu statistiku, ključni elementi za pristupne pregovore u ovom poglavlju. U tijeku je revizija strukturne poslovne statistike kako bi se dobili podaci po svim sektorima, uključujući i podatke na regionalnoj razini. Međutim, samo je djelomično zadovoljen prioritet Pristupnoga partnerstva. Pripreme u tom području dobro napreduju.

Zaključak

Općenito je postignut znatan napredak na osuvremenjivanju statističke infrastrukture. Postignuta je zadovoljavajuća razina usklađenosti zakonodavstva. Ipak, ostaju praznine u smislu jačanja administrativnih sposobnosti za utvrđivanje statistike. U odnosu na statistike po sektorima, ključna područja poljoprivredne, makroekonomske i poslovne statistike još nisu usklađena s pravnom stečevinom. Potrebno je učiniti daljnje napore na usklađivanju pravne stečevine i njezinu učinkovitu provođenju.

4.19. Poglavlje 19.: Socijalna politika i zapošljavanje

U području **radnoga prava** postignut je djelomičan napredak. U srpnju 2008. donesene su izmjene i dopune Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima nezaposlenih s ciljem rješavanja nedostataka u području honorarnoga rada. Donesen je Zakon čiji je cilj prenošenje pravne stečevine u području europskih savjeta poduzeća, europskih poduzeća, europskih zadruga i zaštite zaposlenika u slučaju stečaja njihovih poslodavaca. U odnosu na administrativnu sposobnost u ožujku 2008. donesena je nova Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva s ciljem jačanja organizacije Uprave za rad i tržište rada te o zapošljavanju dodatnog osoblja, ali njezina provedba zaostaje. Općenito, i dalje postoje nedostaci u usklađenosti pravnih propisa i administrativnoj sposobnosti. Još nedostaje izmjena i dopuna Zakona o radu. To je ključni element za pristupne pregovore o ovom

poglavlju. Državna inspekcija još nema primjerenih sredstava. Pripreme u tom području napreduju.

Znatan se napredak bilježi u području **zaštite zdravlja i sigurnosti na radu**. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj sigurnosti i zdravlju donesen je u srpnju 2008. To je ključni element za pristupne pregovore o ovom poglavlju. Pravno usklađivanje također se nastavlja donošenjem zakona kojima se prenosi pravna stečevina o korištenju radne opreme, o minimalnim uvjetima rada na ribarskim brodovima, o buci, o elektromagnetskim poljima i privremenim ili pokretnim građevinskim lokacijama. Međutim, provedba i provedbena sposobnost nije još dostatno razvijena, a ostaje i problem nedostatnih sredstava za provedbu. Nedostatno je pokretna i Inspekcija rada. Kako bi se popravilo to stanje, u prosincu 2007. izmijenjena je i dopunjena Uredba o unutarnjem ustrojstvu Državne inspekcije kojom se omogućuje dodatno zapošljavanje 53 inspektora rada (27 u području radnih odnosa i 26 u području sigurnosti na poslu). Pripreme u tom području dobro napreduju.

Kada je riječ o **socijalnom dijalogu**, postignut je određen napredak. Trostrani socijalni razgovor već je dobro uspostavljen, a utjecaj socijalnog dijaloga na proces donošenja odluka i izradu politika neznatno je poboljšao. Rezultat trostranoga socijalnog dogovora među ostalim jest i Zakon o minimalnoj plaći. Nastavljaju se aktivnosti podizanja javne svijesti te izobrazba posebno o rješavanju radnih sporova. Međutim, još se autonomno kolektivno pregovara uglavnom na razini poduzeća. Socijalni dijalog na razini sektora i nadalje je loš, a dogovori na toj razini su rijetki. Još nisu doneseni kriteriji zastupljenosti za sudjelovanje sindikata u kolektivnim pregovorima. Sposobnost socijalnih partnera i dalje je slaba. Pripreme u tom području osrednje su napredovale.

Dobar je napredak postignut u području **politike zapošljavanja**. U svibnju 2008. godine potpisana je Zajednička procjena prioriteta politike zapošljavanja (ZPP). U njoj se preispituju glavne prednosti i izazovi hrvatskoga tržišta rada s obzirom na pristupanje EU-u i buduće sudjelovanje Hrvatske u strategiji zapošljavanja EU-a. U okviru Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja za razdoblje 2005. – 2008. povećana su sredstva određena za provedbu aktivnih mjera na tržištu rada prema Godišnjem programu za poticanje zapošljavanja u 2007. godini. Nastavlja se borba protiv neprijavljenoga rada, što omogućuje stalni rast stope zaposlenosti (57 % u 2007. u odnosu na 55,4 % u 2006.). I dalje pada stopa nezaposlenosti (9,6 % u 2007. u odnosu na 11,2 % u 2006.). Regionalne razlike i dalje su znatne, a kvalifikacije i razina stručne spremljene radne snage u Hrvatskoj niža je od one u EU-u. Pripreme u tom području dobro napreduju.

Određen je napredak postignut i u pripremanama za **Europski socijalni fond**. Nastavljaju se aktivnosti na poboljšanju unutarnjih načina postupanja kako bi se dovršila uspostava administrativne sposobnosti u operativnoj strukturi. Razvijaju se planovi osposobljavanja. U ožujku 2008. osnovana je Uprava za međunarodnu suradnju u području rada i socijalne sigurnosti u okviru Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva koja će obavljati zadaće tijela odgovornog za Operativni program za IPA-inu komponentu IV. (Razvoj ljudskih resursa) te za prioritete i mjere. Međutim, administrativna i upravljačka sposobnost nije dovoljno razvijena s obzirom na buduću provedbu ESF-a. To je ključni element za pristupne pregovore o ovom poglavlju. Pripreme u tom području osrednje su napredovale.

Određen se napredak bilježi i u području **socijalne uključenosti**. U ožujku 2008. u Zagrebu je održan drugi seminar slijedom Zajedničkog memoranduma o uključenosti (ZMU). Vlada je u travnju 2008. donijela Nacionalni provedbeni plan za socijalno uključivanje (2007. – 2008.), a u srpnju 2008. prihvaćeno je Izvješće o nacionalnoj provedbi procesa ZMU-a za razdoblje 2007. – 2008. Razvija se strategija decentralizacije socijalnih službi, a poduzete su određene mjere u prvoj fazi dugoga procesa za osiguranje deinstitucionalizacije za posebne ciljne skupine, tj. starije osobe.

Međutim, polagan je opći napredak u ispunjavanju prioriteta i mjera predviđenih u ZMU-u, a i nadalje je slabo korištenje koherentnoga sustava za praćenje i procjenu kojim se vrednuje politika reformi u tom području.

U vezi s administrativnom sposobnosti, u ožujku 2008. donesena je Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi kojom su osnovana dva odjela u okviru Ministarstva u vezi sa socijalnom uključenosti. Međutim, još nije popunjeno mjesto ravnatelja Uprave za socijalnu skrb pri Ministarstvu. U slučaju osoba s invaliditetom Sabor je u svibnju 2008. imenovao pravobranitelja za osobe s invaliditetom i sada se ustrojava njegov ured. Plan zapošljavanja u državnim službama za 2008. prihvaćen je u ožujku 2008. s ciljem zapošljavanja 128 osoba s invaliditetom. Međutim, proračunskim je ograničenjima i dalje ograničen djelokrug prava osoba s invaliditetom na zdravstvenu i posebnu skrb te njihovu socijalnu integraciju. Suradnja državnih tijela s organizacijama civilnoga društva nije dovoljna za stvaranje primjerene mreže službi utemeljenih u zajednici (*vidi Politički kriteriji – Ekonomska i socijalna prava*). U tom području pripreme osrednje napreduju.

Djelomičan se napredak bilježi u području **socijalne zaštite**. U tijeku su reforme mirovinskoga i zdravstvenoga sustava. S obzirom na mirovine, postignut je napredak povećanjem efektivnoga radnog vijeka i smanjenjem udjela mirovinskoga doprinosa u BDP-u. Međutim, još nije osigurana opća obuhvaćenost i primjerenost mirovina. I nadalje je zabrinjavajuće siromaštvo starijih osoba, kao i velik broj žena u dobi kada imaju pravo na mirovinu koje ne dobivaju mirovinu. Počele su pripreme u tom području.

Postignut je dobar napredak u području **nediskriminacije**. Zakon o suzbijanju diskriminacije donesen je u srpnju 2008. s ciljem dovršetka pravnog usklađivanja u tom području. To je ključni element za pristupne pregovore o ovom poglavlju. U studenome 2007. donesen je Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje 2008. – 2011., a u rujnu 2008. Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije. Međutim, razina zaštite od diskriminacije u praksi, kao i njezino sudskog progona, još nije u skladu sa standardima EU-a. Najosjetljivije skupine i etničke manjine, posebno srpska i romska manjina, i dalje se suočavaju s velikom diskriminacijom u gospodarskom i socijalnom životu (*vidi Politički kriteriji – Ekonomska i socijalna prava*). Ured pravobranitelja još nije preustrojen u neovisno tijelo za jednakost. Ograničeni statistički podaci koji su trenutačno na raspolaganju ne omogućuju praćenje diskriminacije na raznim osnovama, kao što se to zahtijeva u pravnoj stečevini. U tijeku su pripreme u tom području.

Znatan se napredak bilježi u području **jednakih mogućnosti**. U srpnju 2008. donesen je novi Zakon o jednakosti spolova nakon što je Ustavni sud u siječnju 2008. objavio

odluku kojom se opoziva prethodni zakon na osnovi njegove formalne neusklađenosti s Ustavom Republike Hrvatske. To je ključni element za pristupne pregovore o ovom poglavlju. U ožujku 2008. također je donesen zakon kojim se prenosi pravna stečevina u području zakonskog socijalnog osiguranja, a u srpnju 2008. u području roditeljskog dopusta. Nastavljaju se aktivnosti podizanja javne svijesti o jednakosti spolova u raznim područjima. Ured pravobranitelja još nije preustrojen u neovisno tijelo za jednakost. Također još nije osigurana stvarna provedba politike o spolnoj jednakosti (*vidi Politički kriteriji – Ekonomska i socijalna prava*). Pripreme u tom području su veoma napredovale.

Zaključak

U ovom je poglavlju postignut znatan napredak. Već je postignuta visoka razina zakonskog usklađivanja. Određene praznine postoje još u vezi sa završetkom usklađenosti zakonodavstva. I dalje je ključni element za pristupne pregovore o ovom poglavlju jačanje administrativne sposobnosti pravodobno prije pristupanja kako bi se osigurala pravilna primjena i provedba pravne stečevine u tom području.

4.20. Poglavlje 20.: Poduzetništvo i industrijska politika

Znatan napredak postignut je u području načela koja se odnose na **poduzetništvo i industrijsku politiku**. Hrvatska je donijela sveobuhvatnu industrijsku strategiju u skladu s pravnom stečevinom.

S obzirom na politiku malog i srednjeg poduzetništva (MSP), Hrvatska nastavlja s provedbom mjera i smjernica Europske povelje za malo poduzetništvo. Općenito je postigla znatan napredak u svim područjima Povelje. Sposobnost provedbe u tom području razmjerno je dobro strukturirana, raspolaže sredstvima i uokvirena je u sažet niz strategija MSP-a i operativnih planova. Bolja je raspodjela uloga između Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRP) i Agencije za malo poduzetništvo (HAMAG), s time što bi HAMAG sve više trebao preuzimati širu ulogu u provedbi politike MSP-a. Hrvatska je ostvarila napredak u daljnjem usklađivanju u području definiranja malog i srednjeg poduzetništva EU-a, ali još je potrebno osigurati potpunu usklađenost.

S obzirom na poslovno okruženje, ohrabruje se i zahtijeva daljnje jačanje inicijative HITRO.HR, kojom se ubrzava registracija poduzeća, i HITRO.REZ, kojom se režu regulatorna opterećenja MSP-a. Unatoč tim inicijativama, Hrvatska još mora ulagati daljnje napore kako bi smanjila troškove i vremenski rok registriranja i dobivanja odobrenja. Razvoj on-line registracije za obrtnike (e-craft) pozitivan je korak i mogao bi se proširiti za sve vrste poduzeća.

Značajan je napredak postignut u području **instrumenata poduzetništva i industrijske politike**. Hrvatska se u listopadu 2007. pridružila Programu za inovacije i konkurentnost (CIP) Okvirnog programa Zajednice i podnijela je uspješnu ponudu u okviru Europske poduzetničke mreže koja se financira iz toga Programa. Hrvatska je ostvarila napredak u daljnjem usklađivanju svojega zakonodavstva s Direktivom o suzbijanju kašnjenja plaćanja, no usklađivanje je još potrebno dovršiti. Hrvatska napreduje s uvođenjem on-line podnošenja zahtjeva i e-usluga za razne vrste plaćanja

i podnošenja zahtjeva, pametnu karticu (smart card) za poslovne usluge i „business navigator“ na osnovi mreže. Prepoznata je važnost daljnjeg prodora u područja inovacija i konkurentnosti.

U vezi sa **sektorskim politikama** Hrvatska je napredovala. Razvila je sektorske pristupe i strategije u ključnim sektorima poput tekstilne industrije, kože i proizvoda od kože, kemijske industrije te industrije za preradu drva. Hrvatska je uspješno privatizirala svoj sektor čelika; nacionalni plan za preustroj sektora čelika i pojedinačni poslovni planovi trebaju se provesti u potpunosti. Hrvatska je odlučila privatizirati svoju brodogradnju, no bit će potrebni daljnji značajni napori da se ona u potpunosti preustroji (*vidi Poglavlje 8. – Tržišno natjecanje*).

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju postigla dobar napredak. Dobar je napredak postignut u politici MSP-a, kao i industrijskoj strategiji i preustroju industrije čelika. U drugim sektorima, npr. brodogradnji, potrebni su znatni napori.

4.21. Poglavlje 21.: Transeuropske mreže

Hrvatska je postigla dobar napredak u razvoju **transeuropskih mreža**. U srpnju 2008. Hrvatska i Europska komisija sporazumjele su se o budućoj hrvatskoj TEN-T mreži i prioritetnim projektima od europskoga interesa u okviru te mreže. To će biti u fokusu budućih hrvatskih ulaganja u osuvremenjivanje određene infrastrukture kako bi bila u skladu sa standardima TEN-T.

Transeuropska mreža u Hrvatskoj sadržavat će multimodalnu mrežu, uključujući glavne ceste, željeznicu, riječne vodene putove, riječne luke, morske luke i zrakoplovne luke države.

U području **energetskih mreža** Hrvatska aktivno razvija međusobno povezivanje svoje električne mreže s onima susjednih zemalja i državama članicama EU-a.

U području telekomunikacijskih mreža ostvaren je napredak. Hrvatski sabor je u ožujku 2008. potvrdio Memorandum o razumijevanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice o sudjelovanju Republike Hrvatske u programu Zajednice „Program podrške politici informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT PSP) Okvirnoga programa za inovacije i konkurentnost (2007. – 2013.)“, koji je stupio na snagu u svibnju 2008. godine.

Zaključak

Općenito, Hrvatska bilježi dobar napredak u vezi s razvojem prometnih i energetskih mreža u skladu s projektom i ciljevima TEN prometne mreže i TEN energetske mreže.

4.22. Poglavlje 22.: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

U **zakonodavnom okviru** bilježi se određen napredak. U ožujku 2008. hrvatska Vlada donijela je Akcijski plan za ispunjenje zahtjeva kohezijske politike EU-a kao ključni element u pristupnim pregovorima o tom poglavlju. U Akcijskom planu je opisano u kojoj su fazi pripreme, navedene su mjere koje Hrvatska treba poduzeti prije pristupanja i iskazano je prihvaćanje glavnih izazova i ključnih pitanja koja treba rješavati. Bilježi se i napredak u odnosu na usklađivanje nacionalnoga zakonodavstva s pravilima Zajednice u područjima javne nabave – s novim Zakonom o javnoj nabavi koji je na snazi od siječnja 2008. – tržišno natjecanje, državne potpore i okoliša (*vidi također mjerodavna poglavlja*). Međutim, Hrvatska još treba nastaviti ulagati napore kako bi ispunila regulatorne zahtjeve za usklađenost politike, uglavnom izmjenom i dopunom Zakona o proračunu, s ciljem osiguranja potpunog višegodišnjeg proračunskog programiranja i fleksibilnosti proračuna te donošenjem Zakona o regionalnom razvoju, kojim će se dati širi zakonski okvir za provedbu regionalne politike. Pripreme u tom području su prilično napredovale.

Dobar je napredak postignut u vezi s **institucionalnim okvirom**. U travnju je Komisiji podnesen zahtjev za odobrenje institucionalne organizacije za primjenu „precursor“ instrumenta strukturnog financiranja IPA-e (Instrument za pretpristupnu pomoć) komponente III. i IV. nakon formalnog odobrenja ustroja. U lipnju je imenovano nadzorno tijelo, kao odvojena neovisna agencija. Hrvatska je također odredila tijelo za koordinaciju, tijelo za potvrđivanje, tijelo za reviziju te upravljačka tijela, kao i drugostupanjska tijela koja će biti odgovorna za upravljanje operativnim programima u okviru budućeg strukturnog i kohezijskog financiranja. Hrvatska treba još formalizirati (zakonskim aktom) određivanje institucionalnih struktura; treba osigurati odgovarajuće odvajanje funkcija, pogotovo u okviru ministarstava, prema potrebi između upravljačkih i drugostupanjskih tijela. Hrvatska također treba dovršiti potpuno određivanje struktura, posebno glede provedbenih struktura na regionalnoj razini, ali i glede drugostupanjskih tijela.

U odnosu na teritorijalnu organizaciju, Hrvatska je uvela klasifikaciju kojom se osnivaju tri statističke i planske regije na razini Nomenklature za teritorijalne statističke jedinice (NUTS) II, što je sukladno odgovarajućim propisima i prijedlozima Komisije.

Pripreme u tom području napreduju.

Postignut je određen napredak i u području **administrativne sposobnosti**. Hrvatska provodi sustavnu analizu potreba povezanih s organizacijom, osobljem i izobrazbom za IPA i strukturne fondove. U lipnju je pripremljena strategija izobrazbe za pripremu strukturnih fondova. Međutim, potrebe za jačanjem sposobnosti u nekoliko ministarstava i dalje su velike te je jačanje administrativne i apsorpcijske sposobnosti za Hrvatsku i dalje prioritet. Sadašnji nedostatak institucionalne sposobnosti izravno je utjecao na apsorpcijsku sposobnost s obzirom na ISPA-u. Kako bi se u budućnosti uspješno apsorbirali IPA i strukturni fondovi, potrebno je znatno jačanje administrativnih sposobnosti. Također je potrebno povećati na svim razinama, uključujući i razinu lokalne samouprave, pripreme projekata i jačanje organizacijskih i upravljačkih sposobnosti budućih korisnika. Potrebno je razviti pravo vlasništva i osigurati ga na svim odgovarajućim razinama, a pogotovo na lokalnoj razini. Pripreme u tom području napreduju.

Određeni se napredak bilježi i u području **programiranja**. Međuresorne radne skupine uz koordinaciju Središnjega državnog ureda za razvojnu strategiju sastavile su Okvir za usklađenost strategija za razdoblje 2006. – 2013. te četiri operativna programa, koje je Komisija prihvatila u studenome/prosincu 2007. godine. U hrvatskome akcijskome planu za ispunjenje zahtjeva EU-a za usklađenost politike navedeni su konkretni koraci za pripremu referentnog okvira nacionalne strategije uz osam kompleta operativnih programa. Potrebno je uložiti napore kako bi se osigurala koordinacija nacionalnih i sektorskih strategija u okviru programskih dokumenata. Hrvatska treba još znatno poboljšati svoju sposobnost za pravodobnu pripremu kvalitetnih i zrelih prijedloga projekata koji se podnose u okviru programa PHARE, kao i za operativne programe IPA-e komponente III. i IV. Pripreme u tom području napreduju.

Ostvaren je napredak u području **praćenja i ocjenjivanja** operativnih programa. Operativne strukture imenovala su sektorske odbore za sustavno praćenje provedbe operativnih programa. Prva dva sastanka sektorskih odbora za sustavno praćenje za svaki operativni program održana su u prosincu 2007. i lipnju 2008. godine. Članstvo i poslovnici sektorskih odbora za sustavno praćenje dogovoreni su s Komisijom. Prvi sastanak (svih komponenata) zajedničkog odbora IPA-e održan je u srpnju 2008. Hrvatska je ipak još u ranoj fazi uspostave svojega elektroničkoga sustava praćenja. Pred njom je još znatan posao. Hrvatska treba definirati funkcionalnosti sustava, formulirati tehničke specifikacije, dobiti tehničku potporu za uspostavu svojega sustava te ga učiniti operativnim. Pripreme u tom području napreduju.

Iako se bilježi određeni napredak u području **financijskog upravljanja i nadzora** (vidi i Poglavlje 32. – *Financijski nadzor*), Hrvatska je još u ranoj fazi uspostavljanja svojega sustava financijskog upravljanja i nadzora za buduće strukturno i kohezijsko financiranje. Hrvatska treba poboljšati svoju sposobnost u tim područjima. Pripreme u tom području su u ranoj fazi.

Zaključak

U ovom se poglavlju bilježi određen napredak. Hrvatska još mora ustrajati u naporima kako bi uspostavila potrebne institucionalne i administrativne sposobnosti za ispunjavanje regulatornih i operativnih zahtjeva koji proizlaze iz kohezijske politike Zajednice. Općenito, Hrvatska je u ovom poglavlju djelomično usklađena s pravnom stečevinom.

4.23. Poglavlje 23.: Pravosuđe i temeljna ljudska prava

U **pravosuđu** je došlo do određenog napretka.

U odnosu na *neovisnost sudstva* postignut je određen napredak. Sposobnost Državnoga sudbenog vijeća (DSV) da upravlja izborom sudaca neznatno je poboljšana. Međutim, sposobnost da se razgovori s kandidatima sustavno obavljaju i dalje je ograničena. Donesene su izmjene i dopune Zakona o sudovima i novi Zakon o vježbenicima u pravosudnim tijelima, kao i o pravosudnom ispitu, u kojima se predviđa uvođenje poboljšanoga postupka za imenovanje sudaca i pravosudnih vježbenika. Sadašnji postupak izbora sudaca i tužitelja, pravosudnih vježbenika te sudskih savjetnika i dalje je manjkav, nije transparentan, niti se ne primjenjuju

ujednačeni, objektivni kriteriji. Odredbe o imunitetu od kaznenoga progona za suce nisu ponovno procijenjene u skladu s potrebom za transparentnošću i objektivnom odgovornošću u pravosuđu.

Poboljšana je procjena rada sudaca koja se zasniva na, među ostalim, metodologiji za procjenu uspješnosti sudaca donesenoj u rujnu 2007. godine. Rad se sudaca procjenjuje godišnje i neispunjavanje kvota donesenih odluka može dovesti do disciplinskoga postupka. Ta se metodologija također primjenjuje kod procjene uspješnosti sudaca u okviru petogodišnjeg roka kušnje, koji se i dalje primjenjuje. Dosad samo četiri suca nisu trajno imenovana.

Kada je riječ o *nepristranosti* sudstva, Državno sudbeno vijeće nastavlja provoditi disciplinske postupke koje su započeli predsjednici suda i Ministarstvo pravosuđa. Godine 2007. provedeno je devetnaest disciplinskih postupaka kojih je ishod bio: dvije opomene, četiri novčane kazne i jedna oslobađajuća presuda. Četiri slučaja su odgođena ili povučena, a osam je slučajeva još u postupku. Daljnje obavijesti o slučajevima nisu dostupne iz zakonskih razloga. Novi kodeks etike za odvjetnike prihvaćen je u veljači 2008. U Kodeksu je uvedena obveza godišnjeg izvješćivanja o disciplinskim postupcima koje vodi Vijeće državnih tužitelja. Time bi se trebala poboljšati transparentnost disciplinskih postupaka protiv odvjetnika, koje do sada nije bilo.

Kada je riječ o *profesionalizmu i stručnosti* u sudstvu, u svibnju 2008. imenovana je ravnateljica Pravosudne akademije s punim radnim vremenom. Pravosudnoj akademiji povećana su proračunska sredstva. Pravosudna je akademija uz pomoć Savjetodavnoga odbora i Programskoga vijeća razradila program usavršavanja. Time je uvedena procjena potreba redovite izobrazbe i prilagodba programa izobrazbe predstojećim zakonima i pravnoj stečevini EU-a. Međutim, Pravosudnoj akademiji još nedostaje osoblje. Regionalni centri Pravosudne akademije još nemaju sredstava ni odgovarajućih prostorija.

S obzirom na *učinkovitost sudstva*, Vrhovni sud nastavlja pomno pratiti zaostatke neriješenih predmeta i zagovara prijenos neosporavanih ovršnih predmeta na javne bilježnike, kao i prijenos, uglavnom građanskih parnica, na manje opterećene sudove. Izmjene i dopune Zakona o prekršajima stupile su na snagu u siječnju 2008. kako bi se prenošenjem manjih slučajeva na upravna tijela rasteretili prekršajni sudovi. Zaostaci neriješenih predmeta pred svim sudovima smanjeni su oko 7 % na 937.000 predmeta. Učinjeni su naponi da se ubrza rješavanje starih predmeta i da se utvrde pouzdaniji statistički podaci o zaostacima.

Međutim, statistički instrumenti uglavnom su poboljšani samo u odnosu na općinske sudove. Nije se nastavilo sa smanjivanjem zaostataka kao prije, pa je broj starih predmeta i dalje velik. Izvorni uzroci zaostataka i dugotrajnih postupaka ne rješavaju se na zadovoljavajući način. Reforma parničnog postupka započeta 2003. godine ne pokazuje jasne rezultate. Iako su u srpnju donesene daljnje izmjene i dopune Zakona o parničkom postupku, nema prave procjene utjecaja prethodnih mjera na trajanje postupaka. Prekršajni postupci čine 37 % zaostataka. Više od polovine tih slučajeva odbačeno je zbog zastare. Izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima produžen je rok zastare za prekršajne slučajeve s dvije na četiri godine. Iako to znači da će isteći rok zastare za manji broj predmeta, to bi moglo imati negativan utjecaj na zaostatke.

Rješavanje upravnih predmeta također je i dalje suočeno s posebnim teškoćama. Još je potrebno Upravnome sudu dati punu sudsku jurisdikciju.

Jednim od glavnih problematičnih područja i dalje ostaju ovršni postupci, od kojih otprilike 50 % ne uspijeva zbog nedostatka ispravnog sustava dostave sudskih obavijesti strankama. Počela je reforma sustava o izvršenju sudskih odluka. Međutim, to i dalje predstavlja veliku smetnju učinkovitom funkcioniranju sudova.

Postiže se i dalje ograničen napredak u racionalizaciji sudske mreže i mnoga pitanja ostaju otvorena. Poduzeti koraci nisu ambiciozni. Zakonom o sjedištu i nadležnosti sudova koji je Sabor donio u srpnju 2008. predviđa se puna racionalizacija općinskih sudova do 2019. uz smanjenje broja sa 108 na 67 općinskih sudova. Još je nejasno kako će se ta racionalizacija provesti u praksi. Nema plana za racionalizaciju drugih vrsta sudova – trgovačkih sudova, prekršajnih sudova, županijskih sudova ili ureda državnih tužitelja.

S obzirom na infrastrukturu i opremu sudova, postignut je ograničen napredak. Probno ispitivanje integriranog sustava upravljanja sudskim predmetima (ICMS) završeno je u četirima sudovima, a ispitivanje je počelo u nekoliko drugih sudova. Međutim, predviđena provedba ICMS-a u 60 sudova do 2009. kasni. Prekršajni sudovi i dalje ne raspolažu zadovoljavajućom opremom i smješteni su u prostorije veoma niskoga standarda.

Sustav pravosudne inspekcije daje dobre rezultate. Međutim, inspekcije su provedene većinom u općinskim sudovima, a ne u drugim sudovima ili uredima tužiteljstva. Sa samo pet honorarnih inspektora Ministarstvo pravosuđa nema dovoljno kapaciteta da proširi inspekcije na druge sudove.

Uvođenje sudskega posredovanja u Trgovački sud bilo je uspješno. Isti koncept je 2007. uveden u osam općinskih sudova. Međutim, broj slučajeva posredovanja brzo se povećava i suci imaju teškoće s njihovim rješavanjem. Nedostaju poticaji da se rješavaju slučajevi posredovanja i počeo se povećavati zaostatak predmeta, posebno u zagrebačkome Općinskom sudu. Nema prave strategije posredovanja s ciljem usmjeravanja na izvansudsko alternativno rješavanje sporova (ADR).

Provedba *strategije reforme pravosuđa* nastavlja se, iako nije moguće primjereno praćenje poduzetih mjera zbog slabe administrativne osposobljenosti. U lipnju 2008. prihvaćen je revidirani akcijski plan kojim se počinju rješavati sva veća reformska pitanja. Međutim, u nekim područjima njemu nedostaju mjerljivi ciljevi koji bi omogućili učinkovito praćenje njegove provedbe. Odjel za strateško planiranje pri Ministarstvu pravosuđa postao je Uprava mjerodavna za praćenje reformi pravosuđa i antikorupcijske strategije i ojačan je dodatnim osobljem. Međutim, nema statističkoga odjela niti uprave za IT pitanja koji bi obuhvaćali provedbu sustava upravljanja sudskim predmetima (ICMS) u sudovima. Nedostaje rukovođenja u provedbi reforme.

U području **antikorupcijske politike i mjera** postignut je određen napredak.

Revidirana antikorupcijska Strategija, kao i Akcijski plan s posebnim mjerama za veći broj područja izloženih korupciji, doneseni su u lipnju 2008. Uspostavljen je novi sustav koordinacije na temelju radne skupine na razini državnog tajnika s ciljem

poboljšanja koordinacije svih ministarstava i drugih tijela koja sudjeluju u provedbi plana. Odjel za strategiju koji je osnovan pri Ministarstvu pravosuđa s ciljem praćenja provedbe prethodnoga Plana unaprijeđen je na razinu uprave te ojačan dodatnim osobljem. Nova Strategija i Akcijski plan poboljšanje su prethodnoga Nacionalnoga antikorupcijskoga programa i njegovih manjih akcijskih planova. Međutim, u Akcijskom planu nedostaju mjerljivi ciljevi koji bi omogućili učinkovito praćenje njegove provedbe. Prerano je vrednovati stvarni utjecaj administrativnog jačanja Ministarstva pravosuđa.

Novi članovi Nacionalnoga vijeća za praćenje provedbe Plana imenovani su nakon izbora u studenome 2007. Njegov novi predsjednik objavio je namjeru da prekida s prijašnjom praksom i da će Vijeće povećati proaktivni pristup. Struktura Vijeća bit će ojačana administrativnim osobljem. Međutim, još se nisu pokazali stvarni učinci vodeće uloge koju bi Vijeće trebalo imati u okviru antikorupcijske politike.

Zakonski okvir za borbu protiv korupcije uglavnom se primjenjuje. Izmjenama i dopunama Zakona o sukobu interesa dodatno su ojačana sredstva za borbu protiv korupcije, uključujući i ograničeno povećanje kazni. Međutim, primjereni sustav za rješavanje sukoba interesa još se mora ustrojiti. Načelo sukoba interesa nedovoljno je razumljivo na svim razinama državne uprave. Još nema općih pisanih, interpretativnih smjernica za državne službenike. Odbor za sprečavanje sukoba interesa i dalje će biti zaokupljen problemima, uključujući i ostavkom svoje predsjedateljice nakon optužbi za korupciju. Zbog nedovoljne administrativne sposobnosti taj je Odbor proveo samo ograničen broj postupaka o sukobu interesa. Rasprava o sukobu interesa ostaje međustranačko pitanje iz kojeg proizlazi i negativan utjecaj na njegovu provedbu. Nedovoljan je nadzor i kontrola s obzirom na primjenu očitovanja o imovinskom stanju. Iako se primjenjuje Zakon o financiranju političkih stranaka, važno pitanje financiranja izbornih kampanja još nije u potpunosti riješeno. Vlada je u rujnu osnovala radnu skupinu za analizu sadašnjeg Zakona.

U okviru sprečavanja sukoba interesa antikorupcijsko tijelo USKOK postaje sve aktivnije. Broj istražnih postupaka USKOK-a povećan je i podignute su optužnice u nekim važnim slučajevima. Opće je priznata uloga USKOK-a i znatno je porastao broj dojava o sumnjama na korupciju, posebno u vezi sa zloporabom položaja. Međutim, uslijedio je mali broj stvarnih sudskih postupaka. Policijske službe i druga državna tijela uključena u borbu protiv korupcije i dalje su više reaktivna nego proaktivna. Potrebni su daljnji naponi za hvatanje u koštac s visokom razinom korupcije i u području javne nabave. Policija mora biti djelotvornija u borbi protiv korupcije i organiziranoga kriminala. Međuagencijsku suradnju potrebno je unaprijediti.

Općenito, korupcija na političkoj, ekonomskoj i institucionalnoj razini, uključujući i pravosuđe, te toleriranje sitne korupcije i dalje je jako raširena i predstavlja ozbiljan problem. Korupciju u Hrvatskoj podržava nedostatak dobrog upravljanja, transparentnosti i odgovornosti u javnoj upravi te nedostatak etičkih kodeksa i kodeksa ponašanja u javnom i privatnom sektoru. Nedostaje kultura političke odgovornosti. Ostvaren je određen napredak u promicanju integriteta u javnoj upravi, ali ga treba i dalje jačati. Mora se nastaviti s koordiniranim aktivnostima podizanja javne svijesti među svim tijelima uključenima u antikorupcijski program.

U području **temeljnih prava** postignut je određen pomak.

Kada je riječ o pravu *zaštite osobnih podataka*, u Saboru su u ožujku 2008. donesene izmjene i dopune Zakona o zaštiti podataka s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom, posebno uspostavljanjem službe za zaštitu osobnih podataka. Međutim, još se treba provesti potpuno usklađivanje s Direktivom o zaštiti podataka i instrumentima Vijeća Europe.

Poduzete su određene mjere oko rješavanja nedostataka u *zatvorskim uvjetima*. Međutim, i dalje nedostaje zatvorsko osoblje i kapaciteti.

Sloboda izražavanja, uključujući slobodu i pluralizam medija, i dalje je u Hrvatskoj osigurana. Međutim, urednici i novinari i dalje izvješćuju o pretjeranim političkim pritiscima. Bilo je slučajeva prijetnji i napada na novinare, pogotovo na one koji se bave slučajevima korupcije ili organiziranoga kriminala.

Osnovan je Ured pravobranitelja za osobe s invaliditetom i razrađen je Nacionalni provedbeni plan za socijalno uključivanje za razdoblje 2007. – 2008. Međutim, potrebni su stalni napor u vezi sa *socijalno osjetljivim osobama i/ili osobama s invaliditetom*. U području mentalnoga zdravlja politika pružanja skrbi kroz u društvu utemeljene službe umjesto u ustanovama nije pokazala vidljiv napredak.

Sveobuhvatni Zakon o *nediskriminaciji* prihvaćen je u srpnju 2008., što predstavlja značajan napredak. Međutim, razina zaštite protiv diskriminacije u praksi i njezino sudsko gonjenje još nije u skladu sa standardima EU-a. Funkcioniranje policije i ustanova u zdravstvenom i socijalnom sustavu pokazuje određene slabosti.

Planovi za poboljšanje *prava žena i djece* nastavljaju se s ciljem podizanja javne svijesti. Međutim, potrebno je poduzeti daljnje poboljšanje u provedbi. Provedbene mjere u vezi sa zaštitom prava djece također treba ubrzati.

Novi Zakon o pravnoj pomoći, kao i Zakon o odvjetničkim tarifama, prihvaćeni su s ciljem poboljšanja *dostupnosti pravosuđa*, koja je tijekom prošlih godina bila onemogućivana ograničenjima sadašnjega sustava pravne pomoći, visokim odvjetničkim pristojbama i slabostima pravosudnog sustava. Od veljače 2009. u okviru novoga sustava predviđeno je pružanje besplatne pravne pomoći. Provedba Zakona zahtijeva ustroj novih administrativnih struktura, uključujući zapošljavanje 53 nova državna službenika. Uz to, potrebno je donijeti nekoliko podzakonskih akata, uključujući i onaj o odvjetničkim naknadama.

Ostvaren je određen napredak u vezi s *manjinama*. Donesen je Akcijski plan za provedbu Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina, kao i Plan zapošljavanja za 2008. za manjine u državnoj upravi. Dodatno su povećana sredstva za manjine. Romska manjina dobiva i nadalje pozornost uz poboljšanje u predškolskom obrazovanju. Svih osam članova Sabora iz manjina u vladajućoj su koaliciji, a Srbin je imenovan na mjesto potpredsjednika Vlade/zamjenika predsjednika Vlade.

Međutim, za manjine i dalje ostaje mnogo problema. Hrvatska treba poticati duh tolerancije prema srpskoj manjini te poduzimati odgovarajuće mjere zaštite onih koji bi mogli biti izloženi prijetnjama ili diskriminacijskim djelima, neprijateljstvu ili nasilju. Manjine su i dalje suočene s posebnim teškoćama u području zapošljavanja,

kako u vidu nedovoljne zastupljenosti u državnoj upravi, pravosuđu i policiji, tako i u širem javnom sektoru. Romska manjina suočava se s posebno teškim životnim uvjetima, a problemi ostaju i dalje u područjima obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstva i zapošljavanja. Potrebno je provoditi zakonske propise i programe s više odlučnosti te osigurati odgovarajuće praćenje, pogotovo u području zapošljavanja.

U vezi s pitanjima *povratka izbjeglica* ostvaren je određen napredak. Donesen je Akcijski plan za ubrzanu provedbu programa osiguranja stanovanja s rokom završetka potkraj 2009. godine. Donesene su značajne odluke o otvaranju mogućnosti validacije mirovinskih prava. Nastavlja se obnova kuća. Cilj za 2007. da se osigura 1.400 smještajnih jedinica od ukupno 12.500 molbi u okviru programa osiguranja stanovanja za bivše nositelje stanarskih prava uglavnom je ostvaren. Međutim, provedba tih programa ostaje slaba. Ostvarenje Vladinih provedbenih ciljeva kasni. Do kraja je riješeno samo 12 % slučajeva u urbanim područjima. Potrebno je ubrzati stvaranje gospodarskih uvjeta potrebnih za održivost povratka izbjeglica.

S obzirom na prava građana EU-a, donesene su izmjene i dopune Zakona o strancima s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom. Međutim, potrebne su daljnje zakonske promjene kako bi se postigla puna usklađenost.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila određen napredak. Reforma pravosuđa se nastavlja, no razmjerno sporo. Ostaju veliki problemi. Postoji većina instrumenata za borbu protiv korupcije, ali s obzirom na opsežnost problema, oni se ne provode s dovoljno odlučnosti. Zakonske odredbe o temeljnim pravima općenito su zadovoljavajuće, ali unatoč određenom napretku, i dalje ostaju mnogobrojni veliki problemi s obzirom na provedbu.

4.24. Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost

U području **migracija** postignut je određen napredak. U svibnju 2008. Vlada je donijela Akcijski plan za provedbu migracijske politike. Njime je obuhvaćeno kratko razdoblje (2007. – 2008.) i bavi se pitanjima poput legalne i ilegalne migracije, zaštite tražitelja azila i ostalih izbjeglica, kao i sprečavanjem trgovine ljudima. Novi je Zakon o strancima stupio na snagu u siječnju 2008. godine. Njime se među ostalim ograničavaju uvjeti dobivanja dozvole za privremeni boravak i za spajanja obitelji osoba koje nisu hrvatski državljani.

Deportacijski centar za **ilegalne imigrante** u Ježevu i dalje je prenapučen. Broj ilegalnih imigranata smanjen je u 2007. na oko 4.000 u usporedbi s 5.564 u 2006. godini. Međutim, porastao je broj ilegalnih maloljetnika bez pratnje, koji su činili 12 % ilegalnih imigranata u 2007. godini. Nema mogućnosti za poseban tretman i smještaj maloljetnika i ranjivih skupina. Povećao se za 3 % broj prisilnih vraćanja (2.439 slučajeva u 2007. u usporedbi s 2.348 u 2006.). Nije se povećao broj osoblja u Ministarstvu unutarnjih poslova koje bi se bavilo prisilnim vraćanjima i ilegalnim imigrantima.

U Hrvatskoj su na snazi 24 sporazuma o readmisiji od kojih njih sedam nije u skladu s obrascima EU-a. U pripremi su sporazumi o readmisiji sa Srbijom, Crnom Gorom, Slovačkom, Ukrajinom, Moldavijom i Ciprom.

Određeni napredak bilježi se u području **azila** stupanjem na snagu novoga Zakona o azilu u siječnju 2008. godine.. U travnju 2008. osnovana je Komisija za azil (drugostupanjsko tijelo za pritužbe koje zamjenjuje bivšu Vladinu komisiju za azil). Imenovan je predsjednik Komisije s punim radnim vremenom, uz četiri honorarna člana, od kojih su dvojica iz redova civilnoga društva i znanstvenika. Iako je to korak u pravom smjeru, još postoji zabrinutost s obzirom na neovisnost Komisije zbog nadzorne uloge državnih tijela u postupku imenovanja. U ožujku 2008. doneseno je pet provedbenih akata za Ministarstvo unutarnjih poslova kojima su obuhvaćeni načini smještaja i prikupljanje podataka, pravna pomoć, financijska pomoć i zdravstveni pregledi. Međutim, u tom području potrebno je daljnje usklađivanje zakona s pravnom stečevinom.

Službenici Ministarstva unutarnjih poslova koji rade u tom području prošli su obuku o Konvenciji o izbjeglicama i pravnoj stečevini EU-a, kao i o priručniku o postupanju u takvim slučajevima, što je izravno rezultiralo boljom kvalitetom postupka za utvrđivanje statusa izbjeglica. S druge strane, zabrinjava ograničavanje osobnih razgovora u ubrzanom postupku za tražitelje azila.

I dalje se povećava broj tražitelja azila u Hrvatskoj, sa 170 postupaka u 2007. (u usporedbi sa 105 u 2006.) i već 50 u prvom kvartalu 2008. godine. Hrvatska je odobrila status azila u dvama slučajevima. Iako je Hrvatska još tranzitna zemlja (50 % tražitelja azila odlazi iz Hrvatske prije rješenja njihovog slučaja), vjerojatno će porasti broj zahtjeva nakon pristupanja Hrvatske EU-u. Sadašnja razina osoblja nije primjerena za zadovoljavanje budućih potreba.

Do danas je određeni broj tražitelja azila, koji su podnijeli zahtjev na granici ili u deportacijskom centru za ilegalne imigrante u Ježevu, pritvoren i osuđen za protuzakonit ulazak. To pokazuje veoma ograničeno tumačenje novoga zakona.

U području **politike viza** postignut je određen napredak. Na temelju novoga Zakona o strancima u svibnju 2008. stupila je na snagu nova Uredba o viznom režimu, što znači daljnje usklađenje s propisima EU-a. Obveza pribavljanja vize ponovno je ukinuta za državljane Srbije i Crne Gore do kraja 2008. godine. IKOS, informacijski sustav koji čini osnovu buduće hrvatske baze viznih podataka, sada se primjenjuje u 68 diplomatskih misija i konzularnih predstavništava od njih 72 i trebao bi se uskoro dovršiti.

Na graničnim je prijelazima u 2007. opet povećan broj izdanih viza, iznosio je više od 8.300 viza – što je 60 %-tni porast tijekom 2006. godine. Hrvatska bi trebala nastojati smanjiti izdavanje viza na granicama na najmanju mjeru i to samo u posebnim slučajevima. Trenutačno je na granicama na raspolaganju ograničena oprema za otkrivanje lažnih ili krivotvorenih isprava. Sustav za izdavanje viza također još nije ujednačen niti dosljedan. Hrvatska također mora ubrzati pripreme za uvođenje biometrijskih identifikatora u putovnicama i putnim ispravama.

Također je ostvaren određen napredak s obzirom na **schengensku granicu i vanjsku granicu** – u prosincu 2007. donesen je revidirani Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom. Potkraj 2007. donesen je Zakon o obalnoj straži, kojim je mornarica postala odgovornom za obalnu stražu, dijeleći odgovornost između Obalne straže (vanjske vode) i Pomorske policije (unutarnje vode). Međuministarski odbor predložio je neznatno smanjenje broja graničnih prijelaza sa 189 na 173, ukidajući neke pomorske granične prijelaze, no o tom pitanju još nije donesena odluka. Ukupan broj osoblja pogranične policije ostao je uglavnom nepromijenjen – nešto više od 5.000 – i daleko je ispod zakonskoga broja osoblja. U svibnju 2008. održan je natječaj za zapošljavanje 1.400 novih policajaca, od kojih bi 800 bilo dodijeljeno pograničnoj policiji. Postavljanje šifriranoga komunikacijskog sustava (Tetra) prošireno je na granične prijelaze na pomorskoj granici, otocima i u Zagrebu. Informacijski sustav Nacionalnog upravljanja granicom postavlja se na određene dodatne granične prijelaze, premda sporo zbog nekih tehničkih problema, te je sada operativan na devet graničnih prijelaza.

Prekogranična suradnja dobro funkcionira na lokalnoj razini na svim granicama. Prekogranična suradnja na nacionalnoj razini i dalje je ograničena zbog nepostojanja formalnih dvostranih sporazuma s državama na budućim vanjskim granicama. Hrvatska je u travnju 2008. s FRONTEx-om ugovorila organizaciju rada, što predstavlja dobru osnovu za suradnju. Potrebno je ojačati suradnju među službama na granici.

Nastavljaju se naponi u obučavanju pogranične policije. Međutim, određeni nedostaci još ometaju pograničnu policiju, kao primjerice ozbiljan nedostatak osoblja, ograničenja općenito, te stručno osposobljavanje, nedostatna oprema i loša infrastruktura, kako u sjedištu, tako i na graničnim prijelazima. Daljnji naponi trebaju se posebno uložiti u uspostavljanje opće politike upravljanja graničnim prijelazima, počevši od odluke o njihovu ukupnom broju i lokacijama. Hrvatska također treba ubrzati provedbu Informacijskoga sustava nacionalnog upravljanja granicom koji bi obuhvaćao cjelokupnu vanjsku granicu.

Kada je riječ o **pravosudnoj suradnji u kaznenim i građanskim stvarima**, ostvaren je samo djelomičan napredak. U studenome 2007. potpisan je Sporazum o suradnji s EUROJUST-om, ali još ga treba potvrditi Sabor. Prije nego što Sporazum stupi na snagu, potrebno je daljnje usklađivanje s obzirom na zaštitu osobnih podataka. Pravosudna suradnja sada je utemeljena na konvencionalnom pristupu. To znači da u praksi priznavanje i izvršenje odluka stranih sudova mora proći kroz *exequatur* postupak na općinskim ili trgovačkim sudovima. Priznata se odluka izvršava prema hrvatskome zakonu, koji je spor i neučinkovit. Izravno izvršenje stranih odluka nije moguće. Hrvatska se nije uskladila s Okvirnom direktivom o izvršenju u EU-u naloga za zamrzavanje imovine i dokaznih materijala ili s Okvirnom odlukom o primjeni uzajamnog priznavanja novčanih kazni. Hrvatsko zakonodavstvo ne dopušta izravno povezivanje između pravosudnih tijela.

Osim toga, u Hrvatskoj se za svako kazneno djelo počinjeno na području Hrvatske može ponoviti suđenje u Hrvatskoj, bez obzira na inozemnu presudu. To se izuzeće od *ne bis in idem* (ne sudi dvaput o istoj stvari) primjenjuje čak kada je kazneno djelo počinjeno dijelom u Hrvatskoj, a dijelom u stranoj državi koja je već izrekla presudu. Ne primjenjuju se uvjeti za provedbu Okvirne odluke o europskome uhidbenom

nalogu jer hrvatski Ustav ne dopušta izručenje hrvatskih državljana. Hrvatska je potpisnica Konvencije Vijeća Europe o transferu osuđenih osoba (1983.), no nije potpisala Dopunski protokol Konvencije (1997.). Hrvatska još nije pristupila Haaškoj konvenciji o sudskoj nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju, provedbi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i mjerama za zaštitu djece.

Vezano uz status žrtava iz kaznenih postupaka, hrvatsko pravo nije usklađeno s Okvirnom odlukom u nizu područja. To se odnosi i na obavještanje oštećene strane da je počinitelj pušten na slobodu nakon odsluženja kazne, saslušanje putem uređaja za prijenos slike i zvuka (videokonferencije i telekonferencije), osnivanje službe za pomoć žrtvama kaznenih djela i na izobrazbu osoblja.

Postignut je određeni napredak u **suradnji s policijom**. Od veljače 2008. postavljen je hrvatski časnik za vezu pri Europolu. Potpisani su sporazumi o suradnji s Francuskom i Austrijom. Hrvatska je aktivno uključena u regionalne inicijative suradnje, uključujući SECI. Počeo je preustroj kriminalističke policije, no potrebno ga je provesti do kraja.

Međutim, donošenje odluka u Ministarstvu unutarnjih poslova i dalje je veoma složeno i uvelike centralizirano. Sustav ljudskih resursa policije i dalje je neodgovarajući u smislu napredovanja u karijeri i upravljanja resursima. Nedostaje sveopća strategija ili definicija misije za hrvatske policijske snage.

Iako je postignut značajan napredak, Hrvatska još treba dovršiti poduzete institucionalne mjere po pitanju ručnog i lakog oružja, pogotovo poboljšanjem učinkovitosti sustava za izdavanje dozvola pri prijenosu vlasništva nad oružjem.

Ostvaren je određen napredak u području **organiziranoga kriminaliteta**. Međusektorska skupina na visokoj razini unutar policije donijela je nacionalni obavještajni model, na temelju kojega je pripremljena prva procjena nacionalne ugroženosti koju je prihvatilo Ministarstvo unutarnjih poslova potkraj 2007. i o njoj obavijestilo Europol. Ta procjena nacionalne ugroženosti pridonijela je značajnom porastu obavještajnog izvještavanja i razvitku policijskoga rada tijekom 2008. godine. To označava značajnu promjenu strategije i filozofije hrvatske policije. Dovršen je ustroj IT sustava za međuministarsku razmjenu podataka (iCIS). Potpisan je protokol o suradnji s Ministarstvom financija kako bi se ojačala međuresorna suradnja, razmjena podataka, sprečavanje kriminala i izobrazba. Provodi se Protokol o suradnji s USKOK-om koji je stupio na snagu početkom 2007. godine. Raste broj istražnih postupaka. Međutim, potrebni su stvarni rezultati u borbi protiv organiziranoga kriminaliteta, koji je zabrinjavajući. Uvedena poboljšanja tek moraju dovesti do značajnijih presuda. Policijske snage trebaju biti učinkovitije. Slabosti pravosudnoga sustava također negativno djeluju na sposobnost državnih tijela da se učinkovitije suočavaju s organiziranim kriminalitetom.

Dobar je napredak ostvaren s obzirom na **trgovanje ljudima**. Vlada je u prosincu 2007. donijela Akcijski plan za borbu protiv trgovanja ljudima. Ministarstvo unutarnjih poslova, državni odvjetnik i Ministarstvo socijalne skrbi zajednički su razradili novi standardni operativni postupak. Također je sastavljen i potpisan novi protokol između Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva socijalne skrbi i partnerskih nevladinih organizacija. U tom razdoblju organizirano je nekoliko

seminara i inicijativa za podizanje svijesti javnosti, također i na regionalnoj razini. Tijekom 2007. otkriveno je trinaest žrtava.

Djelomičan napredak bilježi se u borbi protiv **terorizma**. Hrvatska je potpisala Konvenciju Vijeća Europe o pranju novca, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenoga kaznenim djelom i o financiranju terorizma, ali ju još nije potvrdila. Hrvatska treba nastaviti jačati svoju sposobnost za borbu protiv terorizma, posebno nastavljajući usklađivati svoje zakone jačanjem svoje administrativne sposobnosti i razvijanjem međuresorne koordinacije.

Dobar napredak ostvaren je u području borbe protiv **droga**. Hrvatska je potpisala Sporazum o ilegalnoj pomorskoj trgovini, dakle provodi članak 17. Konvencije UN-a iz 1988. o ilegalnoj trgovini opojnim drogama i psihotropnim tvarima. Odjel nacionalne informacijske jedinice za droge operativan je i u siječnju 2008. podnio je prvi godišnji izvještaj Europskome centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA). Razrađeni su i doneseni standardi za terapijske zajednice, kao i obrazac za nadzor prekursora. Također je donesen obrazac za partnersku suradnju između nacionalnoga ureda za droge i županija. Policija je zabilježila 7.900 kriminalnih slučajeva u vezi s drogama tijekom 2007. (što je razmjerno razini za svaku od posljednjih pet godina).

Djelomičan se napredak bilježi u području **carinske suradnje**. U listopadu 2007. hrvatska Carina postala je punopravnom članicom MARINFO-a.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila određeni napredak, osobito u području borbe protiv droga te u suzbijanju trgovine ljudima. Međutim, potrebno je uložiti značajne napore u području vanjskih granica, u smislu ljudskih, financijskih i tehničkih resursa, kako bi se ispunili uvjeti EU-a po pristupanju. Također su potrebni stvarni rezultati u borbi protiv organiziranoga kriminaliteta, koji je zabrinjavajući. Hrvatska treba ubrzati svoje napore kako bi osigurala potrebnu administrativnu sposobnost za primjenu i provedbu pravne stečevine EU-a po pristupanju.

4.25. Poglavlje 25: Znanost i istraživanje

Hrvatska je ostvarila dobar napredak u **politici istraživanja**. U travnju 2008. osnovana su dva nova tijela, Strategijsko vijeće za znanost i tehnologiju i Vijeće za nacionalni inovacijski sustav. Time se omogućuje puno uzimanje u obzir inovacijske dimenzije u istraživanjima. Organizacijske promjene na razini Ministarstva znanosti provedene su s ciljem jačanja administrativne sposobnosti. Međutim, potrebno je osigurati potpuno transparentan sustav za procjenu i praćenje dodjele državnih novčanih sredstava za istraživanja s ciljem povećanja znanstvene izvrsnosti.

Znatan je napredak postignut i u sudjelovanju u **Okvirnim programima** EZ-a. Novčana sredstva dodijeljena u sklopu 7. okvirnog programa za istraživanje i tehnološki razvoj (FP7) pokazala su da Hrvatska ima povećanu apsorpcijsku sposobnost.

Međutim, još nije postignuta puna suradnja u tematskoj zajedničkoj suradnji. Nacionalna središta za suradnju dobro funkcioniraju, ali još im nedostaje administrativna sposobnost. Hrvatska je potvrdila svoj interes da se pridruži 7. okvirnom programu Euratoma.

Vodeći računa o daljnjim integracijama u **europsko istraživačko područje**, donesen je „Nacionalni akcijski plan 3 %“. To je značajan napredak. U njemu je naznačen popis ciljeva i mjera te se predviđa uspostavljanje sustava pokazatelja u vezi s povećanim ulaganjima u znanost i istraživanje u visini od 3 % BDP-a. Poduzete su mjere povećanja administrativne sposobnosti za provedbu akcijskoga plana. Međutim, odjeli odgovorni za provedbu posebnih mjera još nisu jasno definirani. Također su poduzete mjere za osiguranje mobilnosti znanstvenih radnika. Međutim, udio privatnog sektora kod ulaganja u istraživanja je nizak i nedostaju mladi ljudi zainteresirani za znanost.

Zaključak

U ovom je poglavlju ostvaren znatan napredak, no potrebni su daljnji napor. Potrebno je na državnoj razini ojačati sposobnost istraživanja, što će pak povećati sudjelovanje u okviru FP7. Potrebno je osigurati provedbu znanstvene istraživačke politike i pripadajućih akcijskih planova s ciljem daljnje integracije u europsko istraživačko područje.

4.26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura

U području **obrazovanja, osposobljavanja i mladih** postignut je znatan napredak. Nastavlja se proces reforme obrazovanja u okviru Plana razvoja obrazovnog sustava za razdoblje 2005. – 2010. godine. Hrvatska sudjeluje u radnom programu Unije „Obrazovanje i izobrazba 2010“. Učinjeni su dodatni napor u razvijanju nacionalnoga kvalifikacijskog okvira. Nastavlja se provođenje Bolonjskoga procesa u višem obrazovanju. Zakon o osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju, donesen u srpnju 2008., uključuje načela nediskriminacije u pristupu obrazovanju za državljane EU-a i odredbe za usklađivanje s pravnom stečevinom o obrazovanju djece radnika migranata. U srpnju 2008. donesena je Strategija za razvoj sustava strukovnoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj 2008. – 2013. godine. U odnosu na administrativnu sposobnost, osoblje i proračunska sredstva, Agencija za strukovno obrazovanje i usavršavanje i Agencija za obrazovanje odraslih dalje su ojačane. Međutim, još se očekuje provedbeno zakonodavstvo u vezi sa Zakonom o obrazovanju odraslih.

Znatan je napredak ostvaren u pripremama za upravljanje programima Zajednice – Programom za cjeloživotno učenje i Programom „Mladi na djelu“. Dovršen je zakonski okvir. Predočeni su radni planovi za pripremne mjere za provedbu u drugom semestru 2008. godine i u 2009., uključujući odgovarajuću izobrazbu za Nacionalnu agenciju. Prioriteti Pristupnog partnerstva u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih djelomično su ispunjeni.

U području **kulture** bilježi se znatan napredak. Hrvatska je uložila napore kako bi omogućila veće sudjelovanje u programu „Kultura“. Hrvatska je potvrdila Memorandum o razumijevanju o sudjelovanju u programu „Europa za građane“.

Zaključak

Dobar opći napredak postignut je u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i kulture. Ostvarena je visoka razina usklađenosti. Hrvatska treba nastaviti ulagati napore oko priprema za upravljanje programima Zajednice – Programom za cjeloživotno učenje i Programom „Mladi na djelu“.

4.27. Poglavlje 27.: Okoliš

U **horizontalnom zakonodavstvu** ostvaren je određen napredak. Puni prijenos u nacionalno zakonodavstvo direktiva o procjeni utjecaja na okoliš (PUO) i o strateškoj procjeni okoliša (SPO) postignut je donošenjem provedbenih uredbi. Također su doneseni provedbeni propisi u vezi s pravilima za potpore u zaštiti okoliša. Još nije u potpunosti prenesena Direktiva o ekološkoj odgovornosti. Provedba postojećih propisa i dalje je slaba. U tijeku je rad na osnivanju Informacijskog sustava zaštite okoliša. Donesen je Zakon o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju o sudjelovanju Republike Hrvatske u financijskom instrumentu Zajednice za zaštitu građana.

Određen je napredak postignut u području klimatskih promjena. Donesen je Akcijski plan za provedbu Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime (UN FCCC) i njezina Protokola iz Kyota. Tajništvu Konvencije podnesena su nacionalna izvješća o popisu emisija stakleničkih plinova za 2007. i 2008. godinu. Daljnji je rad potreban u područjima trgovine emisijama štetnih plinova, osnivanja nacionalnoga registra stakleničkih plinova i sudjelovanja Hrvatske u Shemi o trgovini emisijama štetnih plinova (EU ETS).

Dobar se napredak bilježi u području **kakvoće zraka**. Zakon o zaštiti zraka izmijenjen je i dopunjen s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom. Potvrđeni su daljnji protokoli Konvencije o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka. Dodatno je prihvaćen nacionalni Plan zaštite i poboljšanja kakvoće zraka za razdoblje 2008. – 2011. godine. Doneseni su i provedbeni zakoni u odnosu na korištenje organskih otapala, štednju goriva i emisije CO₂ u novim putničkim vozilima, kao i za uspostavljanje zona i aglomeracija prema kategoriji kvalitete zraka. U tijeku je rad na osnivanju nacionalnoga sustava za praćenje i upravljanje kvalitetom zraka. Program praćenja kakvoće tekućih goriva za 2008. također je donesen. Vlada i dalje odlučuje o količini goriva na tržištu koje ne zadovoljava propisane standarde kvalitete. Potrebno je prenijeti novu pravnu stečevinu o kakvoći okolnog zraka i čistom zraku za Europu, kao i o gornjim granicama u vezi s atmosferskim onečišćivačima. Pripreme u tom području dobro napreduju.

Određen je napredak postignut u **upravljanju otpadom**. Zakon o otpadu izmijenjen je i dopunjen. Provedbeni zakoni u vezi s upravljanjem građevnim otpadom, kategorijama i operativnim uvjetima za odlagališta otpada, kao i upravljanjem kanalizacijskim muljem u poljoprivredi stupili su na snagu. Fond za zaštitu okoliša i

energetsku učinkovitost financira sanaciju ilegalnih odlagališta i terena koji sadržavaju opasan otpad. Sanirano je još deset odlagališta. Potrebno je dodatno usklađivanje s pravnom stečevinom u području upravljanja otpadom iz ekstraktivne industrije, opasnoga otpada, prijevoza i prekograničnoga prometa otpada. Pripreme u tom području napreduju.

Malo je učinjeno u **sektoru voda**. Strategija upravljanja vodama je donesena. Priprema se Nacionalni program praćenja. Priprema se program praćenja kakvoće vode za kupanje. Još se očekuje donošenje novoga Zakona o vodama i novoga Zakona o financiranju upravljanja vodom, kao i provedbenih propisa. Potrebni su veliki napori u pripremanju tih područja.

Određen napredak ostvaren je u **zaštiti prirode** stupanjem na snagu provedbenih propisa o uspostavljanju ekološke mreže. Time je stvoren administrativni okvir za određivanje stvarno zaštićenih područja u okviru Natura 2000. Određivanje zaštićenih područja još nije provedeno. Potrebni su dodatni napori u tom području za usklađivanje s pravnom stečevinom.

Određen napredak postignut je i u području **kontrole industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom**. Sporo napreduje usklađivanje vezano uz direktive o integriranom sprečavanju i kontroli onečišćenja i direktive Seveso II. Potvrđeni su Protokol o ispuštanju organskih onečišćujućih tvari i Registri prijenosa onečišćujućih tvari. Na snagu je stupila zakonska osnovica za provedbu registra onečišćujućih tvari, ali registar još treba postati operativan u praksi. Teku radovi na rekonstrukciji jedne od rafinerija nafte s ciljem poboljšanja kakvoće zraka i goriva. Potrebno je povećati sredstva za ulaganje vezano uz usklađivanje industrijskih objekata s direktivama o kakvoći zraka te velikim postrojenjima na sagorijevanje. Čišćenje terena zagađenih azbestom nastavlja se. Bit će potrebni značajni napori oko usklađivanja s pravnom stečevinom i ustrojem administrativne sposobnosti u tom području.

Znatan se napredak bilježi u vezi s **kemikalijama i genetički modificiranim organizmima (GMO)**. Zakon o kemikalijama izmijenjen je i dopunjen s ciljem daljnjeg usklađenja s pravnom stečevinom, a na snagu je stupio Zakon o provedbi Uredbe REACH. Na snagu su stupili zakonski propisi vezani uz označivanje i pakiranje, kao i razvrstavanje kemikalija. Daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom postignuto je izmjenom i dopunom Zakona o biocidnim pripravcima. Donesena je Nacionalna strategija sigurnosti kemikalija. S obzirom na GMO-e, provedbeni su propisi doneseni u vezi s vođenjem registra GMO-a i procjenom rizika za stavljanje GMO-a na tržište. Dobro napreduju pripreme u tom području.

Manji se napredak bilježi u području **buke**. Pripreme u tom području još su u ranoj fazi.

Bilježi se napredak s obzirom na **šumarstvo**. Provedbeni propisi vezani uz prikupljanje podataka, promatranje i registre u vezi sa šumskim požarima stupili su na snagu. Napreduju pripreme u tom području.

Napredak je ostvaren u povećanju **administrativne sposobnosti**. Donesen je Akcijski plan za ustroj potrebnih administrativnih sposobnosti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kao i potrebna financijska sredstva za provedbu pravne stečevine.

Međutim, sposobnost za provedbu pravne stečevine i dalje je općenito slaba, posebno na lokalnoj razini. Postoji posebna potreba osposobljavanja za provedbu novih zakona, kako administrativnih, tako i gospodarskih subjekata koji će morati postupati u skladu s novim zakonima. Potrebno je voditi računa i o poboljšanju mehanizama suradnje među svim institucijama/tijelima uključenim u zaštitu okoliša.

Zaključak

Općenito je u ovom poglavlju postignut dobar napredak, osobito u područjima kakvoće zraka, kemikalija i GMO-a. Znatni naponi bit će potrebni u daljnjem usklađivanju s pravnom stečevinom i njezinom provedbom u sektoru vode, kontroli industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom te klimatskim promjenama i horizontalnim sektorima. U predstojećem razdoblju veliki će naponi biti potrebni s ciljem ispunjavanja uvjeta iz poglavlja okoliš, posebno u vezi s ulaganjima.

4.28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja

U području **zaštite potrošača** postignut je određen napredak. S obzirom na administrativnu sposobnost, preustrojen je Odjel za zaštitu potrošača pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva u četiri odjela i povećan je broj osoblja na 17. U veljači 2008. Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača postalo je savjetodavno tijelo Vlade. Vijeće je sastavljeno od predstavnika tijela državne uprave mjerodavnih za zaštitu potrošača, predstavnika Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske trgovačke i obrtničke komore, udruga za zaštitu potrošača i neovisnih stručnjaka za zaštitu potrošača, koji su imenovani na četiri godine. Državna sredstva za potrošačke udruge opet su povećana, a nastavlja se i potpora regionalnih savjetodavnih centara. Nastavljene su aktivnosti podizanja javne svijesti u kontekstu „Godine 2007. za edukaciju potrošača“ u Hrvatskoj. S obzirom na pristup potrošača pravosuđu, nisu dovoljno razvijeni mehanizmi za izvansudsko rješavanje sporova ili oni nisu poznati potrošačima. Kao posljedica toga, oni rješavaju samo mali postotak mogućih slučajeva zaštite potrošača. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Određen se napredak bilježi u području *mjera vezanih uz sigurnost proizvoda*. U okviru Državne inspekcije osnovano je središte za vezu RAPEX (Sustav žurnoga uzbunjivanja Zajednice za neprehrambene proizvode). Ustrojava se osnovna mreža lokalnih i sektorskih tijela odgovornih za kontrolu tržišta, kao i njihovo međusobno povezivanje. Zakonsko usklađivanje hrvatskoga zakonodavstva o općoj sigurnosti proizvoda s pravnom stečevinom u veoma je naprednoj fazi. Međutim, koordinacija između centralnoga središta za vezu RAPEX i tijela lokalne samouprave, kao i primjerena provedba mjera o općoj sigurnosti proizvoda, još nedostaje. Pripreme u tom području dobro su uznapredovale.

Dobar je napredak ostvaren u *području mjera koje nisu povezane sa sigurnošću*. U ožujku 2008. donesene su izmjene i dopune Zakona o obveznim odnosima s ciljem dovršenja zakonskoga usklađivanja u području prodaje potrošačkih roba i s time povezanih jamstava, kao i putnih paket-aranžmana. Međutim, ostaju nedostaci s obzirom na zakonsko usklađenje. Nedostaje, pogotovo, učinkovit provedbeni mehanizam protiv nepravednih uvjeta u potrošačkim ugovorima. Pripreme u tom području dobro su uznapredovale.

Određen se napredak bilježi u području **javnog zdravlja**.

Znatan je napredak ostvaren u području *duhana*. Okvirna konvencija Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana potvrđena je u ožujku 2008. godine. U listopadu 2008. donesen je zakon s ciljem dovršenja usklađenosti u području reklamiranja duhana i duhanskih proizvoda. To je ključni element za pristupne pregovore o tom poglavlju. Pripreme u tom području približavaju se kraju.

U području *zaraznih bolesti* postignut je određeni napredak. Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti izmijenjen je i dopunjen u rujnu 2008. godine. Hrvatski nacionalni institut za javno zdravstvo objavio je u prosincu 2007. priručnik o definicijama zaraznih bolesti koje se moraju prijavljivati. Imenovane su osobe za vezu i institucije za Sustav ranog upozoravanja i poduzimanja mjera (EWRS). Pripreme u tom području dobro su uznapredovale.

Određeni napredak bilježi se u području *krvi*. S obzirom na preustroj službi za transfuziju krvi, od prosinca 2007. uspostavlja se osnovna mreža transfuzijske djelatnosti, a broj prikupljanja krvi i jedinica za obradu krvi smanjuje se s 21 na 9. Počela je nabava softvera i hardvera za sve centre za transfuziju krvi. Međutim, još nije dovoljno razvijena administrativna sposobnost, pogotovo u Ministarstvu zdravstva i u inspekcijskim upravama, dok dojavni sustav za ozbiljne nepoželjne događaje i reakcije nije operativan, a nije ni osigurano upravljanje kvalitetom svih centara za transfuziju krvi. Pripreme u tom području dobro su uznapredovale.

Ograničeni se napredak bilježi u području *tkiva i stanica*. Zakonsko usklađivanje u području reproduktivnih stanica još nedostaje. To je ključni element za pristupne pregovore o ovom poglavlju. Administrativna sposobnost još nije dovoljno razvijena, pogotovo u Ministarstvu zdravstva i u inspekcijskim upravama. Ne primjenjuje se dojavni sustav za ozbiljne nepoželjne događaje i reakcije. Ustanove za rukovanje tkivima i stanicama još nisu osuvremenjene, preustrojene i odobrene u skladu s tehničkim uvjetima EU-a. Pripreme u tom području napreduju.

U području *mentalnog zdravlja* ne bilježi se napredak. Izrađuje se strategija za promicanje mentalnoga zdravlja. Međutim, službe utemeljene u zajednici i dalje su nedovoljno razvijene kao alternativa institucionalizaciji, a financijska sredstva dodijeljena mentalnom zdravlju još su oskudna. Stoga u tom području nije ispunjen prioritet Pristupnoga partnerstva. Počinju pripreme u tom području.

Znatan je napredak ostvaren u području preventivnih pregleda *raka* debelog crijeva i donesen je zakon s ciljem dovršenja zakonskoga usklađenja u području elektromagnetskih polja. Pri Ministarstvu zdravstva imenovano je središnje mjesto za područje neionizirajuće radijacije. Pripreme u tom području dobro su uznapredovale.

Zaključak

Općenito je u području zaštite potrošača i zdravlja postignut određen napredak. Ostvarena je visoka razina zakonske usklađenosti. Međutim, zakonodavstvo u područjima sigurnosti potrošačkih proizvoda i javnog zdravlja, a posebno reproduktivnih tkiva i stanica, još nije usklađeno s pravnom stečevinom. Potrebni su

trajni naponi kako bi se zakoni također učinkovito primjenjivali i provodili. U području sigurnosti potrošačkih proizvoda Hrvatska se treba usredotočiti na uspostavljanje odgovarajuće međusobne povezanosti između centralnoga središta RAPEX-a i mjerodavnih lokalnih i sektorskih tijela. U području javnoga zdravlja pozornost se treba usmjeriti na primjerenu administrativnu sposobnost, dojavne sustave za ozbiljne nepoželjne događaje i reakcije, kao i na osuvremenjivanje i preustroj ustanova za rukovanje krvlju, tkivima i stanicama kako bi se ispunili tehnički uvjeti EU-a.

4.29. Poglavlje 29.: Carinska unija

Ostvaren je znatan napredak u području **carinskih zakona**. Uredba o carinskoj tarifi za 2008. stupila je na snagu u siječnju 2008. i time je hrvatska tarifa usklađena s kombiniranom nomenklaturom iz 2008. Carinska se olakšica primjenjuje na sve lijekove. Zakon kojim se izmjenjuje i dopunjuje Carinski zakon i njegove provedbene uredbe stupili su na snagu u srpnju 2008. te su usklađeni propisi kojima se reguliraju nepovlašteno podrijetlo, jamstva u postupku provoza, uknjižba duga u poslovne knjige, rokovi za plaćanje carinskoga duga i odgođena plaćanja te ostale povlastice. Popis opojnih droga, psihotropnih tvari i bilja donesen je u travnju 2008. i usklađen je s klasifikacijom utvrđenom u pravnoj stečevini.

Većina pristojbi koje su naplaćivala carinska tijela je ukinuta; ostale će ostati na snazi do 31. prosinca 2008.

Određena neusklađenost s pravnom stečevinom ostaje u raspodjeli kvota, oslobađanju od carine, izuzeća od carine za putnike i mjerama o unutarnjem provozu. Općenito, usklađivanje carinskih propisa s pravnom stečevinom dobro napreduje.

Znatan se napredak bilježi i u području **administrativne i operativne sposobnosti**. Odjel unutarnje revizije je ojačan i sada ima osoblje od 17 službenika; mjerodavni revizijski postupci su doneseni, uključujući i obvezno izvješćivanje i provedbu preporuka koje proizlaze iz revizije. Centralizirani sustav analize rizika baziran na informacijskoj tehnologiji postavljen je u sve carinske ispostave. Budući da je još u početnoj fazi, potrebno ga je unaprjeđivati kako bi bio učinkovit. Jačanjem odjela revizije, uz postavljanje centraliziranoga sustava za analizu rizika s poboljšanom kontrolom nakon carinjenja, osigurana je ujednačena primjena carinskoga postupka u svim carinskim ispostavama, što je uvjet u pristupnim pregovorima. Iako s određenim kašnjenjem, rad se nastavlja na kompjutorizaciji i uzajamnom povezivanju, što je još jedan ključni element u pristupnim pregovorima. Hrvatska Carinska uprava ima još uvijek veoma ograničene sposobnosti unutar kuće koje bi joj mogle jamčiti kontinuitet usluga informacijske tehnologije te je i dalje u mnogome ovisna o vanjskim kompanijama. Područja u kojima je napredak promjenljiv su borba protiv korupcije, s veoma ograničenim brojem prijavljenih slučajeva, te otkrivanje kršenja prava intelektualnoga vlasništva, ilegalnog oružja i zaštićenih vrsta, što ostaje neznatno i koncentrirano je u određenim carinskim ispostavama. Općenito, u području administrativne i operativne sposobnosti Hrvatska dosljedno rješava svoje ciljeve i prioritete.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila znatan napredak u zakonskom usklađivanju, kao i u svojoj administrativnoj sposobnosti razvijanjem uvjeta za ujednačenu primjenu carinskih propisa. Nastavlja se napredovanje u području IT uzajamne povezanosti. Potrebno je nastaviti s naporima i u ostalim područjima zakonskoga usklađivanja – borbi protiv korupcije, stvaranju uvjeta za učinkovitu primjenu carinskih odredaba i daljnjem napretku na IT uzajamnoj povezanosti.

4.30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi

Postignut je znatan napredak u području **zajedničke trgovinske politike**. U svibnju 2008. Hrvatska je donijela Akcijski plan za preostale pripreme u smislu donošenja zakona i usklađivanja međunarodnih sporazuma s pravnom stečevinom, što je ključni element za pristupne pregovore u tom poglavlju. Tim Akcijskim planom također je predviđeno stalno osposobljavanje u svim bitnim područjima. Revidirani Zakon o trgovini, kojim se priprema provedba zajedničke trgovinske politike, donesen je u srpnju 2008. godine. Hrvatska treba nastaviti blisko surađivati i usklađivati se s Komisijom kako bi se prilagodila mjerama i stavovima EU-a prema trećim zemljama i u okviru međunarodnih organizacija, posebno sa Svjetskom trgovinskom organizacijom.

S obzirom na osiguranje izvoza, Hrvatska je još više uskladila svoje zakone s pravnom stečevinom i objavila pravila o državnoj potpori i osiguranju kratkoročnih izvoznih kredita. S obzirom na *robu s dvojnomo namjenom*, Hrvatska je nastavila usklađivanje s revidiranim popisom predmeta s dvojnomo namjenom i tehnologijom. Hrvatska je pojednostavnila postupak izdavanja izvoznih i uvoznih dozvola za robu s dvojnomo namjenom, ojačala propise o sprečavanju ilegalnog izvoza i počela s aktivnostima osposobljavanja s ciljem poboljšanja administrativne sposobnosti. Ona treba nastaviti rad na preostalim prilagodbama i daljnjem poboljšanju svoje administrativne sposobnosti, kao i sposobnosti za nadzor i prijavljivanje za robu s dvojnomo namjenom. Općenito, pripreme u tom području zajedničke trgovinske politike dobro napreduju.

U području **dvostranih sporazuma s trećim zemljama** Hrvatska aktivno sudjeluje u radu Srednjoeuropskoga ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA), koji je stupio na snagu za sve potpisnike u studenome 2007. godine. Hrvatska je potpisala i dvostrani Ugovor o trgovini i suradnji, kao i investicijski sporazum s Vijetnamom. Hrvatska je također potpisala dvostrane investicijske ugovore s Litvom i Azerbajdžanom. Hrvatska preispituje sve svoje sadašnje ugovore, posebno sve investicijske ugovore i ugovore u vezi s trgovinom, s ciljem da ih po pristupanju uskladi s pravnom stečevinom. Hrvatska sada treba nastaviti provoditi akcijski plan u smislu u kojem je donesen. Pripreme u tom području znatno su uznapredovale.

Određeni se napredak bilježi i u **razvojnoj politici i humanitarnoj pomoći**. Novi odjel zadužen za razvojnu suradnju osnovan je pri Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija u studenome 2007. Hrvatska za sada ne prikuplja statističke podatke o razvojnoj politici i humanitarnoj pomoći u skladu sa standardima OECD/ODA, međutim, napredak je postignut u ispunjavanju tih standarda. Hrvatska

bi trebala uspostaviti potreban zakonski okvir u tom području. Općenito, u tom području pripreme su dobro uznapredovale.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju postigla daljnji napredak. Pod uvjetom da Hrvatska nastavi s pripremanjima prema planu i poboljša svoje administrativne sposobnosti, trebala bi nakon pristupanja moći primijeniti pravnu stečevinu i sudjelovati u zajedničkoj trgovinskoj politici. Trajni su napori potrebni u području razvojne politike i humanitarne pomoći.

4.31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika

Nastavlja se redovit **politički dijalog** između EU-a i Hrvatske o pitanjima vanjske politike (*O susjedskim odnosima s drugim državama proširenja i državama članicama, vidi točku 2.3. Politički kriteriji.*).

S obzirom na **zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku** Hrvatska se sustavno nastavlja usklađivati sa zajedničkim stajalištima, deklaracijama i izjavama EU-a. S obzirom na administrativnu sposobnost, provedene su se daljnje aktivnosti osposobljavanja kako bi se razvile buduće sposobnosti za rad sa strukturama EU CFSP-a. Službeno još ne postoji položaj „politički direktor“ u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija.

U području *restriktivnih mjera* usklađivanje zakonodavstva i dalje je veoma uspješno. Međutim, potrebno je trajno jačati međuresornu suradnju.

S obzirom na područje *neširenja oružja*, zakonski okvir za kontrolu oružja je zadovoljavajući. Međutim, i dalje je potrebno jačati sposobnost primjene i provedbe te transparentnost informacija u vezi s oružjem. Još preostaje donošenje sveobuhvatne Nacionalne strategije kontrole malog i lakog oružja.

Kada je riječ o *suradnji s međunarodnim organizacijama*, Hrvatska je kao članica UN-a, OESS-a i Vijeća Europe u potpunosti uključena u kreiranje politike tih organizacija. Od siječnja, Hrvatska je nestalna članica Vijeća sigurnosti UN-a (*U vezi s Međunarodnim kaznenim sudom, vidi Političke kriterije – Regionalna suradnja i međunarodne obveze.*).

Nije bilo posebnog razvoja u vezi sa *sigurnosnim mjerama ili povjerljivim podacima*.

Hrvatska ostaje opredijeljena za razvoj **Europske sigurnosne i obrambene politike (ESOP)** i putem osposobljavanja i jačanja administrativne sposobnosti. Hrvatska se i dalje obvezala na aktivno sudjelovanje u civilnim operacijama u okviru ESOP-a kako bi povećala sposobnost EU-a u poduzimanju mjera za kontrolu krize, posebno na Kosovu⁹. Hrvatska nastavlja sudjelovati u međunarodnim naporima za očuvanje mira i sada je povećala broj osoba koje trenutačno sudjeluju u devet mirovnih misija UN-a

⁹ U okviru Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a br. 1244.

na 41. Osim toga, 200 pripadnika hrvatskih oružanih snaga raspoređeno je u Afganistanu (ISAF).

Zaključak

Hrvatska u ovom poglavlju nastavlja ostvarivati napredak. Općenito je Hrvatska ostvarila visoku razinu usklađenosti u području vanjske, sigurnosne i obrambene politike. Kako bi se u potpunosti pripremila za pristupanje, Hrvatska treba jačati primjenu i provedbu kontrole oružja, uključujući i transparentnost informiranja u vezi s oružjem, te dalje poboljšati sposobnosti za punu primjenu CFSP-ESOP-a.

4.32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor

U području **unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru (PIFC)** ostvaren je znatan napredak.

S obzirom na regulatorni okvir, u studenome 2007. hrvatska Vlada donijela je neovisnu razvojnu strategiju o PIFC-u za lokalne i regionalne samoupravne jedinice. U siječnju 2008. odobren je etički kodeks unutarnjih revizora. Osim toga, u ožujku 2008. ažurirana je Povelja unutarnjih revizora i pravilnici o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna, kao i o upravljanju i kontroli javnih financija. U srpnju 2008. donesen je novi Zakon o proračunu, uklanjajući nedosljednost s propisima Zakona o PIFC-u. Osim toga, u srpnju 2008. s novom Uredbom o kontroli proračuna i financijska inspekcija je usklađena s pristupom PIFC-a.

S obzirom na regulatorni okvir, rad i odgovornosti središnje harmonizacijske jedinice dalje su usmjeravani i osuvremenjivani. Međutim, sposobnost središnje harmonizacijske jedinice i svih korisnika proračuna na središnjim i lokalnim razinama potrebno je ojačati, a tu je i potreba poduzimanja dosljednijih mjera osposobljavanja, što će omogućiti da se središnja harmonizacijska jedinica bolje usredotoči na razvoj i koordinaciju metodologije PIFC-a.

Neznatan napredak ostvaren je i u području **vanjske revizije**, ključnog elementa za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Iako je novi Strateški plan razvoja za razdoblje 2008. – 2012. donesen u prosincu 2007. i odgovarajući program rada za 2008. provodi se uz stalno osposobljavanje vanjskih revizora, sposobnost Državnoga ureda za reviziju u provođenju aktivnosti revizije mora se poboljšati, posebno u području revizije sredstava EU-a. Hrvatska mora dati odgovarajuće prijedloge kako uskladiti potrebu konsolidiranja neovisnosti Državnog ureda za reviziju.

Određen je napredak postignut i u **zaštiti financijskih interesa EU-a**, ključnog elementa za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Iako su u ožujku 2008. donesene dvije uredbe, uključujući i propise o prijavljivanju nepravilnosti u vezi sa sredstvima EU-a i o području djelovanja Odjela proračunskog nadzora u okviru Državne riznice pri Ministarstvu financija, čija je uloga da djeluje kao koordinacijska struktura Hrvatske u borbi protiv prijevара (AFCOS), gore spomenuti regulatorni okvir potrebno je i dalje poboljšavati kako bi obuhvaćao i opći mehanizam koordinacijskoga sustava za sprečavanje prijevара koji se treba ustrojiti u državi. S obzirom na to, potrebna je strategija za sprečavanje prijevара uz razrađen akcijski plan kojim će se obuhvatiti i posebna uloga i odgovornost svih tijela uključenih u sustav.

Administrativnu sposobnost AFCOS-a potrebno je još više poboljšati, posebno s obzirom na koordinacijske postupke za povrat sredstava EU-a i njihovu ulogu u upravljanju državnim financijama nakon pristupanja. Potrebno je podizati javnu svijest o pitanjima sprečavanja prijevара na osnovi uspostavljanja učinkovitoga sustava za sprečavanje, otkrivanje i sankcioniranje prijevара.

Znatan se napredak bilježi u području **zaštite eura od krivotvorenja**, ključnog elementa za pristupne pregovore u ovom poglavlju. U studenome 2007. Hrvatska narodna banka donijela je odluku o medaljama i žetonima sličnim kovanicama eura, kojom se utvrđuje postupak za postupanje sa sumnjivim novčanicama i kovanicama, kao i za zaštitu od krivotvorenja. Ona je također potpisala sporazum o suradnji o sprečavanju krivotvorenja eura s Ministarstvom unutarnjih poslova, Europskom središnjom bankom i Europskom komisijom (OLAF). U ožujku 2008. Hrvatska narodna banka podržala je Odluku o osnivanju Nacionalnoga centra za borbu protiv krivotvorenja, Nacionalnoga centra za analizu novčanica i Nacionalnoga centra za analizu kovanog novca, koja će stupiti na snagu 1. ožujka 2009. Međutim, potrebni su daljnji naponi kako bi se osigurala učinkovita provedba uredaba i ojačala sposobnost novih centara.

Zaključak

Općenito, u ovom su poglavlju hrvatska tijela postigla određen napredak u ispunjavanju svojih obveza u okviru ovoga poglavlja. Potrebni su trajni naponi kako bi se uspostavio jak i primjeren sustav unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru (PIFC), koji će obuhvatiti institucionalni okvir. Pogotovo su potrebna poboljšanja pravnih temelja za funkcionalnu neovisnost Državnoga ureda za reviziju, kao i u strategiji za sprečavanje prijevара. Osim toga, potrebno je dalje poboljšati opću sposobnost središnje harmonizacijske jedinice i svih korisnika proračunskih sredstava na središnjoj i lokalnim razinama.

4.33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe

U ovom je poglavlju postignut određen napredak. Jedinica za koordinaciju i upravljanje **vlastitim sredstvima** osnovana pri Ministarstvu financija postupno razvija svoju sposobnost kako bi igrala koordinacijsku ulogu koja se od nje očekuje nakon pristupanja. Definirane su odgovarajuće institucije odgovorne za sustav vlastitih sredstava i osnovana je neslužbena radna skupina sastavljena od predstavnika svih ključnih institucija.

Premda pravna stečevina u ovom području ne zahtijeva prenošenje, Hrvatska treba raditi na sposobnostima ove koordinacijske jedinice, unaprijediti međuinstitucionalnu suradnju i donijeti provedbene propise kako bi nakon pristupanja osigurala točan izračun, prikupljanje, plaćanje i kontrolu vlastitih sredstava te izvješćivanje EU-a u skladu s pravnom stečevinom. S obzirom na tradicionalna vlastita sredstva, potrebno je razviti A & B račune, kao i OWNRES-izvješćivanje, uvesti sustav poreza za šećer, kao i za otpis nepovratnih dugova, te poboljšati nadzor nakon carinjenja.

Potrebno je znatno ojačati sposobnost izračuna osnovice za PDV, posebno prosječne ponderirane stope. Potrebno je dalje usmjeravati konkretne zadaće, odgovornosti i

odnose s ključnim institucijama u sustavu vlastitih sredstava razvojem i primjenom radnih postupaka, smjernica i priručnika.

Za sredstva GNI-ja potrebna je bolja primjena koncepta ESA 95, uz poboljšanje temeljitosti izračuna nacionalnih računa i GNI-ja.

Hrvatska treba ustrajati u naporima povezanim s određivanjem područja politike povezane s primjenom sustava vlastitih sredstava, osobito carine, oporezivanja, statistike i financijske kontrole. To uključuje uspostavu učinkovitih instrumenata za borbu protiv prijevара u sustavu carina i PDV-a kako bi se zaštitili financijski interesi EU-a.

Zaključak

U ovom je poglavlju postignut određen napredak, posebno osnivanjem koordinacijske jedinice za vlastita sredstva. Općenito je Hrvatska postigla visoku razinu usklađenosti s pravnom stečevinom i sposobnosti za njezinu provedbu. Administrativnu sposobnost koordinacijske strukture treba jačati te primijeniti postupke i propise za provedbu vlastitih sredstava.

STATISTIČKI PRILOG

STATISTIČKI PODACI (od 29. rujna 2008.)

Hrvatska

Osnovni podaci	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Stanovništvo (u tisućama)		4.537e	4.527e	4.498e	4.439e	4.445e	4.443e	4.442e	4.444e	4.443e	4.441e
Ukupna površina države (km ²)	1)	56.542	56.542	5.498e	56.542	56.542	56.594	56.594	56.594	56.594	56.596
Nacionalni računi	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Bruto domaći proizvod (BDP) (milijuni u nacionalnoj valuti)	2)	137.604	141.579	152.519	165.640	181.231	198.422	214.983	231.349	250.590	267.800
BDP (u milijunima eura)	(u 2)	19.272	18.677	19.955	22.138	24.448	26.216	28.677	31.263	34.221	37.280
BDP (eura po glavi stanovnika)	2)	4.248e	4.125e	4.437e	4.987e	5.501e	5.901e	6.456e	7.035e	7.702e	8.400e
BDP (u standardima kupovne moći (PPS) po glavi stanovnika)	(u 2)	7.400e	7.400e	8.200e	8.600e	9.300e	9.800e	10.600e	11.100e	11.700e	12.400e
SI: BDP (u PPS po glavi, EU-25=100)	(u 2)	42.0e	40.0e	41.3e	41.8e	43.7e	45.6e	47.0e	47.9e	49.1e	50.0e
SI: Stopa rasta BDP-a (nacionalna valuta, u stalnim cijenama, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	2)	2,5	-0,9	2,9	4,4	5,6	5,3	4,3	4,3	4,8	5,0
SI: Rast zaposlenosti (nacionalni računi, %)		-3,0	-3,3	4,0	-5,4	4,2	0,6	:	:	:	:

promjene u odnosu na prethodnu godinu)

Rast produktivnosti rada: rast BDP-a po zaposlenom (% promjene u odnosu na prethodnu godinu)

5,8 2,6 -1,2 10,4 1,6 4,7 : : :

SI: rast troškova jedinice rada (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)

0,9 4,2 -3,3 -5,3 1,5 2,4 : : :

SI: Produktivnost rada (BDP u PPS po zaposlenom, EU-25=100)

51.8e 52.1e 50.5e 55.3e 55.5e 57.5e 58.4 59.4e 59.1e :

Dodana bruto vrijednost po sektorima (%)

Poljoprivreda 2) 9,4 9,6 8,8 9,0 8,7 7,0 7,5 7,3 7,1 6

Industrija 2) 25,0 24,6 24,7 24,3 23,0 22,8 23,4 23,8 23,5 2

Graditeljstvo 2) 6,6 5,3 4,6 4,9 5,3 6,3 6,6 6,5 6,8 6

Usluge 2) 59,0 60,4 61,9 61,8 63,1 63,9 62,5 62,4 62,6 6

Troškovi finalne potrošnje, kao dio BDP-a (%)

85,5 85,5 84,9 82,1 81,9 79,7 78,3 77,4 76,1 7

Domaćinstva i NPISH, kao dio BDP-a (%)

60,1 58,9 60,1 61,1 60,4 58,8 57,9 56,9 56,0 5

Opća država, kao dio BDP-a (%)

25,4 26,5 24,8 22,0 21,6 21,0 20,4 20,5 20,1 2

Bruto investicije u dugotrajnu imovinu, kao dio BDP-a (%)	2)	23,3	23,3	21,8	22,3	24,3	28,6	28,1	28,1	29,9	3
Promjene u zalihama, kao dio BDP-a (%)	2)	0,7	-0,3	-1,6	1,6	4,8	2,5	2,5	2,9	2,9	2
Izvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2)	39,6	40,9	47,1	48,4	45,3	47,1	47,5	47,1	47,9	4
Uvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2)	42,2	49,3	52,3	54,5	56,4	57,9	56,4	55,5	56,8	5
Industrija	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Indeks obujma industrijske proizvodnje (2000=100)	4)	99.8	98.3	100.0	106.0	111.8	116.3	120.6	126.7	132.4	139.8
Stopa inflacije	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
SI: Indeks potrošačkih cijena (CPI), (ukupno, % promjene u odnosu na prethodnu godinu	:	4,0	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	:	
Bilanca plaćanja	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Bilanca plaćanja; tekući račun ukupno (u milijunima eura)	:	-1.429	-568	-821	-2.099	-1.889	-1.434	-1.976	-2.696	-3.226	
Bilanca plaćanja tekući račun:	:	-3.102	-3.492	-4.595	-5.958	-6.971	-6.724	-7.518	-8.344	-9.434	

trgovinska
bilanca (u
milijunima
eura)

Bilanca plaćanja tekući račun: izvoz roba (u milijunima eura)	:	4.138	4.977	5.327	5.296	5.575	6.607	7.220	8.464	9.193
Bilanca plaćanja tekući račun: uvoz roba (u milijunima eura)	:	7.240	8.469	9.923	11.253	12.546	13.331	14.738	16.808	18.626
Bilanca plaćanja tekući račun: neto usluge (u milijunima eura)	:	1.545	2.470	3.303	3.285	4.933	4.769	5.318	5.710	6.309
Bilanca plaćanja tekući račun: neto dohodak (u milijunima eura)	:	-465	-505	-628	-578	-1.095	-670	-959	-1.170	-1.144
Bilanca plaćanja tekući račun: neto tekući transferi (u milijunima eura)	:	594	959	1.099	1.152	1.245	1.192	1.184	1.107	1.043
od čega državni transferi (u milijunima eura)	:	-123	25	65	32	71	3	10	-9	-17
Inozemna direktna ulaganja (FDI) u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)	:	1.363	1.141	1.467	1.138	1.762	950	1.468	2.745	3.597

Javne/Državne financije	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Deficit/suficit opće države, u odnosu na BDP (%)	5)	:	-7,1	-7,5	-6,8	-4,9	-6,2	-4,8	-4,0	-3,0	-2,6
SI: Dug opće države, u odnosu na BDP (%)	:		33,0	40,1	41,3	39,8	40,4	42,2	44,0	40,9	38,1

Financijski pokazatelji	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Bruto vanjski dug cjelokupnoga gospodarstva, u odnosu na BDP (%)		47,6	54,5	61,4	61,4	61,9	75,8	80,0	82,4	85,5	87,8
Bruto vanjski dug cjelokupnoga gospodarstva, u odnosu na ukupan izvoz (%)		119,4	133,0	130,2	125,9	136,1	151,3	161,0	168,6	172,2	179,2
Ponuda novca: M1 (novčanice, kovanice, prekonoćni depoziti, u milijunima eura)		1.846	1.805	2.373	3.216	4.148	4.432	4.505	5.263	6.606	7.901
Ponuda novca: M2 (M1 plus depoziti s dospjećem do 2 godine, u milijunima eura)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ponuda novca: M3 (M2 plus utrživi instrumenti, u milijunima eura)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ukupan kredit		9.131	8.587	9.483	11.891	15.119	16.526	18.417	22.836	27.274	30.863

monetarnih
financijskih
institucija
građanima
(konsolidiran)
(u milijunima
eura)

Kamatne stope: dnevne novčane stope, godišnje (%)	10,3	9,3	6,9	3,0	1,3	4,3	5,9	3,4	2,4	5,6
Kamatna stopa na kredite (jedna godina), per annum (%)	20,1	20,9	20,6	19,5	16,5	15,0	14,4	13,1	12,1	12,1
Kamatna stopa na depozite (jedna godina), per annum (%)	9,6	9,5	8,2	6,6	5,4	3,8	3,8	3,9	4,0	4,2
Devizni tečaj 6) eura: srednje razdoblje – 1 euro = ...nacionalna valuta	7.140	7.580	7.643	7.482	7.413	7.569	7.497	7.401	7.325	:
Indeks efektivnog deviznog tečaja (2000=100)	:	95.4	100.0	98.7	96.5	93.7	90.4	89.2	:	:
Vrijednost pričuva (uključujući zlato) (u milijunima eura)	2.400	3.013	3.783	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307

Vanjska trgovina

Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Trgovinska bilanca: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)	:	:	:	:	-6.139	-7.071	-6.901	-7.880	-8.853	-9.832
Vrijednost izvoza: sva	:	:	:	:	5.188	5.439	6.454	7.069	8.252	8.855

roba, svi partneri (u milijunima eura)

Vrijednost uvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)	:	:	:	:	11.327	12.510	13.354	14.950	17.105	18.686
--	---	---	---	---	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Uvjeti trgovina (indeks izvozne cijene/indeks uvozne cijene)	7)	:	:		-4.0	3.6	0.4	11.3	-15.3	8.2	4.2
--	----	---	---	--	------	-----	-----	------	-------	-----	-----

Udio izvoza u EU-27 država u vrijednosti ukupnoga izvoza (%)	:	:	:	:	66,1	68,3	65,8	63,3	64,4	60,9
--	---	---	---	---	------	------	------	------	------	------

Udio uvoza u EU-27 država u vrijednosti ukupnoga uvoza (%)	:	:	:	:	71,9	73,3	71,0	67,9	67,2	64,8
--	---	---	---	---	------	------	------	------	------	------

Demografija Opaska 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007.

Stopa prirodnog priraštaja: prirodna promjena (rođenja minus smrti) (na 1000 stanovnika)		-1.2	-1.5	-1.5	-1.9	-2.4	-2.9	-2.1	-2.1	-2.0	-2.4
--	--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Stopa neto migracija; imigranti minus emigranti (na 1000 stanovnika)	8)	9.8	4.1	5.3	3.8	1.9	2.7	2.6	1.9	1.6	1.3
--	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Stopa smrtnosti djece:		8.2	7.7	7.4	7.7	7.0	6.3	6.1	5.7	5.2	5.6
------------------------	--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

smrtnost
djece ispod
jedne godine
na 1000
živorođenih

Vjerojatno : : 70,5 71,1 71,2 71,4 72,0 71,8 72,5 72,3
trajanje
života pri
rođenju:
muškarci
(godine)

Vjerojatno : : 77,8 78,1 78,3 78,4 79,0 78,8 79,3 79,2
trajanje
života pri
rođenju:
žene
(godine)

Tržište rada Opaska 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007.

Stopa 9) 62,8 62,6 62,2 62,2 62,9b 62,4 63,7 63,3 62,6 63,2
ekonomske
djelatnosti (15
– 64): udio
stanovništva u
dobi od 15 do
64 koji je
ekonomski
aktivan (%)

SI: Stopa 9) 55,3 53,2 51,3 51,8 53,4b 53,4 54,7 55,0 55,6 57,1
zaposlenosti
(15 – 64): udio
zaposlenog
stanovništva u
dobi od 15 do
64 (%)

Udio 9) 61,7 59,0 57,4 59,0 60,5b 60,3 61,8 61,7 62,0 64,4
zaposlenih
muškaraca u
dobi 15 – 64
(%)

Udio 9) 49,4 47,8 45,5 44,9 46,7b 46,7 47,8 48,6 49,4 50,0
zaposlenih
žena u dobi 15
– 64 (%)

SI: Stopa 9) 25,6 25,9 24,2 23,7 24,8b 28,4 30,1 32,6 34,3 35,8
zaposlenosti
starijih radnika
(55 – 64): udio
zaposlenog
stanovništva u
dobi 55 – 64

(%)

Zaposlenost po
glavnim
sektorima (%)

Poljoprivreda	9)	16,5	16,7	11,7	15,6	15,5b	16,9	17,0	17,3	14,2	13,0
Industrija	9)	23,5	23,9	22,7	23,1	22,6b	22,1	21,4	20,5	20,9	21,8
Graditeljstvo	9)	6,7	6,6	5,9	6,3	7,2b	8,1	8,2	8,2	8,4	8,8
Usluge	9)	53,2	52,8	59,6b	55,0	54,6b	52,8	53,2	54,0	56,3	56,4
SI: Stopa nezaposlenosti: udio nezaposlene radne snage (%)	9)	11,7	14,5	17,0	16,3	14,7b	14,1	13,6	12,6	11,1	9,6
Udio nezaposlene muške radne snage (%)	9)	10,6	13,5	15,9	14,4	13,2b	12,8	12,0	11,6	9,8	8,4
Udio nezaposlene ženske radne snage (%)	9)	12,9	15,7	18,2	18,7	16,5b	15,6	15,6	13,8	12,7	11,2
Stopa nezaposlenosti osoba <25 godina: udio nezaposlene radne snage <25 (%)	9)	31,0	39,2	43,1	41,7	34,4	35,8	33,8	32,0	28,8	24,0b
SI: Stopa dugoročne nezaposlenosti: udio radne snage dugoročno nezaposlene (%)	10)	5,4	7,3	9,1	10,1	8,9b	8,4	7,3	7,4	6,7	5,9

Socijalna kohezija

Prosječne nominalne mjesečne nadnice i plaće (nacionalna

Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
11)	4.131,0	4.551,0	4.869,0	5.061,0	5.366,0	5.623,0	5.985,0b	6.248,0	6.634,0	7.047,0

valuta)

Indeks stvarnih nadnica i plaća: indeks nominalnih nadnica i plaća podijeljen s CPI-jem (2000=100)	11)	92.4	98.4	100.0	99.2	103.2	106.1	112.2b	113.4	116.6	120.4
--	-----	------	------	-------	------	-------	-------	--------	-------	-------	-------

SI: osobe s nezavršenom školom: udio stanovništva u dobi od 18 do 24 koji nije završio srednjoškolsko obrazovanje i koje se trenutno ne školuje (%)	9)	:	:	:	:	8,3	8,4	6,2	4,8	5,1	3,9b
---	----	---	---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	------

Životni standard

Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Broj putničkih automobila na 1000 stanovnika	222,2	233,5	254,1	269,3	280,2	291,3	301,3	311,7	323,4	336,1
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Broj pretplatnika mobilne telefonske mreže na 1000 stanovnika	39,3	79,3	251,2	389,9	520,9	571,4	638,7	821,7	989,9	1.135,0
---	------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------

Infrastruktura

Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Gustoća željezničke mreže (pruge u radu, na 1000 km ²)	47.8	47,8	47,8	47,8	47,8	47,7	47,7	47,7	47,7	47,7
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Duljina autocesta (u tisućama km)	0.3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0
-----------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

(%)

Energija	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Primarna proizvodnja svih energetskih proizvoda (u tisućama TOE)		3.983	3.570	3.562	3.730	3.689	3.727	3.852	3.781	4.128	:
Primarna proizvodnja sirove nafte (u tisućama TOE)		1.825	1.394	1.328	1.232	1.200	1.138	1.079	1.017	985	:
Primarna proizvodnja antracita i lignita (u tisućama TOE)		31	9	0	0	0	0	0	0	0	:
Primarna proizvodnja prirodnog plina (u tisućama TOE)		1.282	1.267	1.355	1.642	1.732	1.789	1.796	1.854	2.204	:
Neto uvoz svih energetskih proizvoda (u tisućama TOE)		3.991	4.427	4.174	4.166	4.967	4.985	5.090	5.234	4.866	:
Bruto unutarnja energetska potrošnja (u tisućama TOE)		8.037	7.959	7.819	7.959	8.624	8.828	8.842	8.902	8.948	:
Proizvodnja električne energije (u tisućama GWh)		10,9	12,2	10,7	12,2	12,3	12,7	13,3	13,1	13,0	12,5
Poljoprivreda	Opaska	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Indeks obujma poljoprivredne proizvodnje roba i usluga (proizvođačke		110,1	98,8	88,7	108,5	107,7	84,1	111,9	91,3	104,4	96,0

cijene,
prethodna
godina=100)

Ukupno korišteno poljoprivredno područje (u tisućama hektara)	12)			1.169	1.178	1.181	1.200	1.201	1.185b	1.169	1.201
Stoka: krupna stoka (u tisućama grla, kraj razdoblja)		443	438	427	438	417	444	466	471	483	467
Stoka: svinje (u tisućama, kraj razdoblja)		1.166	1.362	1.234	1.234	1.286	1.347	1.489	1.205	1.488	1.348
Stoka: ovce i koze (u tisućama, kraj razdoblja)		510	567	608	632	677	673	848b	931	783	738
Proizvodnja i iskorištenost mlijeka na farmi (ukupna količina mlijeka, u tisućama tona)		653	641	626	674	716	686	708	813	870	883
Proizvodnja usjeva: žitarice (uključujući rižu) (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		3.209	2.881	2.312	2.829	3.080	2.014	3.067	3.039	3.034	2.534
Proizvodnja usjeva: šećerna repa (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		1.233	1.114	482	965	1.183	678	1.260	1.338	1.560	1.583
Proizvodnja usjeva: povrće (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)	:	:		196	208	218	154	150	286	304	281

SI: strukturni pokazatelj
e: procjena
f: prognoza
p: privremeno

b: prekid u nizu

1. Kopneno područje
2. Za 2005. – 2007. podaci se temelje na kvartalnim vrijednostima.
3. Za 2005. – 2007. podaci se temelje na kvartalnim vrijednostima; NPISH nije uključen.
4. Bruto serije; uključuju NACE sekcije C do E.
5. Osnova GFS 1986.: Prihodi od privatizacije su isključeni i ponovno uvršteni u financiranje bilance.
6. 1999. – 2006., izvor: Eurostat.
7. Izračunano na osnovi vrijednosti izvoza i uvoza izraženog u USD; prekid u nizu u 2004.: promjena u metodologiji od 1. siječnja 2004.
8. Ukupan broj migranata, uključujući hrvatske državljane i strance sa stalnim boravištem koji su prijavili/nisu prijavili svoje stalno boravište u Republici Hrvatskoj kod Ministarstva unutarnjih poslova.
9. Za 1998. – 2001. podaci se odnose na drugu polovinu godine; u 2007. podaci se odnose na godišnji prosjek kvartalnih podataka.
10. Za 1998. – 2001. podaci se odnose na drugu polovinu godine, a dugoročna nezaposlenost se odnosi na trinaest mjeseci ili više; u 2007. podaci se odnose na treći kvartal.
11. Za razdoblje 1998. – 2003. osobe zaposlene u obrtu, trgovini i slobodni, kao i u policiji te aktivnostima povezanim s obranom su isključene.
12. Od 2005. podaci su dobiveni korištenjem metode anketiranja na temelju odabranog uzorka.